

1528.

Aki Silvennoinen

PEKKA HALOSEN TALVIMAALAUKSET

**Maalaustavan ja -tyylin muutokset sekä niihin
vaikuttaneet tekijät**

**Pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
taidehistorian laitos
Kl 1998**

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos TAIDEHISTORIAN
Tekijä AKI SILVENNOINEN	
Työn nimi PEKKA HALOSEN TALVIMAALAUKSET Maalaustavan ja -tyylin muutokset sekä niihin vaikuttaneet tekijät	
Oppiaine TAIDEHISTORIA	Työn laji PRO GRADU
Aika KL 1998	Sivumäärä 166,LIITTEITÄ4,KUVIA75
<p>Tiivistelmä - Abstract</p> <p>Tutkielmani tavoitteena oli tehdä kartoitus Pekka Halosen talvimaalauksista ja tutkia kuinka niiden maalaustapa ja -tyyli ovat muuttuneet ajan kuluessa. Tutkin myös mitkä tekijät ovat vaikuttaneet näihin muutoksiin. Samalla tein lyhyet katsaukset kansainvälisen ja suomalaisen talvimaalauksen historiaan.</p> <p>Aihetta oli tarpeellista tutkia, koska viimeinen laajempi tutkimus taiteilijasta on Aune Lindströmin teos Pekka Halonen, elämä ja teokset vuodelta 1957. Sen jälkeen uutta tietoa ja tutkimattomia maalauksia on tullut esiin runsaasti. Lisäksi yksistään Halosen talvimaalauksia ei ole kartoitettu tai tutkittu.</p> <p>Aloin kartoittaa teoksia käymällä kahdessa suuressa Halos-näyttelyssä: Lapinlahdella kesällä 1995 ja Keravalla kesällä 1996. Näihin oli saatu esille useita ennestään tutkimattomia talvimaalauksia yksityiskodeista, joista myös niitä löysin. Kävin läpi myös aiempien taidenäyttelyjen näyttelyjulkaisut ja julkisissa taidekokoelmissa ja -museoissa olevat teokset. Samoin etsin niitä useasta kuva-arkistosta. Etsiessäni mahdollisia vaikutteita maalauksissa tapahtuneisiin maalaustavan ja -tyylin muutoksiin, hyvänä tietolähteenä toimi Pekka Halosen kirjeenvaihto. Myös ajan taidehistoriaan ja taiteilijaan liittyvä kirjallisuus oli hyvä tietolähde. Lisäksi laajensin työtäni taloushistorian puolelle.</p> <p>Tutkielmani yksi osa oli teosluettelon tekeminen, johon kokosin löytämäni maalaukset teostietoineen. Liitin siihen myös kunkin teoksen kuvan, kun sellainen oli saatavilla. Luetteloon löysin 402 maalausta, joista ennestään tutkimattomia oli 52 kappaletta. Ensimmäiset niistä ovat vuodelta 1892 ja viimeiset 1932. Halonen teki niitä siis 40 vuoden ajan. Näinkin pitkän ajanjakson aikana maalaustavassa ja -tyylissä tapahtui runsaasti voimakkaitakin muutoksia, jotka seurasivat aina noin vuoteen 1915 asti ulkomailla tai kotimaassa tapahtuneita taiteellisia muutoksia ja suuntauksia. Kuitenkin Halonen aina selvästi sopeutti ulkoiset vaikutteet omaan taiteilijatemperamenttiinsa soveltuvaksi, jonka olennainen piirre oli kotimaisen talvimaisen kuvan kuvaaminen syvällä kiintymyksellä. Syinä muutoksiin edellisten lisäksi olivat ajanjaksoon sattuneet voimakkaat yhteiskunnalliset ja henkilökohtaisen elämän vaihtelut. Kansantaloudellisilla muutoksilla oli suuri vaikutus maalausten vuosittaisiin lukumääriin.</p> <p>Tutkielmani perusteella voin todeta, että olisi syytä tutkia Pekka Halosen koko tuotantoa. Lisäksi olisi tarpeen selvittää maamme talvimaalausta, koska sillä on erikoisjansa taidehistoriassamme ja talvi on tärkeä osa maamme identiteettiä ulkomaillakin.</p>	
Asiasanat suomalainen maalaustaide, talvimaalaus, Pekka Halonen.	
Säilytyspaikka	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
Tutkimuksen lähtökohta	1
Tutkimustilanne ja päälähteet	2
Tavoitteet, ongelmanasettelu ja metodit	4
Tutkimusaineiston keruu	7
Talvimaalauksen taidehistoriaa	8
Kansainvälinen talvimaalaus	8
Talvimaalaus Suomen maalaustaitteessa vuosisadan vaihteeseen asti	11
PEKKA HALOSEN TALVIMAALAUKSET	17
Alkutuotanto vuosisadan vaihteeseen asti	17
Vuosisadanvaihteen monumentaalimaalaukset	30
1900-luvun alkuvuosien maalaukset	33
Kohti "puhtaampaa palettia"	42
Runsaan tuotannon aika	46
Tyyntymisen jakso	56
Herkistyneiden maalausten kausi	60
Vuosien 1931 ja 1932 talvimaalaukset	66
TUTKIMUSTULOKSET JA POHDINTA	68

TEOSLUETTELO 85

KUVALUETTELO 156

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS 163

LIITTEET

LIITE 1. CURRICULUM VITAE

LIITE 2. PEKKA HALOSEN TALVIMAALAUKSET VUOSITTAIN

**LIITE 3. PEKKA HALOSEN MAALAUKSET AIHEPIIREITTÄIN
AUNE LINDSTRÖMIN TEOSLUETTELOON MUKAAN**

LIITE 4. TAULUKORTTI

KUVAT

JOHDANTO

Tutkimuksen lähtökohta

Jo nuoruudesta lähtien olen ihailut Pekka Halosen talvimaisemia, ja varsinkin tapaa, jolla taiteilija on esittänyt lunta. Lumi saa lähes persoonallisia piirteitä hänen maalauksissaan. Kun sitten tuli aika pohtia pro gradu -tutkielmani aihetta, yhtenä vaihtoehtona oli Pekka Halosen talvimaalaukset. Sysäyksenä aiheen valintaan oli Lapinlahden taidemuseossa 9.6. - 27.8. 1995 pidetty *Pekka Halonen 1865 - 1933. 130 vuotta taiteilijan syntymästä. Juhlanäyttely*, jonka pystytykseen pääsin mukaan. Se antoi hyvän tilaisuuden tutustua lähemmin hänen talvimaalauksiinsa.

Pekka Halosen talvimaalauksia yksistään ei ole tutkittu, sen vuoksi oli tarpeellista alkaa kartoittaa ja tutkia niitä hänen koko tuotantonsa ajalta. Henkilökohtainen mieltymykseni sinetöi aiheen valinnan. Työhöni kuului myös tutustuminen talvimaalaukseen laajemmaltikin niin maailman kuin Suomen taidehistorian osalta. Näistä olen tehnyt omat alalukunsa johdantoon.

Pekka Halonen (1865 - 1933), yksi maalaustaiteemme klassikoista on erityisen tunnettu talvimaisemiensa ansiosta. Niillä on merkittävä osa hänen tuotannossaan, niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Tutkimukseeni löysin 402 talvimaalausta. Kirjansa *Pekka Halonen, elämä ja teokset* (1957) teosluetteloon Aune Lindström on löytänyt 1136 maalausta. Näistä talvimaalauksiksi voidaan tulkita 350. Lukumäärä ei ole aivan tarkka, sillä pelkän teosluettelon tekstikuvauksen perusteella ei talviaihetta voi aina varmuudella tunnistaa. Näin tulkittuna joka kolmas teos kuvaa talvea. Sillä on siis ollut merkittävä osuus Halosen tuotannossa. Liitteessä 3. olen tehnyt graafisen esityksen taiteilijan maalausten jakautumisesta aihepiireittäin. Siitä on nähtävissä talvimaalausten suuri osuus. Vaikka Lindströmin kirjan ilmestymisen jälkeen on tullut esiin useita Halosen maalauksia lisää, voi sen silti olettaa olevan ajan tasalla tarkasteltaessa aihepiirien suhteellisia osuuksia. Monelle suoma-

laiselle Halosesta varmaankin tulevat ensimmäiseksi mieleen hänen talvimaalauksensa, jotka ovat jo muodostuneet käsitteeksi. Lisäksi talvi yksin on aiheena mielenkiintoinen, sillä se mielletään maamme eksoottiseksi ominaispiirteeksi ja se on yksi matkailuvalteistamme.

Jo aiemmin mainitun Aune Lindströmin teoksen jälkeen tieto Pekka Halosesta ja taidehistoriallinen tietämys yleensäkin on lisääntynyt ja osin tarkentunut. Myös ennestään tutkimattomia talvimaalauksia ilmaantuu vuosittain lähinnä taidehuutokauppojen yhteydessä. Halosen talvimaalauksia yksistään ei ole aiemmin tutkittu ja koko talvimaalauksen kenttää on kartoitettu vähän. Tutkimustilanne on yhtä heikko monen muunkin mestarimme kohdalla.

Tutkimustilanne ja lähteet

Tutkimustilanteen kartoituksessa keskityin kahteen päälinjaan. Toisaalta Pekka Halosesta sekä talvimaalauksesta tehtyihin ja toisaalta niitä sivuaviin tutkimuksiin ja julkaisuihin. Jo aiemmin mainittu, vuonna 1957 ilmestynyt Aune Lindströmin teos on taiteilijasta yhä laajin ja kattavin, varsinkin biografisten tietojen osalta. Kirjassaan hän kyllä käy läpi Halosen koko elämänkaaren ja tuotannon, muttei varsinaisesti keskity talvimaisemiin. Kirjan teosluettelo on kattavin alallaan. Näin se on mielestäni yhä käyttökelpoinen. Tässä tutkimuksessa en ole kuitenkaan käyttänyt Lindströmin teosta runkona, vaan lähinnä elämäkerrallisena lähteenä. Ongelmallista tässä kirjassa on viite- ja lähdetietojen puuttuminen, joten siinä käytettyjen lähteiden ja varsinkin prixaarilähteiden läpikäyminen on mahdotonta. Kuitenkin tässä yhteydessä on todettava, ettei Lindströmin teoksesta tullut esiin minkäänlaista primaarilähteiden väärintulkintaa tai -ymmärtämistä tutkimukseni aikana.

Ensimmäinen varsinainen tutkimus Pekka Halosesta on vuonna 1947 ilmestynyt Outi Hämäläisen toimittama *Pekka Halonen*. Tämän teoksen suurin anti on kuitenkin runsaassa kuvituksessa, johon siinä onkin keskitytty. Kirjassa esiintyvistä maalauksista ei ole ilmoitettu niiden kokoa. Myös Juha Ilves on julkaissut taitelijaa käsittelevän teoksen *Pekka Halonen sanoin ja kuvin*, joka ilmestyi vuonna 1990. Kirja on kuvitettu runsain ja korkealaatuisin kuvin. Teoksessa esitellään erityisesti taiteilijan runsasta kirjeenvaihtoa, mistä

on malliksi otettu useita puhtaaksikirjoitettuja kirjeitä. Lopussa on luettelo julkisissa arkistoissa olevista Pekka Halosen liittyvistä kirjeistä. Varsinaisesta laajamittaisesta tutkimuksesta ei tässä teoksessa ole kuitenkaan kyse.

Taiteilijan poika Antti Halonen on julkaissut useita isästään ja omasta elinympäristöstään kertovia kirjoja. *Vihreä aamu. Pekka Halosen siveltimen tarina* ilmestyi vuonna 1946. Sitä seurasivat *Taiteen juhlaa ja arkea Tuusulan taiteilijasiirtolan värikkäitä vaiheita Kivestä Sibeliukseen* (1951) sekä *Latu lumessa. Pekka Halosen etsijäntie* (1965). Kirjat ovat sujuvasti kirjoitettuja ja höystettyjä lämpimällä huumorilla. Niissä esitettiin asioihin on kuitenkin syytä suhtautua pienellä varauksella, mutta silti ne antavat oivan kuvan ajan taitelijaelämästä Tuusulassa.

Pekka Halosen elämästä löytyy tietoa myös Eino Säisän teoksesta *Haloset* (1989), joka kuvaa Halosten, siis Pekan vanhempien Olli ja Miina Halosen, perheen elämää. Säisä keskittyy kirjassaan perheen asumiseen Lapinlahdella. Perheen sisaruksista on kirjassa paneuduttu Pekkaan, Anttiin ja Heikkiin, eli perheen taiteilijoihin. Kirjan lopussa on sukupuu, jossa on esitetty Pekka Halosen suku isovanhemmista sisarusten lapsiin. Säisän teos on lähinnä kulttuurihistoriallinen ja se vain sivuaa Pekka Halosen taiteellista tuotantoa. Kirjan luonnetta kuvaa hyvin se, että siinä on ainoastaan kaksi kuvaa Pekka Halosen maalauksista.

Suomen talvi- tai lumimaalausta käsitteleviä tutkimuksia ei löydy kuin yksi - Elina Lähteenmäen artikkeli *Talvikuvia Suomesta 1800 - 1910*. Artikkelin liittyi osana vuonna 1993 Cygnaeuksen galleriassa, Helsingissä ja Mikkelin taidemuseossa pidetyn *Lumi, talvikuvia Suomesta 1800 - 1910* -taidenäyttelyn näyttelyjulkaisuun. On yllättävää, ettei näin omaperäisestä ja erikoislaatuista maalaustaiteen lajista ole tehty useampia tutkimuksia. Aihepiiriä taustatekijöineen olisikin syytä tutkia perusteellisemmin, onhan kyseessä sangen kansallinen asia.

Tavoitteet, ongelmanasettelu ja metodit

Tutkimukseni tavoitteena on tehdä kartoitus Pekka Halosen talvimaalauksista. Tässä yhteydessä kokoan kaikki löytämäni Halosen talviaiheiset maalaukset ja teen niistä tutkielmani oheen teosluettelon. Tekstissä mainittujen teosten jälkeen suluissa oleva numero tarkoittaa numeroa tässä teosluettelossa, josta kyseinen maalaus tietoisesti löytyy. Tutkin myös ajan historiaa laajemmalti esimerkiksi maamme talouden osalta. Keskityn kuitenkin Halosen lähipiiriin tapahtumiin. Tällä tavoin pyrin rekonstruoimaan kuvan ajasta, jossa taiteilija eli ja työskenteli.

Vaikka tutkimukseni on lähinnä kartoittava, liittyy siihen myös ongelman asettelua. Kartoituksen ohella tutkin kuinka Pekka Halosen talviaiheisten teosten maalaustapa ja -tyyli ovat muuttuneet ajan kuluessa. Mitkä seikat sitten ovat mahdollisesti vaikuttaneet näihin muutoksiin? Vaikutteita voi olla hyvinkin monia, eikä niitä edes taiteilija itse välttämättä tiedä. Kuitenkin suuremmat muutokset elämäntilanteissa ovat hyvinkin voineet vaikuttaa maalausten ulkoasuun. Samoin jotkut kansalliset tai kansainväliset tapahtumat ovat saattaneet jättää jälkensä Halosen taiteelliseen tuotantoon. Taloudelliset seikatkaan eivät voineet olla vaikuttamatta taiteilijaan, jonka ainoana tulonlähteenä oli maalausten myynti.

Kuinka näitä vaikutteita pystyy jäljittämään vuosikymmenien takaa? Tärkeimpinä tutkimuskohteina työssäni ovat itse maalaukset, joita analysoimalla ja tulkitsemalla voidaan saada melko luotettava kuva mahdollisista maalaustavan ja -tyylin muutoksista. Hyvä lähde on myös taiteilijan kirjeenvaihto. Aina on mahdollista tulkita väärin, mutta kun tietyn asian ja maalauksen välinen korrelaatio on selvästi nähtävissä, voidaan mielestäni olettaa sen vaikuttaneen. Esimerkiksi jos hyvinä taloudellisina vuosina taideteoksia on syntynyt runsaasti ja vastaavasti huonoina aikoina vähemmän, voidaan melkoisella varmuudella todeta taloudellisella tilanteella olleen vaikutusta tuotantoon.

Talvimaalausta voidaan pitää yhtenä maalaustaiteen erikoisalueena, johon vain harvat taidemaalarit ovat syventyneet. Tästä syystä on tarpeellista tarkastella talvimaalauksen määritelmää. On yllättävää, että yhtään sellaista en onnistunut löytämään taidehistorian

kirjallisuudesta. Itse talvelle löytyy eri määritelmiä tietosanakirjoista, esimerkiksi, kun vuorokauden keskilämpötila jää nolla celsiusasteen alapuolelle. Ymmärrettävästi tämä ei sellaisenaan kelpaa tutkittaessa maalauksia. Tietyillä värisävyillä taiteilija pystyy luomaan eri lämpötilojen tuntuja, mutta talven määritteleminen tältä pohjalta on vaikeaa, jollei mahdollisuutta. Ratkaisevaksi tekijäksi tässä tutkimuksessa on otettu lumi, joka normaalisti kuuluu olennaisena osana talveen. Tutkimukseni otsikossa olisikin voinut yhtä hyvin olla termi Pekka Halosen lumimaalaukset, mutta talvimaalaus on taidehistoriallisena käsitteenä tunnetumpi ja yleisesti käytetty. Talvimaalausten aihepiiriin on siten otettu maalaukset, joissa lumella on huomattava osa. Ongelmaksi muodostuu syksyn ja kevään erottaminen talvesta, sillä myös näinä vuodenaikoina lunta voi olla runsaastikin. Ongelma on ratkaistu siten, että jos maalauksen suinkin voidaan katsoa esittävän talvea, on se silloin otettu tutkittavaksi. Jokaisella on tietenkin oma näkemyksensä siitä kuvaako tietty maalaus talvea vai ei, rajatapauksia löytyy aina.

Talvimaalausten ajoittaminen on sen vuoksi hankalaa, että sama talvi jakautuu kahden eri vuoden puolelle, ja toisaalta yhteen vuoteen sisältyy kaksi eri talvea. Esimerkiksi vuoden 1913 joulukuu ja vuoden 1914 tammikuu ovat samaa talvea. Siten myös kahden samalle vuodelle päivätyn teoksen valmistumisessa voi ääritapauksessa olla päivää vaille vuoden ero. Eli, jos maalaus on valmistunut tammikuun 1. päivänä vuonna 1913, ja toinen saman vuoden joulukuun 31. päivänä, eroksi tulee 364 päivää. Tämä aiheuttaa ongelmia maalausten ajoittamisessa. Kuinka pystyä erottamaan onko esimerkiksi vuodelle 1914 päivätty talvimaalaus valmistunut talvella 1913 - 1914 vai talvella 1914 - 1915? Aina tämä ei olekaan mahdollista. Kuitenkin lumen määrä, valaistus ynnä muut sellaiset maalauksesta nähtävät piirteet ja yleistunnelma antavat eräissä maalauksissa selviä viittauksia siihen onko kyseessä alkutalven ensilumen aika, vai sydäntalven pirteä pakkaspäivä. Samoin maalauksen nimi antaa viitteitä ajoitukseen, kuten jos sen nimi on esimerkiksi Maaliskuun päivä.

Maalauksen tekeminen ulkona aiheutti ja aiheuttaa omat ongelmansa taitelijalle. Jo liikkuminen maalauksivarusteiden kanssa talvisessa maastossa on vaivalloisempaa kuin sulan maan aikaan. Myös itse maalaaminen kovassa pakkasessa on ongelmallista, esimerkiksi värit levittyvät tahmeammin, jopa niin tahmeasti, että taitelija joutuu välillä käyttämään sormiaan

tai palettiveistään niiden levittämiseen. Vesivärimaalaukseen ei sovellettu talviseen ulkoilmamaalaukseen ollenkaan, mikä on nähtävissä myös Pekka Halosen tuotannossa, sillä suurin osa talvimaalauksista on pääasiassa öljyvärein tehtyjä. Halonen näyttää usein sekoittaneen öljyväreihin myös temperavärejä. Tällä niin sanotulla putridomaalilla voidaan maalata myös ulkona pakkasessa, toisin kuin puhtaalla temperamaalilla.¹ Koska putrido kuivuu nopeammin kuin puhdas öljyväri² tästä tekniikasta on ilmeisesti ollut hyötyä kylmissä olosuhteissa työskennelleelle, näin teoksen on saanut nopeampaa valmiiksi. Myös maalaus- tekniikkaa voi joutua sopeuttamaan kovassa pakkasessa, sillä silloin ei yksinkertaisesti voi olla pitkään ulkona. Yksityiskohdat vähenevät ja työäljelmästä tulee maalauksellisempaa ja nopeampaa. Tähän seikkaan viittaa myös Halosen usein käyttämä alla prima³ -tekniikka⁴. Talvimaisemien maalaaminen ulkona saattaa vaikuttaa myös maalausten kokoon, on kookkaita helpompaa kuljettaa mukanaan pienehköjä maalauskankaita kiilakehyksineen.

Jokaisesta itse näkemästäni talvimaalauksesta olen tehnyt taulukortin, josta esimerkkinä LIITE 4. Niiden avulla olen jälkepäin pystynyt palauttamaan mieleeni kunkin teoksen tarkempine tietoineen. Samalla olen saanut tutkimusaineistooni maalausten perustiedot. Tässä ovat suuresti auttaneet maalauksista itse ottamani tai muualta saadut valokuvat. Kuten jo aiemmin mainitsin osan maalauksista olen nähnyt ainoastaan kuvajäljennöksinä. Tällöin voin tutkia niistä esimerkiksi aihepiirin ja sommittelun. Väri- tai tekniikka-analyysiä en tee pelkän valokuvan perusteella, vaan ainoastaan niistä maalauksista, jotka olen itse nähnyt.

Keräämäni laaja tutkimusaineisto antaa hyvän lähtökohdan maalausten tulkinnalle ja sen avulla saadulle tiedolle. Kuva-analyysillä on merkittävä osuus maalausten tutkimisessäni. Analysoinnissa kiinnitän huomiota muun muassa valmistumisvuoteen, kokoon, aiheeseen, sommitteluun, värienkäyttöön ja maalaustekniikkaan. Esimerkkeiksi tai yksityiskohtaisem-

¹ Heporaudan tiedonanto 5.11.1997.

² Kumlien 1962, 121.

³ öljyvärimaalauksen menetelmä, jossa kuva tehdään pohjustetulle kankaalle suoraan ja lopullisesti ilman pohjamaalauksia tai erillistä viimeistelyvaihetta.

⁴ Heporaudan tiedonanto 5.11.1997.

man tarkastelun kohteeksi olen ottanut maalauksia, jotka ovat joko tyypillisiä tai poikkeavia kyseessä olevalle jaksolle. Olen myös halunnut esitellä tarkemmin teoksia, jotka mielestäni nousevat laadullisesti muusta materiaalista esiin.

Teosten analysoinnissa ryhmittelen tiettyjen vuosien maalauksia saman otsikon alle, jolloin lukijan on helpompi muodostaa kokonaisuuksia. Näin meneteltäessä on kuitenkin olemassa vaaransa. Lukijalle saattaa tulla käsitys Halosen maalanneen tiettyinä vuosina vain eräällä tavalla ja tiettyjä aiheita, ja että tässä tutkimuksessa muodostamani kokonaisuudet ovat erillisiä kehitysjaksoja. Näin ei suinkaan ole, vaan taiteilija voi hyvinkin palata aiempaan aihepiiriin tai sekoittaa uudempaan tuotantoonsa esimerkiksi edellisten maalausten tekniikoita tai värejä. Siksi analysoinnin yhteydessä vertaan aiempiin teoksiin ja selvitän tiettyjen aihepiirien esittämisen muuttumista pitemmän ajanjakson aikana kuin mitä muodostamani ryhmät sisältävät.

Tutkimusaineiston keruu

Tutkimusaineiston keruulle ja koko tutkimukselle oleellisen tietolähteen antavat kaksi Pekka Halosesta tehtyä suurta näyttelyä. Toinen näyttelyistä, *Pekka Halonen 1865 - 1933. 130 vuotta taiteilijan syntymästä. Juhlanäyttely*, pidettiin Lapinlahden taidemuseossa kesällä 1995. Näyttelyn pystyttämisen yhteydessä pääsin seuraamaan, kun konservaattori Kirsti Nousiaisen tarkisti maalausten kunnon. Asiantuntijan opastuksella tutustuin Halosen maalaustekniikkaan ja hänen teostensa kuntoon. Toisen laajan, Keravan taidemuseossa pidetyn, *Pekka Halonen, Erämaa elää. Maalauksia vuosilta 1890 - 1932* -näyttelyn sattuminen vuoden 1996 kesään oli myös oiva mahdollisuus tutustua taitelijan runsaaseen tuotantoon. Molemmat näyttelyt olivat hyvin tärkeitä tutkimukselleni, sillä niihin oli saatu näytteille yksityiskodeista useita ennen tutkimattomia talvimaalauksia. Tämä ymmärrettävästi säästi suuresti vaivaa ja kuluja. Sain myös tutustua moniin Pekka Halosen talvimaalauksiin yksityiskodeissa. Koska ennestään tutkimattomia Halosen talvimaalauksia löytyy melko usein lisää, olen ottanut tutkimusaineiston keruun takarajaksi kesän 1997, jonka jälkeen esiin tulleita maalauksia en enää ole laittanut teosluetteloon.

Tutkimusmateriaaliin kuuluvat myös taiteilijan taidenäyttelyjen yhteydessä ilmestyneet näyttelyjulkaisut, kuten *Pekka Halosen. Muistonäyttely Ateneumissa 1937* ja Helsingin taidetalon suuren vuoden 1981 *Pekka Halonen (1865 - 1933)* näyttelyjen painatukset. Mahdollisuuksien mukaan olen myös tutustunut tärkeimmissä julkisissa taidekokoelmissa tai -museoissa oleviin Halosen talvimaalauksiin. Tärkeinä tietolähteinä ovat myös kuvajäljennökset taiteilijan teoksista. Vaikka niitä ei voi pitää samanlaisina lähteinä kuin itse maalauksia, antavat ne silti paljon tietoa. Kuvajäljennökset on suurelta osin saatu Kuopion taidemuseon, Kuvataiteen keskusarkiston, Harri Silanderin⁵ ja Tuusulan museon kuvaarkistoista.

Toinen tärkeä primäärilähteiden ryhmä on Pekka Halosen kirjeenvaihto. Tuusulan museoon kuuluvan Halosenniemen museon kirjearkistoista sain ottaa kopiot lukuisista Pekka Halosen omista, ja häneen liittyvistä kirjeistä. Tutkimusta varten olen myös kerännyt tietoa useista tuon ajan Suomen maalaustaidetta käsittelevistä teoksista.

Talvimaalauksen taidehistoriaa

Kansainvälinen talvimaalaus

Tässä luvussa teen suppean katsauksen maailman talvenkuvauksen historiaan, keskityn kuitenkin pääasiassa Eurooppalaiseen talvimaalaukseen. Maalauslajia on harrastettu Euroopan lisäksi ainakin Japanin, Venäjän ja Yhdysvaltojen taiteessa. Japanissa talvimaaisemia on esitetty ainakin 1400-luvulta lähtien Sesshun mustemaalauksissa.⁶ Monet venäläiset mestarit ovat kuvanneet Venäjän lumisia maisemia, heistä mainittakoon Isaak Levitan, Aleksei Savrasov ja Ivan Šiškin.⁷ Jossakin määrin vaikutteita voi olettaa tulleen sieltä Suomeen, sillä kuuluihan maamme samaan valtakuntaan. Yksi niiden tuoja lienee ollut

⁵ Taiteilija Harri Silander Helsingistä on ollut mukana järjestämässä *Pekka Halonen taiteilijan syntymästä 130 -vuotta ja Erämaa elää* -näyttelyjä.

⁶ Honour, Fleming 1985, 421 - 422.

⁷ Suuret venäläiset mestarit 1995, 36, 84, 96.

Eero Järnefelt, joka opiskeli muun muassa Pietarin taideakatemiassa vuosina 1883 - 1886. Yhdysvalloissa vaikutteet sikäläiseen talvimaalaukseen tulivat pääasiassa Euroopan taidepiireistä ja varsinkin Düsseldorfin koulukunnasta. Siellä tunnettuja talven kuvaajia olivat esimerkiksi Thomas Birch, George Henry Durrie ja Régis Francois Gignoux, jotka maalasivat 1850 -luvun paikkeilla.⁸

Euroopan maalaustaiteessa aihepiiri on melko harvinainen. Jo ilmastollisista syistä talvenkuvausta ei ole harrastettu Etelä-Euroopassa, kovin vähäistä se näyttää olleen myös Keski-Euroopassa. Ensimmäisiä talven kuvaajia ovat ilmeisesti olleet 1500 -luvun hollantilaiset maalarit. Hollantilainen Hendrick Avercamp (1585 - 1634) oli ensimmäinen, joka erikoistui näkymiin, joissa oli talvista ulkoilua ja ilonpitoa.⁹ Myös Jacob van Ruisdael (n. 1628 - 1682) teki talvimaalauksia. Hänen maalaustensa yleistunnelma on kovin erilainen verrattuna Avercampin teoksiin. Niissä ei ole samaa elämisen riemua.¹⁰ Yleisesti ottaen hollantilaisissa talvimaalauksissa talvi ei vielä ollut itseisarvo, vaan toimi pikemminkin kulissina muille maalauksessa esitetyille asioille. Pääosassa ovat ihmiset tai rakennukset, ei talvinen luonto. Vasta 1800 -luvulla maisema irtautui itsenäiseksi aiheeksi. Kaupungistumisen myötä luonnosta tuli enemmän levähdys- ja virkistytymispaikka kuin tanner taistelulle jokapäiväisestä leivästä.¹¹ Tämän on täytynyt samalla antaa myös liikkumavapautta talvisen maiseman esittämiseen.

Seuraava talvenkuvauksen nousukausi näyttää liittyvän romantiikkaan ja varsinkin saksalaiseen 1800 -luvun romantiikkaan. Nimen omaan romantiikka oli ensimmäinen eurooppalainen suuntaus, joka arvosti puhdasta luonnonmaisemaa taideteoksen aiheena.¹² Pohjolan luonnon esittämiseen suuntautui varsinkin Düsseldorfilainen, syntypaikkansa mukaan nimetty koulukunta, minne johti monen pohjoismaalaisen taiteilijan opintie.¹³ Düsseldorfilai-

⁸ Hutson 1975, 60,68.

⁹ Slive 1995, 181.

¹⁰ Slive 1995, 205.

¹¹ Gunnarsson 1995, 9.

¹² Rantanen 1984, 6.

¹³ Eschenburg 1991, 71 - 72.

sia kiinnosti Pohjolan luonnossa sen synkkä ja painostava ilmapiiri.¹⁴ Ruotsalaiset ja norjalaiset taiteilijat, jotka olivat opiskelleet siellä jo 1840 -luvulla, omaksuivat maansa talvisen esittämisen, ennen kuin realismin myötä kiinnostus aihepiiriin laantui.¹⁵ Koulukunnassa alkoivat vaikuttaa Hollannin 1600 -luvun suuret esikuvat.¹⁶ Pohjoiset taiteilijat toivat lisäksi sinne oman alueensa maiseman aihepiiriksi.¹⁷ Voidaankin olettaa näiden molempien vaikuttaneen Düsseldorfin piirin kiinnostukseen talven kuvaamista kohtaan.

Tunnettu romantikko Caspar David Friedrich (1774 - 1840) kiinnostui pohjoisen luonnon omalaatuisuudesta, sen villistä luonnosta ja ankarasta ilmastosta. Häntä kiehtoivat myös jään ja lumen esittäminen. Tärkeintä Friedrichille oli kuitenkin pohjoisen tunnelman sopivuus hänen sisäiselle ilmaisulleen.¹⁸ Hänen mukaansa luonto oli Jumalan luomistyön ilmentymä.¹⁹ Romantiikkaan kuului myös ajatus, että luonto heijastaa inhimillisiä tunteita.²⁰ Friedrichin johdolla Dresdenissä työskennelleiden romantikkojen tuotannossa lumiaiheilla oli keskeinen asema. Usein näissä talvimaalauksissa oli viitteitä kuolemaan, kuten hautoja, ristejä ja yleensä lumeen hautautumista. Toisaalta suuntaukselle tyypillistä oli luonnonmehdin esittäminen esimerkiksi jäätiköinä ja lumihuippuisina vuorina.²¹

Realistinen näkemys valtasi vähitellen romantiikan ajatusmaailmaa. Talven esittäminen ei kiinnostanut realistista katsontakantaa yhtä paljon kuin romantiikan aikana.²² Samoihin aikoihin taide-elämä alkoi suuntautua yhä enemmän Pariisiin, jonne suurin osa ajan suomalaisista taiteilijoista lähti opiskelemaan.²³ Sielläkin saattoi sataa lunta, mutta aiheena lumen esittäminen rupesi kiinnostamaan vasta impressionisteja²⁴, jotka yleensäkin tutkivat erilaisia

¹⁴ Börsch-Supan 1991, 52.

¹⁵ Lähtenmäki 1993, 14.

¹⁶ Börsch-Supan 1991, 52.

¹⁷ Eschenburg 1991, 71 - 72.

¹⁸ Kent 1987, 63.

¹⁹ Börsch-Supan 1991, 47.

²⁰ Konttinen 1994, 79.

²¹ Lähtenmäki 1993, 12.

²² Lähtenmäki 1993, 14.

²³ Sarajas-Korte 1989 a, 201.

²⁴ Lähtenmäki 1993, 21.

valoefektejä. Lumen ja siitä heijastuneiden valojen ja varjojen leikittely näyttää olleen kiehtova aihe impressionisteille. Mutta talvi ei vielä kukaan ollut maalauksen pääkohde, vaan muut siihen liittyvät piirteet. Vasta 1880- ja 1890 -luvulla talvi tuntuu kyllin merkittävältä kuvattavaksi sinällään. Osaltaan tähän on saattanut vaikuttaa Pariisissa 1890 -luvulla nuoren älymystön piirissä vallinnut kiinnostus kaikkeen eksoottiseen²⁵. Mikä olisikaan ollut eksoottisempaa, kuin pohjolan salaperäinen talvi?

Talvimaalaus Suomen maalaustaiteessa vuosisadan vaihteeseen asti

Nykyään Suomen maalaustaitteen yhtenä tunnusomaisena aiheena pidetään talven kuvaamista. Tätä pimeää vuodenaikaa kuvataan lukuisissa kuvaamataiteen ja kaunokirjallisuuden teoksissa. Talveen on liitetty ja liittyy monia isänmaallisia ja jopa herooisia piirteitä. Siitä on tullut yksi matkailuvaltti, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Suomalaista talvimaalusta ei ole tutkittu laajalti. Eräs hyvä tietolähde tältä saralta on *Lumi, talvikuvia Suomesta 1800 - 1910* -näyttelystä tehty julkaisu²⁶. Yleensä aihepiiriä sivutaan taiteilijoita käsittelevissä teoksissa, kuten Aimo Reitalan teoksessa Victor Westerholmista²⁷ ja Aune Lindströmin kirjassa Pekka Halosesta²⁸.

Kylmään vuodenaikaamme liitetään yhä vielä tiettyä eksotiikkaa ja mystiikkaa. Talven kuvaamisen ja arvostuksen historialla ei maassamme ole pitkiä perinteitä. Tällä on saattanut myös olla omat hyvät puolensa, sillä uudistuminen siinä oli ehkä joustavampaa kuin perinteisemmissä aihepiireissä, joissa traditiot sitoivat enemmän. Näin ajatellen talvimaalaukset ovat jopa saattaneet olla se väylä, jonka kautta uudistukset muihin aihepiireihin ovat tulleet.

²⁵ Sarajas-Korte 1966, 30.

²⁶ Lumi, Talvikuvia Suomesta 1800 - 1910 -näyttelyjulkaisu.

²⁷ Reitala, Victor Westerholm 1967.

²⁸ Lindström, Pekka Halonen, elämä ja teokset 1957.

Ruotsissa tilanne on toinen. Jo vuonna 1555 ilmestyi Upsalan arkkipiispan Olaus Magnuksen *Pohjoisten kansain historia*, jossa Pohjolan talvea kuvataan lähes hirvittäväksi. Laajalle levinnyt teos muodosti sivistyneelle maailmalle pitkäksi ajaksi käsityksen Pohjoismaista.²⁹ Ruotsi on myös edelläkävijä talvemme kuvaamisessa, sillä ensimmäiset tunnetut talviset matkakuvat Suomesta maalasi ruotsalainen upseeri A.F. Skjöldebrand vuonna 1799. Muutoinkin talviset kuvaukset maastamme olivat aluksi ulkomaalaisten tekemiä.³⁰ Tämä on aivan ymmärrettävää, koska kotimaisia maisemamaalareita ei ollut.³¹

Suomalaiseen talvimaalaustaiteeseen jäi aukko, kun suomalaiset maalarit siirtyivät opiskelemaan Düsseldorfin 1850-luvulta alkaen. Tässä vaiheessa romantiikan tilalle alkoivat tulla realistisemmat näkemykset. Romantiikka oli ollut se suuntaus, joka suosi talvisia aiheita. Suomalaiset myöhästyivät tästä vaiheesta. Talvinen luoto ei ollut yhtä kiinnostava aihe realistisille näkemyksille. Käytännön ongelmat vaikeuttivat talviaiheeseen juurtumista suomalaisten maalareiden aihepiiriin. Uusi realistinen näkemys painotti ulkona tehtyjä luonnoksia, ja kun suomalaiset viettivät talvikaudet Düsseldorfin leudossa ilmastossa ja kesät kotimaassaan, jäivät talviset aiheet taka-alalle. Siten realistista pohjaa suomalaiselle talvimaalaukselle ei tullut.³²

Suomalaisen maisemamaalauksen ja samalla talvimaiseman uranuurtajina voidaan pitää von Wright veljeksiä.³³ Tunnetuimpia ovat Magnus (1805 - 1868) ja Ferdinand (1822 - 1906) von Wrightin tunnelmalliset talvimaalaukset. Keskimmäisen veljeksien Wilhelm von Wrightin (1810 - 1887) akvarelli *Isä ampuu teeriä* vuodelta 1826, lienee yksi varhaisin suomalainen maalarin tekemä talviaiheinen maalaus. Tämän akvarellin on täytynyt olla rohkea yritys talvimaalauksen alueella maassa, jossa talvea tuolloin pidettiin esteettiselle esitykselle mahdottomana³⁴.

²⁹ Kalliola 1982, 14 - 15.

³⁰ Lähteenmäki 1993, 5 - 6.

³¹ Bonsdorff 1988, 316; Rantanen 1984, 5.

³² Lähteenmäki 1993, 13 - 14.

³³ Lähteenmäki 1993, 8 - 9.

³⁴ Lindström 1932, 36.

Ensimmäinen varsinainen talvirunoilijamme oli Zacharias Topelius, joka rinnasti talven erilaisiin sielun tiloihin.³⁵ Ensi kerran hän esitti talven Suomi-kuvan olennaisena osana *Suomi 19:llä vuosisadalla* -teoksessa.³⁶ Verrattaessa Topeliusta Johan Ludvig Runebergiin ero on selvä talven esittämisen osalta. Runeberg ei arvostanut talvea, vaan hänelle Suomi-kuva oli lähinnä keväistä tai kesäistä sisämaan viljely- tai erämaaidylliä.³⁷ Maisemamaalauksessa Topelius yritti saada maalarit kuvaamaan myös muita vuodenaikoja kesän lisäksi.³⁸ Artikkelisarjassaan *Nordiska taflor* (1858) hän suositteli suomalaisille maalareille talvisen metsän kuvaamista. Sopivia aiheita olivat lumiset kuuset aamuauringossa tai kuutamon valossa.³⁹ Samana vuonna Ferdinand von Wright maalasi tunnelmallisen maalauksensa *Vanha Haminalahti talvella* (kuva 1). Kukaan ei maassamme ollut ennen häntä kuvannut varhaisen talviaamun tunnelmaa niin herkästi.⁴⁰ Ovatko Ferdinand von Wrightin maalaukseen mahdollisesti vaikuttaneet Topeliuksen kirjoitukset tai päinvastoin, jää ainakin tässä tutkimuksessa selvittämättä. Joka tapauksessa olisi melkoinen yhteensattuma, jollei jompi kumpi olisi saanut vaikutteita toiselta.

Ensimmäisiä suomalaisen maalarin tekemiä maisemia, jossa aiheena on pelkkä talvinen luonto, on Werner Holmbergin *Talvista metsää* vuodelta 1859 (kuva 2). Tämä vesi- ja peitevärein tehty maalaus on tietävästi Holmbergin ainoa talviaiheinen teos. Vaikutteet teokseen ovat tulleet Andreas Achenbachin vuoden 1835 tienoilla tekemästä akvarellista *Riimukivi pohjoismaisessa mäntymetsässä*.⁴¹ Merkittävä talviaiheiden kehittäjä oli Hjalmar Munsterhjelm. Samaan aikaan myös Fredrik Ahlstedt ja Fanny Churberg maalasivat toistuvasti talviaiheita.⁴² Churbergin talvimaisemat ovat hyvin omalaatuisia ja niistä tulee ensiksi mieleen määre ekspressiivinen. Munsterhjelmin talvimaalauksissa oli tietynlaista talonpojan vaatimattoman ja karun, kauniiksi koetun elämän ihannoitua. Idealisointi saattoi

³⁵ Sihvo 1993, 39.

³⁶ Tiitta 1994, 208 - 209.

³⁷ Tiitta 1994, 290.

³⁸ Tiitta 1994, 329.

³⁹ Reitala 1994, 11.

⁴⁰ Lindström 1932, 86.

⁴¹ Reitala 1986, 120.

⁴² Lähteenmäki 1993, 15.

olla merkittävä askel talvimaalauksen kehittämisessä. Talvisesta maisemasta alkoi tulla kansalliseen kulttuuriimme liittyvää tunnusmerkki. Esimerkiksi vuonna 1873 ilmestyneen *Matkustus Suomessa* -teoksen ainoat kolme talvikuvaa olivat Munsterhjelmin tekemiä. Taiteilijan kehittämä talvikuvatyyppi oli pitkään suosittu kuin uudet kokeilevamat tyyli.⁴³ Tämä on saattanut hidastaa talvimaalauksen kehittymistä realistisemmaksi.

Maamme taiteessa vallitsi kaksi suuntausta 1870 -luvulla, kansainvälisyyttä ajavat ruotsinkieliset ja kansallisia piirteitä suosivat suomenmieliset. Viimeksi mainittujen näkemystä tuki ajan johtavan taidefilosofin Hippolyte Tainen ajatus, joka korosti taiteen merkitystä tietyn rodun ja ympäristön tuotteena. Esimerkiksi Pariisin Salongissa menestyminen edellytti tasapainoilua kansallisten ja kansainvälisten arvojen välillä. Albert Edelfeltin *Poltettu kylä* vuodelta 1879 edustaa juuri tätä tasapainoilua. Maalauksessa lumella on keskeinen osa, mutta teemaksi on otettu historia-aihe, joka oli suosittu tuohon aikaan Salongissa. Lumi korostaa teoksessa kansallista leimaa⁴⁴.

1880 -luvulla pohjoismaissa kiinnostus kotimaisiin aiheisiin lisääntyi. Ranskan taide oli alkanut rappeutua, puhuttiin jopa dekadenssista, lisäksi kotimaan aiheet tulivat ostavalle yleisölle yhä kiinnostavammiksi ja myös vastareaktionä venäläistämispaineille alettiin puolustaa omaa kansallisuutta.⁴⁵ Mikäpä olisi ollut kansallisesti omaleimaisempaa kuin talvisen luonnon kuvaaminen. Tärkeä muutos talvimaalauksen osalta tapahtui kun uusromantiikka yhdistyi kansalliseen aatteellisuuteen. Taustalla oli fennomaanien aseman vahvistuminen, joka toi muutoksen myös taidepolitiikkaan. Hiljalleen alkoi nousta esiin lahjakkaita suomenmielisiä taiteilijoita. Yksi voimakkaasti suomalaisuutta ajava seura oli *Nuoren Suomen piiri*; siellä puhuttiin jopa suomalaisesta renessanssista, jonka hengessä suomalaista maisemaa ja luonnontunnelmaa ensimmäisenä kuvasi Juhani Aho. Suuntaus ei rajoittunut ainoastaan Suomeen, vaan oli yhteispohjoismaalainen. Kuvauksen kohteeksi tulivat kesäöiden salaperäinen hämärä, suurten metsien mahtavuus ja talvimaisema.⁴⁶

⁴³ Lähteenmäki 1993, 15 - 16.

⁴⁴ Lähteenmäki 1993, 17, 20.

⁴⁵ Lähteenmäki 1993, 24.

⁴⁶ Reitala 1987, 18 - 19, 21 - 22.

Vuosisadan vaihteen yleisesti taidepiireissä vallinnut kiinnostus Pohjoismaihin on osaltaan saattanut vaikuttaa mielenkiintoon maamme erikoislaatuisuutta kohtaan. Pohjoismaisen hengenelämän ihailu oli tullut nuoren älymystön eksoottiseksi mieltymykseksi. Pohjoismaisuudella tarkoitettiin laajempaa kokonaisuutta kuin nykyään, niihin kuuluviksi katsottiin myös saksalainen, venäläinen ja flaamilainen alue.⁴⁷

Talven kauneusarvoja oli vaikea huomioida niin pitkään kuin vaikutteet tulivat Etelä- ja Keski-Euroopasta. Vasta impressionismin myötä niitä alettiin ymmärtää.⁴⁸ Suomessa impressionistiset vaikutteet ilmenivät 1880 -luvulla lähinnä raikkaampana ulkoilmamaalauksena.⁴⁹ Seuraavan vuosikymmenen alussa impressionististen talvimaalausten edelläkävijä Suomessa oli Victor Westerholm⁵⁰ (1860 - 1919), joka on toinen tunnettu talven kuvaajamme Pekka Halosen ohella. Varsinkin hänen Kymijoelta tekemänsä koskiaiheet ovat tuttuja. Aimo Reitalan Victor Westerholmista kirjoittaman kirjan mukaan taiteilija teki ensimmäisen talvimaalauksensa vuonna 1882⁵¹, joten Westerholm aloitti huomattavasti aikaisemmin talviaiheiden kuvaamisen kuin Pekka Halonen, joka teki ensimmäiset talvimaalauksensa vuonna 1892 (katso teosluettelo). Westerholm oli ensimmäinen suomalainen maisemamaalari, joka määrätietoisesti keskittyi talviseen ulkoilmamaalaukseen.⁵² Merkittäväksi talvimaalauksemme historian vuodeksi tuli talvi 1886 - 1887, jonka ajaksi Westerholm yhdessä ystäviensä Elin Danielssonin ja J.A.G. Acken⁵³ kanssa jäi Ahvenanmaalle maalaamaan talvimaisemia. Ensimmäisen kerran maassamme syvennyttiin ulkoilmassa tapahtuvan talvimaalaukseen tutkimiseen.⁵⁴ Samana vuonna myös Akseli Gallen-Kallela vietti talven sisämaassa Keuruulla.⁵⁵ (Tutkimuksessani käytän selvyuden vuoksi tätä nimimuotoa Axel Gallénin sijaan. Hän muutti virallisesti nimensä Gallénista Gallen-Kallelaksi vuonna 1907.

⁴⁷ Sarajas-Korte 1966, 29 - 30.

⁴⁸ Reitala 1987, 22.

⁴⁹ Rantanen 1984, 7.

⁵⁰ Reitala 1987, 22.

⁵¹ Reitala 1967, 347.

⁵² Reitala 1967, 198.

⁵³ Ruotsalainen taiteilija, oikealta nimeltään Axel Andersson.

⁵⁴ Reitala 1967, 111.

⁵⁵ Lähteenmäki 1993, 25.

Jo 1890-luvulta lähtien hän oli kuitenkin käyttänyt myös suomennettua muotoa).⁵⁶ Häntä kiinnosti samoin talvinen ulkoilmamaalaus. Tuolta talvelta ovat muun muassa teokset *Viihtatie jäällä* ja *Kuusia karjapihassa* (kuva 6). Sen sijaan esimerkiksi Albert Edelfeltiä talvinen ulkoilmamaalaus ei kiinnostanut.⁵⁷ Toki monen muunkin suomalaisen maalarin aiheistoon kuuluivat näihin aikoihin talviaiheet. Kuitenkaan he eivät keskittyneet talven kuvaukseen yhtä syvällisesti kuin Westerholm ja Halonen.⁵⁸

⁵⁶ Ahtola-Moorhause 1996, 23 - 24.

⁵⁷ Lähteenmäki 1993, 25.

⁵⁸ Lähteenmäki 1993, 29.

PEKKA HALOSEN TALVIMAALAUKSET

Alkutuotanto vuosisadan vaihteeseen asti

Kuten jo aiemmin on tullut ilmi, ajoittuvat Pekka Halosen ensimmäiset talvimaalaukset vuoteen 1892 (katso teosluettelo). Näistä varhaisimmista talvimaisemista on nähtävissä uuden aihepiirin outous. Maalaustekniikka ja värien käyttö on vielä haparoivaa. Erityisen hyvin epävarmuus näkyy *Talvimaisema Kaivopuistossa* -teoksessa (1; kuva 7).

Miksi Halonen alkoi maalata talvimaisemia juuri vuonna 1892? Olihan hän jo tunnettu taiteilija, sillä edellisenä vuonna Halonen oli maalannut tunnustusta saaneen teoksen *Niittomiehet* (kuva 8). Uuden aihepiirin käyttämiseen ovat vaikuttaneet useat seikat. Aloittaessaan talvimaisemien maalaamisen vuonna 1892 taiteilija oli jo 27 -vuotias. Vuonna 1886 Halonen aloitti varsinaiset taideopinnotsa 21 -vuotiaana.⁵⁹ Samalta vuodelta ovat myös ensimmäiset taiteilijalta löytyneet taideteokset, nekin hiilipiirroksia.⁶⁰ Halosen taiteellinen eteneminen oli hidasta Suomen Taideyhdistyksen koulussa, mutta ahkeruudellaan ja pitkäjänteisyydellään muita oppilaita vanhempi Halonen saavutti ja jopa ohitti kanssatoverinsa.⁶¹ Aune Lindströmin kirjan teosluettelon mukaan taiteilijan ensimmäiset tunnetut öljyvärimaalaukset ovat vuodelta 1890.⁶² Näin tarkasteltuna talvimaalaukset tulevatkin hänen aihepiiriinsä varhaisessa vaiheessa. Kotimaisten talvimaisemien ilmestymiselle Pekka Halosen tuotantoon tuona vuonna löytyy myös yksi aivan käytännön syy. Halonen lopetti taideopinnot Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa vuonna 1890.⁶³ Saman vuoden syksyllä taiteilija matkusti Pariisiin opiskelemaan, ja palasi seuraavan vuoden toukokuussa Suomeen. Marraskuussa hän lähti jälleen Pariisiin opintoja jatkamaan, ja oli talven 1891 - 1892 siellä. Paluu Suomeen tapahtui jälleen toukokuussa. Vasta seuraavan talven, 1892 -

⁵⁹ Lindström 1957, 25.

⁶⁰ Lindström 1957, 329.

⁶¹ Lindström 1957, 26, 28 - 29.

⁶² Lindström 1957, 331.

⁶³ Lindström 1957, 38.

1893, Halonen vietti suomessa.⁶⁴ Näin ollen se oli ensimmäinen talvi, jonka hän vietti Suomessa Taideyhdistyksen piirustuskoulusta valmistuttuaan, ja juuri tältä ajalta ovat hänen varhaisimmat talvimaalauksensa. Aiempaa mahdollisuutta Suomen talvisen luonnon kuvaamiseen ei siis ollut.

Euroopan taidepiireissä 1890 -luvulla levisi yleisesti ajatus Pohjoismaiden johtavasta taiteellisesta asemasta, "Das Licht kommt jetzt vom Norden!" Tämä liittyi osaltaan taitelijoiden tyyntymiseen Pariisiin ylisivistyneeseen ja osin epänormaaliin ilmapiiriin. Kiinnostus pohjoisiin erämaihin sai uutta pontta. Suunnannäyttäjänä kohti omaperäistä ja primitiivistä ympäristöä toimi Paul Gauguin, joka lähti Etelämerelle ensimmäistä kertaa vuonna 1891.⁶⁵ Talvimaaisema sopi hyvin tähän näkemykseen, sillä mikäpä olisi sen omaperäisempää pohjoisessa kuin karu talvi. Lisäksi samaan aikaan Suomessa talvimaaisema alkoi tulla suositukseksi aihepiiriksi ja erääksi isänmaamme tunnusmerkiksi.⁶⁶ Pariisin ilmapiirin on täytynyt vaikuttaa Pekka Haloseen, nuoreen suomalaiseen maalariin, joka matkusti ensimmäistä kertaa sinne vuoden 1890 syksyllä.⁶⁷ Tältä ensimmäiseltä Pariisin matkalta ei löytynyt hänen kirjeenvaihtoaan, joka valaisisi nuoren taiteilijan kokemuksia ja vaikutelmia.

Ikätoveri Akseli Gallen-Kallela (1865 - 1931) oli jo talvena 1886 - 1887 maalannut Keuruulla useita talvimaaisemia, kuten *Viittatien* ja *Kuusia karjapihassa* (kuva 6).⁶⁸ Kooltaan Halosen varhaisimmat maalaukset ovat melko samankokoisia kuin nämä Gallen-Kallelan pienet talvimaalaukset. Samaan aikaan myös Victor Westerholm maalasi talvimaaisemia, joista osa oli jo kooltaan suurempia, esimerkiksi *Talvikuva Tomtebosta* (40x63).⁶⁹

Tekniikoiltaan ja väreiltään Halosen, Gallen-Kallelan ja Westerholmin varhaiset talvimaalaukset muistuttavat melko paljon toisiaan. Lisäksi näiden kaikkien taitelijoiden maalauksis-

⁶⁴ Ilvas 1990 b, 14.

⁶⁵ Sarajas-Korte 1986, 40.

⁶⁶ Pöykkö 1984, 14.

⁶⁷ Ilvas 1990 b, 8.

⁶⁸ Lähteenmäki 1993, 25.

⁶⁹ Reitala 1967, 358 - 359.

ta näkyy uuden aihepiirin outous. Käsittely ei ole vielä kovin varmaa. Edellä mainittuja maalauksia vertailemalla voidaan huomata voimakkaita vaikutteita ainakin Gallen-Kallelalta Halosen alkuvaiheen talvimaalauksissa. Häntä kohtaan Halonen tunsi syvää kunnioitusta ja hengentoveruutta⁷⁰. Sen sijaan Halosen ja Westerholmin kohdalla on vaikeampaa osoittaa yhteyttä. Yhtenä välittäjänä on saattanut toimia kuvanveistäjä Emil Wikström, joka oli sekä Halosen⁷¹ että Westerholmin ystävä⁷².

Tuona aikana alkoi myös suomalaisen ulkoilu- ja urheiluharrastuksen järjestäytyminen. Osana tähän liittyi myös hiihto. Tunnettuja ovat valokuvat Akseli Gallen-Kallelasta hiihtämässä lumisen luonnon keskellä.⁷³ Tämä liikkuminen talvisessa luonnossa saattoi osaltaan auttaa taiteilijoita ja muita ihmisiä ymmärtämään sen kauneusarvoja. Talvi ei enää ollut pakollinen paha, vaan siitä osattiin jopa nauttia. Myös ajan voimakas kaupungistuminen⁷⁴ on saattanut muuttaa asenteita. Ihmisten siirryttyä maaseudulta kaupunkiin talvi ei enää ollutkaan niin suuri vastus kuin maaseudulla asuville viljelijöille. Sahateollisuuden kehitys saattoi välillisesti auttaa ymmärtämään varsinkin talvisen metsän kauneusarvoja. Näihin aikoihin metsillä alkoi olla merkittävää rahallista arvoa. Sen myötä myös muu arvostus yleensä kasvaa. Isännät alkoivat myydä puita sitä tarvitsevalle puuteollisuudelle.⁷⁵ Kuinka tämä puolestaan saattoi liittyä talven arvostukseen? Tuohon aikaan, jolloin puita voitiin tuoda pois metsästä ainoastaan hevosen vetämällä reellä, se onnistui vain kun lunta oli riittävästi sitä varten. Tämä talven suoma apu on osaltaan saattanut vaikuttaa ihmisten myönteisempään suhtautumiseen sitä kohtaan, sillä se tarjosi tulonlähteen isäntien ohella myös metsätöissä oleville. Se taas yhdessä edellä mainittujen asioiden kanssa lienee luonut myönteisempää suhtautumista talvimaalauksiin ja sitä kautta lisännyt kysyntää. Kiinnostuksen on täytynyt lisätä talvimaalausten tuottamista ainakin Halosen kohdalla. Yksinomaan taiteen turvin elantonsa hankkivan ei kannata pitkään ja runsaalla volyyymilla tehdä maalauksia, jotka eivät mene kaupaksi.

⁷⁰ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 8.7.1896. Tla. TM/Hnmi.

⁷¹ Ilvas 1990 b, 8.

⁷² Reitala 1967, 147.

⁷³ Suhonen [1992], 49.

⁷⁴ Rasila 1982 a, 138.

⁷⁵ Soininen 1982, 47 - 48.

Marraskuussa 1891 Halonen matkusti toista kertaa Pariisiin opiskelemaan.⁷⁶ Taiteilijan mielipide ranskalaisen taiteen rappiostilasta tulee hyvin ilmi hänen 12. toukokuuta vuonna 1892 päiväystä kirjeestään Eero Järnefeltille. Samasta kirjeestä ilmenee myös käsitys pohjoismaalaisten taiteilijoiden etevyydestä ranskalaisiin verrattuna.⁷⁷ Kyseisen vuoden kesään ajoittuu myös matka Sortavalan Myllykylään, jossa Aapeli -veli työskenteli Mäkisen harmonitehtaassa. Matka vaikutti merkittävästi Halosen elämään, sillä sen aikana hän tutustui tulevaan puolisoonsa Maija Mäkiseen.⁷⁸

Ensimmäiset, vuoden 1892 puolella tehdyt talvimaalaukset, ovat pienikokoisia ja ne on tehty melko pikkutarkalla maalaustekniikalla. Pienessä koossa sommittelun hallitseminen on ollut helpompaa vielä varsin kokemattomalle taidemaalarielle. Ulkona pakkasessa maalaaminen näyttää aiheuttaneen ongelmia maalien kanssa. Siveltimenvedot ovat väkinäisen oloisia, aivan kuin maalit olisivat jähmettyneet pakkasessa, jolloin taiteilija on joutunut levittämään niitä raskaalla kädellä. *Talvimaaisema Kaivopuistosta* -maalauksen (1; kuva 7) syntyäiköihin 5.12.1892⁷⁹ sattui Pekka Halosta syvästi järkyttänyt tapaus 12-vuotiaan pikkuveljen "Pikku-Kallen" kuolema⁸⁰. Edellä mainitusta talvimaalauksesta onkin aistittavissa alakuloisuutta, aivan kuin se olisi maalattu pikkuveljen kuoleman jälkeisenä suruaikana. Tämä selittäisi sen värisävyjen harmautta ja tummuutta.

Kevättalvelle vuoden 1893 puolelle⁸¹ ajoittuu suurikokoinen (201x147) *Tukkinuotilla* (4; kuva 9). Se on Haloselle verrattain rohkea yritys tehdä lähes monumentaalinen talviaiheinen maalaus. Saman vuoden kesänä Akseli Gallen-Kallela maalaasi suurikokoisen *Sammon taonta* -teoksen⁸² (kuva 10), jonka mitat 200x151 senttimetriä ovat lähes samat kuin *Tukkinuotilla*-maalauksen. Myös sommittelussa on yhtenevyyttä. Molemmissa maalauksissa pääpaino on oikeassa alakulmassa, jonne myös näkymättömissä oleva tuli on sijoitettu.

⁷⁶ Ilvas 1990 b, 14.

⁷⁷ P. Halosen kirje E. Järnefeltille 12.5.1892. Tla. TM/Hnmi.

⁷⁸ Lindström 1957, 59.

⁷⁹ Säisä 1989, 172.

⁸⁰ Lindström 1957, 66.

⁸¹ Ilvas 1990 b, 14.

⁸² Valkonen 1984, 91.

Kummassakin tapauksessa on kuvattu voimakkaasti tulenvalon heijastumista ihmisten kasvoihin. Samoin horisontti on näissä korkealla. Niiden maalaustekniikka on melko lennokasta ja voimakasta, kuitenkin Halosen teos on levollisempi. *Tukkinuotilla*-maalauksen väritys on runsasta. Siitä löytyy paljon lämpimiä, kuten punaoranssi sekä kylmiä sinisiä värejä. Tämä värien kontrasti aikaansaa jännitystä maalaukseen. Siitä huokuu nuotion turvallinen lämpö talvisen luonnon keskellä. Väsyneet miehet katsovat ajatuksiinsa vai-puneina räiskyvän nuotion liekkejä. Sommittelun painopiste on etualan kolmessa ihmisessä, ja varsinkin oikeassa alakulmassa. Ihmisten esittäminen on hieman kömpelöä, erityisesti käsien kuvaaminen on tuottanut taiteilijalle hankaluuksia. Sommittelua on yritetty tasapainottaa taustalle pystyyn asetetuilla suksilla. Takimmaisen miehen kädessään pitämä seiväs jakaa maalauksen vertikaalisesti kahtia. Kolmen miehen ryhmä muodostaa lähes tasasivuisen kolmion, jonka kärkenä on seisovan miehen hattu. Näin sommittelun avulla on saatu aikaan rauhallisuutta ja arvokkuutta.

Vuoden 1893 marraskuussa Pekka Halonen matkusti yhdessä Väinö Blomstedtin kanssa Pariisiin, aluksi Académie Colarossiin. Opetuksen huonon tason takia taiteilijatoverit varsin pian siirtyivät opiskelemaan Paul Gauguinin johdolla.⁸³ Gauguinin vaikutuksesta Halosen tyyli muuttui kohti tunnelmallisempaa hämymaalausta, jonka väritys rakentui yhden perusvärin sävymaalaukselle.⁸⁴ Tänä talvena Pariisissa elettiin voimakasta symbolismin aikaa. Useat silloin Pariisissa opiskelleet suomalaiset maalarit kokivat taiteellisen tai uskonnollisen kriisin.⁸⁵ Halosen kohdalla kriisi oli enemmän uskonnollinen. Hän otti voimakkaasti kantaa tolstoilaisuuden puolesta.⁸⁶ Tällä Pariisin matkalla vaikutteita Halosen seuraaviin talvimaalauksiin olisi voinut tulla Victor Westerholmilta, sillä silloinen Halosen opiskelijatoveri Väinö Blomstedt liikkui Westerholmin kanssa Pariisin salongeissa ja muissa näyttelyissä⁸⁷. Jo pitemmän aikaa talvimaisemia maalannut Westerholm (ensimmäiset varsinaiset talvimaalaukset ovat Aimo Reitalan Westerholm-kirjan teosluettelon mukaan

⁸³ Lindström 1957, 75.

⁸⁴ Sarajas-Korte 1966, 77.

⁸⁵ Sarajas-Korte 1989 b, 263.

⁸⁶ P. Halosen kirje M. Mäkiselle (huhtikuu 1894 nro 84). Tla. TM/Hnmi.

⁸⁷ Reitala 1967, 182.

vuodelta 1886⁸⁸) olisi saattanut olla jonkinlainen esikuva Haloselle, ja Blomstedtin välityksellä arvokkaita neuvoja talvimaalausten tekemiseen olisi hyvinkin voinut tulla. Westerholmin vuoden 1893 talvimaalauksissa on voimakkaasti impressionistissävytteisiä maalauksia.⁸⁹ Vaikka Halosen vuoden 1896 talvimaalauksissa on mukana Westerholmin vuosien 1893 - 1896 talvimaalausten piirteitä, lähinnä värityksessä, niin tämä ei kuitenkaan riitä olettamaan, että vaikutteet olisivat peräisin juuri Westerholmilta. Niitä on voinut tulla niin monelta taholta. Tutkimissani kirjeissä Halonen ei kertaakaan mainitse mitään hänestä. Myöskään analysoimani Halosen teokset eivät osoita Westerholmin talvimaalausten ainakaan suuremmalti vaikuttaneen häneen. Vaikutteet ovat tässä vaiheessa selvästi edelleen tulleet Gallen-Kallelalta.

Yhtään vuodelle 1894 päivättyä talvimaalausta ei löytynyt, mikä onkin ymmärrettävää, sillä Halonen vietti talven 1893 - 1894 Pariisissa. Kesällä 1894 taiteilija kävi Myllykylässä ja Kirjavalahdella, lähellä Sortavalaa.⁹⁰ Sieltä hän kirjoitti kirjeen Gallen-Kallelalle, josta ilmenee Halosen kaipuu talviseen luontoon "...että saisin jonkun pennin talven varaksi jolloin lähtisin oikein, kerran minäkin talvea katsomaan..."⁹¹ Syksyn 1894 Halonen vietti osittain yksin Wikströmin ateljeehuvilassa Visavuorella. Täältä lähetetyistä kirjeistä Maija Mäkiselle ilmenee selvästi, kuinka innokkaasti taiteilija odotti talven tuleamista.⁹² Talven 1894 - 1895 tammikuussa Halonen muutti yhdessä vastaviihtyn puolisonsa kanssa Kirjavalahden, Komoran taloon.⁹³ Se seikka, että yhtään vuodelle 1894 päivättyä talvimaalausta ei löytynyt viittaisi siihen, että tämänkään talven aikana Halonen ei maalannut talvimaisemia vuoden 1894 puolella. Seuraavat talvimaalaukset ovatkin merkityt vuoden 1895 puolelle.

Talvi 1894 - 1895 oli kylmä ja haittasi maalaamista.⁹⁴ Ainakin vuodeksi 1895 merkittyjen maalausten *Huurretta* (8; kuva 11) ja *Talvipäivä* (9; kuva 12) yleisvaikutelma "huokuu"

⁸⁸ Reitala 1967, 341 - 414.

⁸⁹ Reitala 1967, 170.

⁹⁰ Ilvas 1990 b, 14.

⁹¹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 1894. Tla. TM/Hnmi.

⁹² P. Halosen kirjeet M. Mäkiselle (syksy 1894 nrot 114. ja 119.). Tla. TM/Hnmi.

⁹³ Ilvas 1990 b, 14.

⁹⁴ Lindström 1957, 93.

kylmyyttä, jonka perusteella niiden voisi olettaa olevan tehty talvella 1894 - 1895. Edellisessä maalauksessa voimakkaan huurteen verhoama koivu on kuin kylmyyden vangitsema. *Talvipäivässä* taasen taivaan kylmät syvänsiniset sävyt viittaavat kovaan pakkaseen. Tämä maalaus on Halosen talvituotannossa hyvin harvinainen, sillä siinä on kuvattuna eläin, jänis takaapäin. Halonen varsin vähän kuvasi talvimaalauksissaan eläimiä. Selvää syytä tähän ei ole löytynyt. Ehkä Halonen halusi syventyä pelkästään maiseman esittämiseen, jolloin maalauksessa esiintynyt eläin olisi voinut kiinnittää katsojan huomion itseensä maiseman sijaan. Eläinten kuvaaminen on maalaustaiteen erityisalue, joka vaatii oman paneutumisen. Taiteilija saattoi tuntea taitonsa riittämättömäksi eläinten esittämiseen. Myös muut tuon ajan suomalaiset maalarit esittivät harvoin eläimiä maisemissaan.

Vuosina 1895 ja 1896 talvimaalauksia alkoi jo syntyä hieman runsaammin (LIITE 2.). Suurin osa niistä on esitetty pystyformaatisissa ja keskikokoisissa. Monissa on pitkä horisonttinäkymä ja usein viitteitä ihmisasumuksesta, kuten rakennuksia tai pisteaitoja. Useissa maalauksissa on kuvattu Myllykylän seudun maisemia. Hyvä esimerkki vuoden 1896 tuotannosta on *Iltatunnelma* (17; kuva 13), jossa näkyy jäätynyt Tohmajoki ja Myllykylän rakennuksia. Kuvattuna on kirkas pakkaspäivä, jonka lyhyt valoisa aika on kääntymässä hämärään. Maalaukseen on onnistuneesti saatu vangittua iltahetken kuulakkuus ja laskevan auringon terävä valo, joka saa yksityiskohdat teräväräjaisiksi. Etualan turkoosinsinen väritys antaa aavistuksen kylmästä ilmanalasta, jota korostaa myös yhden rakennuksen piipusta nouseva savu - merkki elämästä muuten niin kuolleen oloisessa maisemassa. Tuntuu siltä kuin aika olisi pysähtynyt. Siveltimenvedot ovat melko voimakkaita ja paksuja. Etualan nuoret koivut on esitetty hennommin, luultavasti sen takia, etteivät ne korostuisi liiaksi. Silti nuoret koivut tasapainottavat maalausta olennaisesti ja antavat sille syvyyttä. Maalauksen värit ovat kauttaaltaan suhteellisen kirkkaita ja erityinen väriäikkä maalauksessa on Myllykylän punainen rakennusryhmä. Käsitteilyltään erilainen maalaus on samana vuonna (1896) maalattu *Kevättulva* (16; kuva 14), joka nimestään huolimatta on tässä luettu mukaan talvimaalauksiin siinä runsaasti esiintyvän lumen takia. Tässä suurehkossa maalauksessa on ryöppyävä vesi kuvattu voimakkaasti ja kuva-alaa hallitsevana. Veden käsittelytavasta tulevat ensimmäiseksi mieleen Gallen-Kallelan maalaukset. Halosen maalauksessa silmiin pistävät veden lämpimänruskeat värisävyt. Yläosassa on käytetty

kylmempiä sinisiä sävyjä ja tummanvihreää havupuissa. Maalauksen lehtipuut on tehty samanlaisella hennolla tekniikalla kuin *Iltatunnelma*-maalauksessa (17; kuva 13). Huolimatta sinisistä kylmistä sävyistä maalauksesta huokuu jo kevättalven tunnelma, johon suuresti vaikuttavat juuri veden ruskeat värisävyt. Teoksessa on kuvattu Halosen talvimaalauksille harvinaisen voimakkaasti pilvet, jotka muistuttavat Gallen-Kallelan tai Eero Järnefeltin maalausten pilviä tai pilvimuodostelmia.

Pekka Halosen tuotannossa vuosi 1897 on vuoden 1894 ohella toinen, jolta talvimaalauksia en löytnyt. Tähänkin on luonnollinen selitys. Joulukuussa 1896 Halonen matkusti opintomatalle Italiaan, ja tuli sieltä takaisin seuraavan vuoden kesällä.⁹⁵ Hänellä ei siis ollut tilaisuutta maalata talvisia maisemia ainakaan talvena 1896 - 1897. Vuosien 1894 ja 1897 talvimaalausten puuttuminen vahvistaa näkemystä, että Halonen ei maalannut talvimaisemia ainakaan ulkomuistista, vaan niiden tekeminen on vaatinut "elävän" mallin läsnäoloa. Valokuvien kohdalla tilanne saattaa jo olla toinen, sillä Halosen tiedetään hankkineen valokuvakameran 1890 -luvun alussa.⁹⁶ Kuinka suuressa määrin, jos ollenkaan, hän on käyttänyt valokuvia apuna talvimaalaustensa tekemiseen? Ajan suomalaisten taiteilijoiden tiedetään käyttäneen valokuvia apunaan, mutta sitä taiteilijat eivät halunneet tuoda esille, sillä se olisi saattanut haitata maalausten arvostusta ja myyntiä.⁹⁷ Tutkimuksessa ei löytynyt Halosen ottamia talviaiheisiä valokuvia, joten asia jää tältä osin selvittämättä. Tosin Halosen hyvä ystävä Into Inha⁹⁸ kuvasi talvisia näkymiä vuonna 1895 ilmestymään alkaneessa sarjassa *Suomi kuvissa*⁹⁹. Tuntuisi epätodennäköiseltä, elleivät Inhan kuvat olisi vaikuttaneet Halosen talvimaalauksiin. Esimerkiksi maalaukset *Kuuraa* (34; kuva 3) vuodelta 1899 ja *Lumisia puita* (57; kuva 4) vuodelta 1902 muistuttavat suuresti Inhan vuonna 1893 ottamaa valokuvaa *Talvi salolla* (kuva 5). Taiteilijan pojan Antti Halosen mukaan isä sai uuteen rakennukseensa Halosenniemelle ruokasalin ikkunalasit Inhan lahjoittamista lasisista valokuvalevyistä.¹⁰⁰ Toki vaikutteita on voinut tulla puolin ja toisin.

⁹⁵ Pekka Halonen, Halosenniemi, 2.

⁹⁶ Ilvas 1990 a, [2].

⁹⁷ Porkka [1992], 172 - 175.

⁹⁸ Halonen 1946, 50.

⁹⁹ Reitala 1994, 13.

¹⁰⁰ Halonen 1946, 50.

Miksi Halonen ei sitten maalannut talvimaisemia vuoden 1897 puolella seuraavana talvena 1897 - 1898? Samoihin aikoihin Italiaan matkusti Gallen-Kallela, joka halusi tutustua nimenomaan freskotekniikkaan. Lukuisia muitakin suomalaisia maalareita saapui sinne.¹⁰¹ Italiaan hakeutumisen lähtökohta oli yleinen kiinnostus maata kohtaan. Taiteilijoiden alkaessa tympääntyä Pariisin ilmapiiriin Italia nähtiin uutena "unelmien maana". Suuntautuminen Italiaan oli sinänsä looginen seuraus, sillä Pariisin symbolis-synteettinen taidesuunta oli saanut vaikutteita muun muuassa varhaisrenessanssista. Siten taiteilijat itse asiassa siirtyivät kohti alkuperäisempiä lähteitä.¹⁰² Tähän liittyi voimakas kiinnostus Italian monumentaalimaalaukseen.¹⁰³ Halonenkin oli kiinnostunut tässä vaiheessa suurikokoisten teosten maalaamisesta. Hän keskittyi yksinomaan niihin vuoden 1897 syksyllä. Halonen keskitti taiteellisen luomisvoimansa Kotkan alttaritaulun *Kuninkaitten kumarruksen* valmistamiseen, myös Mikkelin alttaritaulu *Ristiinnaulittu* oli työn alla samaan aikaan. Halonen ei tässä vaiheessa ollut kiinnostunut pienempi kokoisten teosten tekemisestä¹⁰⁴.

Talvi 1897 - 1898 oli taitelijalle vaikea, toinen lapsi, Anni, syntyi helmikuussa 1898, lisäten osaltaan perheen taloudellisia paineita. Lisäksi silloinen asuinkaupunki Helsinki alkoi ahdistaa taiteilijaa. Halonen matkustikin vuoden 1898 alussa Sortavalaan.¹⁰⁵ Puhtaan lumisen luonto on selvästi virkistänyt taiteilijan mieltä, sillä matkan tuloksena syntyi talvista karjalaista vaaramaisemaa kuvaavia maalauksia. Niiden henki on hyvin positiivinen. Erityisen mielenkiintoinen on vuonna 1898 maalattu *Talvimaisema Myllykylästä* (24; kuva 15), joka on tehty lähes samalta paikalta kuin jo aiemmin mainittu *Itatunnelma* (17; kuva 13) vuodelta 1896. Nämä kaksi maalausta muodostavat hyvän vertailuparin. Huomion arvoista on teosten sommittelun erilaisuus. Aiempi maalaus on pystyformaattia (50x33) jälkimmäisen ollessa vaakamaalaus (50,5x72). Jo tämä antaa teoksille erilaisen luonteen, vaikka molemmat ovatkin diagonaalisommitelmia. Aiemman maalauksen pystyformaattiin on voinut vaikuttaa japanilainen taide, joka suosi pystymuotoa¹⁰⁶. Japanilainen taide oli

¹⁰¹ Sarajas-Korte 1966, 103.

¹⁰² Sarajas-Korte 1966, 89, 103.

¹⁰³ Sarajas-Korte [1992], 76.

¹⁰⁴ Lindström 1957, 119 - 120.

¹⁰⁵ Lindström 1957, 119 - 120.

¹⁰⁶ Eklund 1963, 16.

osaltaan muun muassa muuttanut Halosen opettajan Paul Gauguinin¹⁰⁷ taidetta.¹⁰⁸ *Itatunnelman* pystymuoto korostaa enemmän syvyysvaikutelmaa, jota jäänyt, kohti horisonttia etenevä joki vielä lisää. Sommitelma on tässä maalauksessa kiinteämpi ja tuo siihen jänte-
vyyttä. Kaksi vuotta myöhemmin syntyneen maalauksen vaakamuoto viittaa Suomessa
vuosisadanvaihteessa suosittuun monumentaalitaiteeseen¹⁰⁹. Myöhäisempi teos eroaa
tekniikaltaan lähinnä takamaaston osalta, joka on tehty huomattavasti maalauksellisemmin
kuin vuoden 1896 teoksessa. *Itatunnelmassa* yksittäiset puut erottuvat selvästi taloryh-
män takana olevasta metsästä, kun taas myöhemmässä maalauksessa takametsää on kuvattu
enemmän yhtenäisenä massana. Sen sijaan etualan nuoret koivut muistuttavat molemmissa
maalauksissa toisiaan. Kulttuurihistoriallisesti mielenkiintoinen seikka on taloryhmässä
tapahtunut muutos, sillä varhaisemmassa maalauksessa isoimman punaisen rakennuksen
takana olevaa toista pienempää punaista rakennusta ei myöhemmässä teoksessa ole, vaan
sen tilalle on tullut uusi, vielä maalipintaa vaille oleva rakennus. Edellinen viittaa siihen, että
Halonen oli tässä vaiheessa melko realistinen ulkoilmamaalari, vaikka *Talvimaisema*
Myllykylästä -maalauksessa onkin selvää siirtymistä pois yksityiskohtien korostamisesta
laajempiin kokonaisuuksiin. Tämä piirre korostuu yhä enemmän myöhemmässä tuotannos-
sa. Väritys on ajan myötä muuttunut hieman haaleammaksi.

Vuonna 1898 tapahtui myös tulevaisuuden kannalta merkittävä käänne Halosen perheessä,
kun Pekka Halonen löysi tulevan kodin paikan Tuusulasta.¹¹⁰ Tuon ajan jälkeen suuri osa
talvimaisemista on tehty tämän, myöhemmin Halosenniemenksi nimetyn lähiympäristöstä.
Tämä seikka vaikutti suuresti hänen taiteensa suuntautumiseen. Kodin valmistuttua vuonna
1902¹¹¹ Halonen ei enää matkustanut paljoa ulkomaille.¹¹² Tämä on ymmärrettävää, sillä
vuonna 1902 Halosen elätettävänä oli jo neljä henkeä itsensä lisäksi, Erkin synnyttyä
tammikuussa¹¹³. Muutos näkyy jo vuoden 1899 tuotannossa. Aiemmissa maalauksissaan

¹⁰⁷ Ilvas 1990 b, 14.

¹⁰⁸ Sarajas-Korte 1966, 18.

¹⁰⁹ Sarajas-Korte 1989 b, 280-281.

¹¹⁰ Ilvas 1990 b, 14.

¹¹¹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 31.12.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹¹² Lindström 1957, 196.

¹¹³ Ilvas 1990 b, 15.

Pekka Halonen on kuvannut laajoja horisonttinäkymiä. Tällainen maalaustyyli on vielä jääneen niin kutsutusta runebergiläisestä maisemanäkymästä¹¹⁴, josta hyviä esimerkkejä ovat varsinkin Magnus ja Ferdinand von Wrightin laajat panoraamat¹¹⁵. Nyt aihepiiriin tulevat mukaan myös intiimimmät luonnonkuvaukset, joissa kuvakulma on lähempänä maanpintaa, jolloin taivaan osuus on kaventunut joissakin tapauksissa lähes olemattomaksi. Tämä on olennainen muutos Halosen talvimaalauksien luonteeseen, sillä aiempi runebergimäinen kuvakulma, jossa maisemaa kuvataan yläviistosta, antaa vaikutelman mahtavasta luonnosta, jota ihminen hallitsee ylhäältä käsin. Kun kuvakulma laskeutuu, luonto saa kokonaan eri luonteen. Se aivan kuin henkilöityy lähes inhimilliseksi, ja taiteilija tuntuu kunnioittavan sitä. Vaikutelmaa korostavat lisäksi maalausten harvalukuiset puut.

Hyvä ja erityisen kaunis esimerkki edellä mainitusta aihepiiristä on vuonna 1899 valmistunut *Lumisia männyntaimia* temperamaalaus (35; kuva 16). Teoksesta ei ole varmaa tietoa onko se tehty pelkin temperavärein, vai onko siinä käytetty tempera- ja öljyvärejä.¹¹⁶ Temperatekniikkaa pidettiin välivaiheena freskotekniikkaan.¹¹⁷ Tähän aikaan, ja jo hieman aiemmin, öljyvärimaalaukset eivät olleet suosiossa taiteilijoidemme keskuudessa, vaan muita vaihtoehtoja, kuten temperaa kokeiltiin.¹¹⁸ Pekka Halonen oli kirjoittanut jo vuonna 1896 Gallen-Kallelalle, kuinka öljyvärit olivat käyneet hieman vastenmielisiksi.¹¹⁹ Taiteilija kulki siis ainakin tältä osin kehityksen mukana. Halosen maalauksista puhuttaessa on huomioitava seikka, joka koskee niiden lakkaamista. Hänen talvimaalauksensa näyttävät menettävän herkkyyttään, jos ne lakataan, sillä lakkakerros tuntuu hävittävän niistä valöörejä ja sävyjä. Näin on käynyt esimerkiksi vuonna 1902 valmistuneelle suurikokoiselle maalaukselle *Leuto talvipäivä* (60; kuva 17), jossa lakkauksen suhteen näyttääkin siltä, että sitä olisi vältettävä, jos halutaan säilyttää maalauksen alkuperäiset värit ja tunnelma. Ainakin Halonen itse on jättänyt enimmäkseen talvimaalauksensa käsittelemättä, sillä

¹¹⁴ Kontinen 1994, 69.

¹¹⁵ Ervamaa 1989, 95.

¹¹⁶ Saaren tiedonanto 7.5.1997.

¹¹⁷ Sarajas-Korte 1989 b, 281.

¹¹⁸ Wennervirta 1950, 272.

¹¹⁹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 8.7. 1896. Tla. TM/Hnmi.

suurimmalle osalle tutkituista teoksista niin ei oltu tehty. Jos se olisi hänestä ollut tarpeen, niin hän varmaankin olisi lakannut suurimman osan teoksistaan. Mitä ilmeisemmin maalaukset on jälkeen päin käsitellyt joku muu kuin taiteilija itse.

Pienehkö *Lumisia männyntaimia* -maalaus (35; kuva 16) on yksi herkimmistä Halosen talvimaalauksista. Teoksessa on keskitytty pelkästään pumpulimaisen lumen peittämiin nuoriin männyntaimiin. Taimet on esitetty niin herkästi, että mieleen tulee hauras kukkimppu. Tässä kohden voitaisiinkin puhua lähes lumiasetelmasta. Mestarillista on taito, jolla näinkin runsaan lumen, tykkylumen, alla olevien taimien oksiin on saatu keveyden tuntu. Taustalla ei näy mitään, vaan se on melko neutraalin harmahtava luoden rauhaisan pohjan hennoille taimille. Maalaus on huolella viimeistelty, eikä kangas tai pohjamaalaus näy mistään kohdasta - seikka, joka on tyypillinen Halosen varhaiskauden talvimaalauksille. Erityisellä huolellisuudella ja rauhallisuudella taiteilija on merkinnyt työnsä lähes mustalla värillä kaunokirjaimin. Ennen vuotta 1899 tehdyt talvimaalaukset ovat signeeratut joko tekstaten tai kapiteelikirjaimin. Vasta tämän vuoden tuotannossa mukaan tulee myös kaunokirjaimin merkittyjä maalauksia. Syytä tähän en onnistunut löytämään.

Halosen monumentaalimaalauslinjaa tältä vuodelta edustaa teos *Heinäkuormia* (33; kuva 18). Vaikka se on verrattain pieni (32 x 40 cm), mittasuhteet ja sommittelu saavat sen kuvajäljennöksen perusteella vaikuttamaan monumentaaliselta, jos kokoa ei tiedä. Etualan lumihanki muodostaa noin puolet koko maalauksesta ja luo etäisyyttä rauhallisesti eteneviin hahmoihin. Taiteilija on sijoittanut ensimmäisen hevosen vertikaalisesti teoksen keskelle jättäen tilaa sen oikealle puolelle, jonne kulkue on menossa. Olennainen osa levollisen tunnelman aikaansaamisessa on hevosten pään asennoilla. Jos ne olisivat säkälinjan yläpuolella, koko tunnelma muuttuisi selvästi levottomammaksi. Teos on jälleen huolella viimeistelty. Siveltimenvedot ovat tasaisia eikä niitä voi erottaa joka paikasta. Tästä maalauksesta tulee mieleen Magnus von Wrightin vuonna 1868 valmistunut maalaus *Annankatu kylmänä talviaamuna* (kuva 19). Vaikka luetuista Halosen kirjeistä ei löytynyt mainintaa Wrightin teoksesta, on näiden kahden talvimaalauksen välillä useita yhdistäviä piirteitä. Voidaan myös melkoisella varmuudella olettaa Halosen tunteneen kyseisen teoksen, sillä se on ostettu Suomen Taideyhdistyksen kokoelmiin jo vuonna 1869, ja on mitä ilmeisimmin

kuulunut museon vakioripustukseen 1800 -luvun lopulla¹²⁰. Molemmissa maalauksissa on samat elementit: ihmiset, hevoset heinäkuormineen ja rakennukset. Myös Magnus von Wrightin teoksessa hevonen sijoittuu vertikaalisesti maalauksen keskelle. Toisiaan muistuttavat myös huolellinen viimeistely ja samantapaiset värit; esimerkiksi lumen siniharmaat sävyt ja keltaiset rakennukset. Vaikka Wrightin maalaus esittää kuulakasta keskitalven pakkasaamua ja Halosen talvista iltahämärää, niin yleisvaikutelma molemmissa on yllättävän samanlainen. Suurimman eron muodostaa niiden sommittelu. *Annankadussa* ihmiset ja hevonen kuormineen ovat pääosassa, kun taas *Heinäkuormia*-teoksessa ei mikään sen osa erotu muusta, vaan ihmiset, hevoset, rakennukset ja talvinen maisema muodostavat tasapainoisen kokonaisuuden, aivan kuin taiteilija olisi halunnut korostaa ihmisen ja luonnon yhteenkuuluvuutta. Magnus von Wright on taideteoksessaan kauniisti ja onnistuneesti kuvannut pakkaspäivän kylmänsinistä taivasta. Toisin on Halosen maalauksessa, jossa taivas on jätetty sivuosaan, etualan hangen saadessa selvää painoarvoa. Halosen teoksessa merkillepantavaa on myös alaviisto kuvakulma. Maalauksessa taiteilija on onnistuneesti aikaansaanut "massojen" jakamisella rytmiä siihen. Horisontaalisesti se jakautuu kolmeen ryhmittymään, joista ensimmäisen muodostavat aivan vasemmassa laidassa olevat puut ja ensimmäinen hevonen rekineen vasemmalta lukien sekä niiden takana olevat rakennukset. Toinen ryhmä koostuu oikeanpuoleisesta hevosesta rekineen ja puolestaan sen takana olevista rakennuksista. Viimeinen, kolmas ryhmä rakentuu loppuista oikealle jäävistä rakennuksista.

Kokonaisuudessaan tämän vuoden maalaukset ovat tasapainoisia ja niistä huokuu onnen tuntu, jonka on voinut aikaansaada oman kodin rakentamisen alkaminen juuri vuonna 1899¹²¹. Merkille pantavaa juuri ennen vuosisadanvaihdetta on aiheiden monipuolistuminen. Samoin Halonen käyttää hallitusti teoksissaan niin pysty- kuin vaakamuotoakin. Vaikka tuotanto ei vielä ole kovin runsasta tässä vaiheessa, niin niiden laatu ja yksilöllisyys on sitäkin korkeampaa. On syytä muistaa maassamme vallinnut poliittinen paine Venäjän taholta, joka kulminoitui juuri vuonna 1899 Helmikuun manifestiin. Pekka Halonenkin ottaa

¹²⁰ Vuorisen tiedonanto 7.11.1997.

¹²¹ Ilvas 1990 b, 14.

ajan tapahtumiin ja tuntoihin voimakkaasti kantaa kirjeessään Emil Wikströmille, hän kirjoittaa muun muassa "*Me olemme Jumalan valittu kansa, jolla on tehtävänsä ihmiskunnassa!*"¹²². Halosen talvimaalauksista ei löytynyt yhtä voimakasta kannanottoa venäläistämistöimiin, kuin mitä tuona vuonna tehty kesämaisema *Erämaa* oli ja on¹²³. Eräänlainen kannanotto isänmaallisuuden puolesta voisi olla *Talvinen iltarusko* (32; kuva 20), joka on perinteisen isänmaallinen kuvaus korkealta mäeltä jäätyneine järvineen ja siintävine taivaanrantoineen. Taivaan voimakas rusotus on lähes romanttista, ikään kuin se loisi toivoa paremmasta tulevaisuudesta hetkellisen kylmyyden keskellä. Tällaisia isänmaallisia maiseimia oli jo kuvattu vuosikymmenien ajan Suomen maalaustaiteessa, muttei välttämättä talvisena. Tällainen osoitus tavallaan passiivisesta vastarinnasta voisi olla juuri kyseisen ja vuoden 1900 teosten erittäin hyvä laatu, aivan kuin osoituksena maamme orastavista kyvyistä ja maalarien ammattiympäryydestä. Tämä tuli erityisen voimakkaasti esiin Pariisin vuoden 1900 maailmannäyttelyn yhteydessä.

Vuosisadan vaihteen tienoissa maamme kansantaloudesta on huomioitava kansantuotteen voimakas nousu¹²⁴, jolla on täytynyt olla merkitystä myös ajan taiteilijoille. Tämä on saattanut osaltaan vaikuttaa taiteenkin kysynnän kasvuun. Kun maassa on enemmän varallisuutta on luonnollista, että sen käyttöalue ulottuu laajemmalle myös ylellisyysesineisiin, joiksi taideteokset on luokiteltava. Samat säännöt pätevät tähänkin päivään. Tuskin Pekka Halonen olisi aloittanut oman, nykyisessäkin mittakaavassa, suuren ja kalliin kodin rakentamista, jolleivät tulevaisuudennäkymät myös talouden osalta olisi olleet suotuisat.

Vuosisadanvaihteen monumentaalimaalaukset

Pariisissa vuonna 1900 pidetty maailmannäyttely oli Suomen tulevaisuuden kannalta hyvin tärkeä. Maamme oli juuri sen aikana ankarien venäläistämistöimien paineessa. Itse asiassa koko kulttuurimme oli vaarassa joutua suurvallan nielaisemaksi. Maailmannäyttely antoi

¹²² P. Halosen kirje E. Wikströmille 5.3.1899. Tla. TM/Hnmi.

¹²³ Sarajas-Korte 1989 b, 276.

¹²⁴ Rasila 1982 b, 160.

ainutlaatuisen tilaisuuden tuoda muun maailman nähtäväksi maamme oman kulttuurin tason. Armas Lindgrenin, Herman Geseliuksen ja Eliel Saarisen suunnittelema Suomen paviljongista tuli käsite maamme taidehistoriaan. Edellä mainittujen arkkitehtien lisäksi merkittävään osaan nousivat maamme johtavat taidemaalarit, joista ehkä tunnetuimmiksi tässä yhteydessä ovat jääneet Akseli Gallen-Kallela, Pekka Halonen ja Juho Rissanen. He kaikki osallistuivat näyttelyyn suurikokoisilla teoksillaan. Ehdottomasti tunnetuimmat olivat Gallen-Kallelan paviljongin freskot, jotka valitettavasti tuhoutuivat samalla kun itse paviljonki purettiin maailmannäyttelyn loputtua. Halonen osallistui näyttelyyn kahden pannoomaalauksen lisäksi *Neiet niemien nenissä*, *Erämaa*, *Ateria* ja *Ilta-aurinko* teoksilla sekä joillakin pienempikokoisilla talvimaisemilla.¹²⁵ Toisin kuin Gallen-Kallelan freskot, Halosen pannoomaalaukset olivat irralliset eivätkä siten tuhoutuneet näyttelyn jälkeen puretun rakennuksen mukana.

Avannolla- (38; kuva 21) ja *Iiveksen hiihtäjä* (39; kuva 22) -pannoomaalaukset muodostavat yhden huippukohtan Halosen talvimaalauksen joukossa. Ne molemmat ovat suurikokoisia vaakamaalauksia (125 x 180 cm.). Rauhallisuus ja tasapainoisuus ovat sanat, jotka ensimmäisenä tulevat mieleen *Avannolla*-maalauksesta. Kuva-ala on jaettu horisontaalisesti lähes kultaisen leikkauksen suhteessa kahteen osaan. Ensimmäisen, alemman osan muodostaa etualan nainen ja järven jää. Taustan rakennusryhmästä ja puista koostuu toinen osa. Pääpaino on etualan henkilössä, joka nöyrän rauhallisesti huuhtoo hyisen kylmässä vedessä pyykkiä paljain käsin. Avanto, kumartunut nainen ja pesusaavi muodostavat lähes tasasivuisen kolmion, jolla maalaukseen on saatu vakaan rauhallinen tuntu. Pientä rytmiä teokseensa Halonen on aikaansaanut taustan puilla, jotka norjasti kaartuvat oikealle päin toistaen kyyristyneen pyykinhuuhtojen selän linjoja. Himmeä maanläheinen väritys lisää edelleen maalauksen rauhallista rytmiikkaa. Värit ovat ohuita ja niin läpikuultavia, että niiden alta kuultaa useista kohdin pohjamaalaus. Siveltimevedot ovat lähes huomaamattomia ja erittäin hentoja. Kokonaistunnelmassa on aivan selvästi pyritty aikaansaamaan tasainen värimassa, josta mikään väri tai kuvattu kohde ei tule muita voimakkaammin esiin. Varsinkin takamaaston puiden käsittely muistuttaa suuresti puuston esittämistä Halosen loppu-

¹²⁵ Lindström 1957, 151.

tuotannossa, jolloin maali on aivan kuin hiertämällä levitetty maalattavaan pintaan.

Ilveksen hiihtäjä on maalaustekniikaltaan ja lähes koko väritykseltään *Avannolla* teoksen toisinto. *Ilveksen hiihtäjästä* puuttuvat kellervät ja punertavat värisävyt, mutta yleistunnelma värien suhteen on sama. Luonteeltaan tämä teos on kuitenkin ratkaisevasti erilainen. Lämpimästi pukeutunut metsästäjä alkaa olla hyvin lähellä saalistaan, sillä hän on jo jättänyt sauvat lumeen ja ottanut aseensa käteensä. Maalauksessa on selvästi latautunutta jännitystä, joka piakkoin muuttuu nopeaksi toiminnaksi. Tätä jännitystä Halonen on lisännyt metsästäjän valppaalla asennolla ja teoksen oikeaan laitaan sijoitetulla voimakasoksisella hongalla, joka aivan kuin ennustaa tulevaa toimintaa. Ilves saattaa olla kiivennyt näkymättömissä olevaan mäntyyn, josta metsästäjä on sen havainnut. Taiteilija on soveltanut sommittelussa kiilamuotoa, jonka tässä tapauksessa muodostaa metsästäjä aseineen. Piirustuksellisesti teoksesta pistää esiin hiihtäjän oikean jalan jonkin verran kömpelö esittäminen. Halosella yleensäkin on ollut ongelmia ihmisten mittasuhteiden esittämisessä, hän on enemmän koloristi.

Vaikka molemmissa maalauksissa pääkohteena selvästi on ihminen, ei taiteilija silti ole halunnut korostaa heitä, vaan on sulauttanut henkilöt osaksi luontoa, kuten Halosella yleensäkin oli tapana talvimaalauksissaan. Teosten aiheiden on täytynyt olla varsin eksoottisia suurimmalle osalle keski- ja etelä-eurooppalaisia katsojia. Toisessa nainen seisoo jäätyneen järven päällä ja nostaa avoimin käsin pyykkiä jäätävän kylmästä vedestä. Toisessa metsästäjä puolestaan jahtaa saalistaan jylhän ja armottoman talvisen luonnon keskellä, jo pelkästään hiihtäjän vaatetuksen on täytynyt olla eksoottinen. Teoksista on aistittavissa myös aikaan liittyvää symboliikkaa, jolla taiteilija on halunnut antaa kuvan oman maansa kulttuurissa ja olosuhteissa sopusoinnussa elävästä kansasta. Varsinkin *Ilveksen hiihtäjässä* on esitetty voimaa, päättäväisyyttä ja periksi antamattomuutta, joka on voinut olla piilotettu viesti kansamme sitkeydestä ulkomaalaisille katsojille. Pannoomaalaukset toimivat yllättävän hyvin niin parina kuin yksinään.

Pekka Halonen valmisti esitöitä näitä kahta monumentaalimaalausta varten. *Talvimaisema Tuusulasta* -maalauksessa (44; kuva 23) on kuvattu melko tarkalleen sama Tuusulan

Vanhakylän rakennusryhmä¹²⁶ kuin *Avannolla*-maalauksessa. Tässä esityössä ei ole esitetty henkilöä lopullisesta työstä poiketen. *Avannolla*-maalauksessa on suhteessa hieman korkeampi, mikä saattaa johtua juuri siihen lisätystä henkilöstä. Kumartuneen naisen esittämiseen taiteilija on tarvinnut enemmän tilaa pystysuunnassa, jottei teos olisi ahdistavan tuntuinen. *Luminen rinne* (40) on enemmänkin harjoitelma, kuin esityö, sillä vaikka Halonen on signeerannut sen, niin se on tehty melko pelkistetysti vesivärein pahville. Tämä harjoitelma on siten tehty sisätiloissa. Yleisvaikutelmaltaan tämä on, osittain suuresta koostaan johtuen, hyvin samankaltainen kuin lopullinen teos vaikka tässäkin taiteilija ei vielä ole ottanut mukaan henkilöä. Tuntuu siltä kuin tästä sarjasta puuttuu kaksi maalausta, nimittäin *Avannolla*-maalauksen isompi harjoitelma ja *Ilveksen hiihtäjän* pienempi öljyvärein toteutettu esityö.

1900-luvun alkuvuosien maalaukset

Halonen maalasi vielä vuosisadanvaihteen alkupuolella monumentaaliseksi luokiteltavia talvimaalauksia. Vuodelle 1902 on päivätty teokset *Juhani Aho metsästä* (58; kuva 24) ja *Halonsahaaja* (59). Edellisiä tunnetumpi teos *Ilveksen jäljillä* (64; kuva 25) on päivätty vuotta myöhemmäksi. Maalaukset ovat melko saman kokoisia. On mielenkiintoista verrata samaan aihepiiriin kuuluvia teoksia *Ilveksen hiihtäjiä* (39; kuva 22) vuodelta 1900 ja *Ilveksen jäljillä* vuodelta 1903. Ennen varsinaista vertailua on kuitenkin tarpeellista katsoa, mitä merkityksellisiä asioita oli tapahtunut näinä kuluneena kolmena vuotena.

Pariisin maailmannäyttelyn jälkimainingeissa Suomen taiteessa elettiin monumentalismin kulta-aikaa, jonka eräänä kohokohtina voidaan pitää Pariisin vuoden 1900 maailmannäyttelyn Gallen-Kallelan freskojen ohella Juseliuksen mausoleumin ja Tampereen Johanneksen kirkon freskotöitä. Halonen osallistui yhdessä Gallen-Kallelan kanssa mausoleumin koristamiseen. Valitettavaa on, että nämä freskot alkoivat tuhoutua lähes heti valmistumisensa

¹²⁶ Lindström 1957, 346.

jälkeen.¹²⁷ Molemmille taiteilijoille mausoleumin freskojen tuhoutuminen oli luonnollisesti raskas isku ja taiteilijatoverukset saivat lisäksi sieltä vaikean reumatismin¹²⁸, joka vaivasi ainakin Halosta hänen kuolemaansa asti¹²⁹. Taiteilija oli myös henkisesti väsynyt mausoleumin teosten jälkeen ja halusi saada uusia vaikutteita, kuten ilmenee Johan Jakob Tikkaselle syyskuussa 1902 kirjoitetusta kirjeestä.¹³⁰ Henkinen palautuminen tuntuu kuitenkin tapahtuneen melko nopeasti, sillä jo saman vuoden viimeisenä päivänä kirjoitetussa kirjeessä Halonen toteaa Gallen-Kallelalle palautuneensa Porin matkan [Juseliuksen mausoleumin koristelun] rasituksista¹³¹. Kyseisenä vuonna koettiin myös paha kato¹³², ajat olivat todella ankeat.

Vuosisadan alkuvuodet olivat Haloselle vaikeita. Perheen taloudellinen tilanne oli hyvin ahdistava, velat ja vekselit painoivat.¹³³ Itse asiassa hänellä oli rahahuolia vielä monta vuotta. Esimerkiksi Gallen-Kallelalle 24.2.1909 osoitetussa kirjeessä hän kertoo vaikeasta taloudellisesta tilanteestaan.¹³⁴ Tilanne kääntyi parempaan vasta 1910 -luvun puolivälin paikkeilla, jolloin taitelijan tuotantoa alettiin ostaa runsaasti näyttelyistä.¹³⁵ Mutta vielä tämänkin jälkeen taiteilija mainitsee tukalasta rahatilanteestaan "*...mutta ne ikuiset vekselit, joita saa vahtia äärestä kuin poikivaa lehmää...*".¹³⁶ Halonen toteaa kirjeissään, kuinka oman ateljeeasunnon rakentaminen vie suuren osan hänen ajastaan¹³⁷. Halosenniemen rakennus valmistui vuoden 1902 lopulla.¹³⁸

¹²⁷ Sarajas-Korte 1989 b, 281 - 282.

¹²⁸ P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 14.9.1902; P. Halosen kirje Onni Okkoselle 6.10.1931. Tla. TM/Hnmi.

¹²⁹ Lindström 1957, 297 - 298.

¹³⁰ P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 14.9.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹³¹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 31.12.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹³² Rasila 1982 b, 159.

¹³³ Lindström 1957, 157 - 158, 167.

¹³⁴ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 24.2.1909. Tla. TM/Hnmi.

¹³⁵ Lindström 1957, 195.

¹³⁶ P. Halosen kirje E. Wikströmille 28.2.1913. Tla. TM/Hnmi.

¹³⁷ P. Halosen kirjeet E. Wikströmille 12.10.1901 ja 3.1.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹³⁸ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 31.12.1902. Tla. TM/Hnmi.

Vuonna 1902 päivätyssä kirjeessä Gallen-Kallelalle, Halonen kertoo taiteilijatoverilleen kuinka suuresti hän häntä arvostaa, tässä kohden voisi jopa käyttää sanaa ihailee. Kirje on kirjoitettu Porin mausoleumin freskotöiden jälkeen. Samassa kirjeessä Halonen kertoo kuinka hän haluaa eristäytyä yhä enemmän omiin oloihinsa omassa kodissaan.¹³⁹ Yksin olemisen korostaminen saattoi liittyä yleisesti kuvataiteessa ja kirjallisuudessa vallinneeseen suuntaukseen, joka korosti juuri yksinäisyyttä ja yksilöllisyyttä. Suuntauksen takana oli Friedrich Nietzschen filosofia - Nietzschen yli-ihmisen yksinäisyys.¹⁴⁰ Vaikutteita on voinut tulla juuri Gallen-Kallelalta, joka oli nietzscheläisen opin edustaja¹⁴¹. Kirjeestä saa vaikutelman, että yhteistyö Gallen-Kallelan kanssa mausoleumin koristamisessa olisi yhä lisännyt Gallen-Kallelan arvoa Halosen silmissä. Halosen seuraavien vuosien talvituotannossa onkin nähtävissä vaikutteita juuri Gallen-Kallelan saman ajan teoksista. On myös huomioitava, että Gallen-Kallela maalasi talviaiheisen freskon *Talvi* juuri Porin mausoleumiin, jonka yksi esityö on Ateneumin kokoelmissa (kuva 26).?

Vuosisadan alussa taide-elämä oli vilkasta. Vuosina 1902 ja 1903 Suomessa pidettiin useita taidetapahtumia. Myös suomalaiset taitelijat, Halonen mukaan lukien, osallistuivat ulkomailla pidettyihin taidenäyttelyihin.¹⁴² Ensimmäinen Suomessa järjestetty laajahko ranskalaisen taiteen näyttely pidettiin vuoden 1901 syys-lokakuussa.¹⁴³ Näyttely sai melko penseän vastaanoton. Mukana oli muun muassa Paul Signacin ja Georges Seurat'n taidetta.¹⁴⁴ Suomen kulttuuripiiri jakautui kahteen ryhmittymään. Toinen, suomenkielinen sivistyneistö puolusti yleensä kansallista tyyliä. He näkivät uusissa kansainvälisissä suuntauksissa taiteellista epäitsenäisyyttä sekä moraalisen ja kansallisen vaaratekijän. Ruotsinkieliset nuoret puolestaan pyrkivät "tuulettamaan nurkkia" luomalla yhteyksiä Euroopan ajankoh-taisiin kulttuurivirtauksiin. Jälkimmäistä näkyvästi edustivat Sigurd Frosterus ja Gustaf Strengell.¹⁴⁵ Kaikkien mielipide ei ollut näin voimakasta. Esimerkiksi Pekka Halosen hyvä

¹³⁹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 31.12.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹⁴⁰ Reitala 1967, 215.

¹⁴¹ Reitala 1994, 13.

¹⁴² Lindström 1957, 170 - 171.

¹⁴³ Valkonen 1973, 17.

¹⁴⁴ Valkonen 1992, 100.

¹⁴⁵ Valkonen 1973, 10.

ystävä Eino Leino¹⁴⁶, vaikka olikin tunnetusti suomalaisuusmiehiä, kannatti avointa kansainvälisyyttä¹⁴⁷.

Huolien painama Pekka Halonen halusi pois näistä ahdistavista oloista ja tilaisuus tarjoutui kun hän vuonna 1903 sai Hovingin stipendin. Matka Italiaan alkoi seuraavan vuoden alussa. Itse maalaamiseen taiteilija ei tällä matkalla suuremmin syventynyt, vaan hän keskittyi enemmän katselemiseen.¹⁴⁸ Firenzestä Johan Jakob Tikkaselle lähetetystä kirjeestä ilmenee, kuinka Halonen ihailee varhaisrenessanssin mestareita. Kuitenkin taiteilija haluaa tulla takaisin Suomeen tekemään taidetta omalle pohjalle. Kirjeessään hän ilmoittaa suunnittelevansa paluuta Suomeen Pariisin kautta.¹⁴⁹ Paluun on pitänytkin tapahtua kevään aikana, sillä jo toukokuun lopussa Halonen oli Suomessa¹⁵⁰. Samaisessa kirjeessä Tikkaselle Halonen ilmoittaa, että hänen maalauksensa *Suden hiihtäjät* oli hylätty Pariisin vuoden 1904 salongista.¹⁵¹ Aune Lindström puolestaan puhuu kirjassaan samasta näyttelystä hylätystä maalauksesta, mutta eri nimellä *Ilveksen jäljillä* (64; kuva 25)¹⁵², josta on tullut yleisesti käytetty nimitys kyseiselle työlle. Syytä tähän ei selvinnyt, eikä Halosen muissaakaan kirjeissä enää ilmennyt hänen yllä käyttämänsä nimitystä tästä maalauksesta. Ainakin aluksi taitelija itse on sen nimennyt *Suden hiihtäjiksi*. Selvyiden vuoksi tässä tutkimuksessa on käytetty kuitenkin nimitystä *Ilveksen jäljillä*.

Vuoden 1904 alussa Suomessa pidettiin ranskalais-belgialainen näyttely.¹⁵³ Aika ei vieläkään ollut kypsä uusille taiteellisille ilmiöille, sillä näyttelyn vaikutukset jäivät vähäisiksi.¹⁵⁴ Halosen talvimaalauksissa ei vielä tässä vaiheessa voi huomata voimakkaita ulkolaisia vaikutteita. Vuosien 1901 - 1904 teoksissa merkillepantavaa on maalausten suurehko koko ja pystyformaatti. Välillä on syntynyt muutama pienikokoinen maalaus, jotka tuntuvat

¹⁴⁶ Lindström 1957, 98.

¹⁴⁷ Valkonen 1973, 10.

¹⁴⁸ Lindström 1957, 173 - 175.

¹⁴⁹ P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 26.4.1904. Tla. TM/Hnmi.

¹⁵⁰ Lindström 1957, 176.

¹⁵¹ P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 26.4.1904. Tla. TM/Hnmi.

¹⁵² Lindström 1957, 176.

¹⁵³ Lindström 1957, 170.

¹⁵⁴ Valkonen 1992, 100.

olevan kuin lepohetkiä mittavien maalausten joukossa. Melko isojen maalausten voi olettaa olevan seurausta vielä jatkuvalta monumentaalikaudelta. Pystyformaatin käyttö on yllättävää, sillä monumentaalitaiteessa käytettiin mieluummin vaakamaalauksia. Suoranaista syytä tähän ei löytynyt, mutta sommittelu yleensä on paljon onnistuneempaa ja jäntevämpää pystymaalauksissa. Suurehko koko viittaa siihen, että taiteilija on maalannut ne sisätiloissa, omassa ateljeessaan. Tuntuu kovin epäkäytännölliseltä ajatella taiteilijan lähteneen raahaamaan ulos mukaansa näin suuria kankaita, joiden tekemiseen on mennyt useita päiviä. Lisäksi maalaustekniikka on niin huolellista useissa kyseisten vuosien maalauksissa, että on vaikea uskoa ne ulkona pakkasessa paljain käsin tehdyiksi.

Kuten hieman aiemmin on jo mainittu, mielenkiintoisen vertailuparin muodostavat vuonna 1900 tehty *Ilveksen hiihtäjä* (39; kuva 22) ja vuoden 1903 *Ilveksen jäljillä* (64; kuva 25). Aihe on sama - metsästäjä seuraamassa saalista jyhlän lumimaiseman keskellä. Sommittelu puolestaan tekee maalauksista eri luonteisia. Kun aiemmin tehdyssä maalauksessa metsästäjä on osa luontoa, niin *Ilveksen jäljillä* -maalauksen metsästäjät on tuotu enemmän esiin yksilöinä. Heidän kasvonpiirteensä on esitetty yksilöllisemmin ja heidän suhteellinen osuutensa maalauksesta on olennaisesti suurempi. Jos metsästäjiä tässä teoksessa olisi vain yksi, se alkaisi vaikuttaa muotokuvalta. Hyvä esimerkki tällaisesta rajatapauksesta on vuonna 1902 maalattu monumentaaliseksi luokiteltava *Juhani Aho metsästäjä* (58; kuva 24), jonka nimikin viittaa jo muotokuvaan. Kuitenkin koristeellisen talvisen luonnon voimakas esittäminen antaa mahdollisuuden luokitella se vielä talvimaalaukseksi. Jännittävä ja Halosen tuotannossa poikkeava samaan aihepiiriin luokiteltava maalaus on useita vuosia myöhemmin (1912) päivätty maalaus *Karhunpesällä* (139; kuva 27). Siinä sommittelu on hyvin erikoinen yleensä, ei yksistään Halosen tuotannossa. Koristeelliseen lappalaispukuun sonnustautunut mies peittää noin puolet kuva-alasta. Jos hänet olisi kuvattu kasvot katsojaan päin, maalaus muistuttaisi jo riittävästi muotokuvaa. Mikäli näin olisi, pitäisikö silloin muodostaa uusi maalausten luokka - talviset muotokuvamaalaukset? Vertailuparin yksi merkittävä ero on niiden muoto. Varhaisempi edustaa vaakamuotoa ja myöhempi puolestaan pystymuotoa. Tämä aiheuttaa selvän tunnelmaeron. *Ilveksen hiihtäjässä* on horisontaalisesti suuntautuvaa odotusta, sillä metsästäjän oikealle puolelle on jätetty tilaa, joka mahdollistaa tarinan etenemisen. *Ilveksen jäljillä* -maalauksessa tällaista mahdollisuutta ei

ole, vaan se on staattisempi. Siinä ei ole samanlaista jännitystä kuin Pariisin maailmannäytelyyn tehdyssä maalauksessa. Käsittelyltään myöhempi teos muistuttaa suuresti Gallen-Kallelan ajan maalauksia. *Ilveksen jäljillä* -teoksessa on oikealla osittain näkyvän männyn oksissa samanlaista tuntua kuin Gallen-Kallelan *Talvessa* (kuva 26). Myös voimakas ja varma sivellintekniikka viittaa Gallen-Kallelaan. *Ilveksenhihtäjä* on selvästi hennompi käsittelyltään, vaikka aihe onkin "jännittävämpi". *Ilveksen jäljillä* -maalauksen sommittelu on kiinteämpi olematta silti ahdistava. Pystyformaattia on vielä korostettu etummaisien mielen vasemmassa kädessä pitämän sauvan ja takimmaisien olallaan kannatteleman aseiden avulla. Tästä maalauksesta puuttuu *Ilveksenhihtäjän* laaja taustamaisema, mikä vielä osaltaan korostaa sommittelun kiinteyttä myöhemmässä maalauksessa. Vaikka jälkimmäisestä puuttuu myös *Ilveksenhihtäjässä* oleva tietynlainen uho, on siitä silti nähtävissä ja aistittavissa esitettyjen henkilöiden jämerä sitkeys ja periksi antamattomuus, jotka on hyvinkin voitu yleistää koko kansan ominaisuuksiksi, ainakin Suomessa.

Yleisesti ottaen Halosen maalauksissa kyseisinä vuosina lumen käsittely on omalaatuista koko tuotantoon verrattuna. Lumi on usein maalattu melko paksulla värillä ja se on hyvin aineellisen tuntuista, olematta silti raskasta. Sanat koristeellisuus ja juhmallisuus tulevat mieleen tämän ajan maalauksista. Teoksissa ilmeistä ovat voimakkaat kontrastit, jotka tulevat erityisen hyvin esiin tarkasteltaessa maalauksista tehtyjä mustavalkoisia kuvajäljennöksiä. Tästä yhdessä voimakkaan kaareilevan viivankäytön kanssa mieleen tulevat grafiikan teokset. Maalaukset eivät ole yhtä herkkiä kuin loppuvuosien maalaukset, joissa materiaalin tuntu¹⁵⁵ on selvästi vähäisempi. Värit vuosisadan alun maalauksissa ovat melko neutraaleja ja osittain jopa laimeita, muistuttaen valöörimaalausta.

Ajan maalauksissa Pekka Halonen on selvästi yleisemmin korostanut enemmän pinta- kuin syvyysvaikutelmaa. Jos niissä näkyy horisontti, se toimii yleensä vain taustana, etualan ollessa selvästi pääosassa. Mainio esimerkki tällaisesta, lähes pintarakenteen varassa "toimivasta" maalauksesta on *Lumisia puita* vuodelta 1902 (57; kuva 4). Tässä maalauksessa pääpaino on laitettu lumen esittämiseen. Lumen materiaalin tuntu on lähes käsin

¹⁵⁵ Kyseinen termi on omani ja sillä tarkoitan runsaan maalinkäytön aikaansaamaa aineellisuuden tuntua teoksessa.

kosketeltava jo senkin vuoksi, että lumi on maalattu hyvin paksuin värein. Siveltimenvedot ovat leveitä ja varsin voimakkaita. Maalaustekniikan perusteella sen voisi olettaa ulkona tehdyksi, sillä raskaista siveltimenvedoista voi nähdä kuinka tahmeasti pakkasen jähmettämä maali on levittynyt kankaalle. Hienoista syvyysvaikutelmaa maalaukseen antaa oikeasta yläkulmasta pilkottava taivas. Tietynlaisena pioneerimaalauksena tämän suuntaisille maalauksille voidaan pitää vuonna 1899 maalattua *Kuuraa* (34; kuva 3). Teos on saanut erityistä huomiota taiteilijan tuotannossa¹⁵⁶, eikä syyttä. *Kuuraa* on hyvä esimerkki siitä, kuinka hyvin Halonen on pystynyt esittämään vallitsevan lämpötilan tunnun - maalaus oikein huokuu kylmyyttä. Koristeellisesti, lähes ornamentaalisesti kuvatut männyt ja pakkasen lähes piikkimäisiksi kovettamat oksat osaltaan kertovat kylmyydestä. Kovuutta korostaa vielä teoksen hieman kulmikas maalaustekniikka. Pakkanen on saanut oksat hyvin hauraan oloisiksi, kuten onkin laita kovalla pakkasella, jolloin pienikin tönäisy saattaa katkaista jäätyneen oksan. Kulmikas maalaustekniikka saattaa johtua ulkona kylmässä maalaamisesta. Maalit eivät ole enää taipuneet notkeina, vaan taiteilija on joutunut käyttämään melko suoraviivaisia siveltimenvetoja niiden levittämiseen. Vahvaa jäätävän kylmyyden tuntua on aikaansaatu sinisen eri sävyillä, joita maalauksessa on runsaasti. Verrattaessa tätä maalausta *Lumisiin puihin* huomio kiinnittyy lähinnä kahteen seikkaan. Kuvakulma on maalauksissa hieman erilainen, ja sillä on yllättävän suuri merkitys niiden luonteeseen. *Kuuraa* on kuvattu hieman alaviistosta, jolloin esitetyt puut ja pensaat vaikuttavat juhlaylty ja kaukaisilta. *Lumissa puissa* kuvakulma on yläviisto, jonka myötä esitetyt kohteet ovat katsojalle läheisempiä ja intiimimpiä. Tuntu olisi varmaankin voimakkaampi, jos maalaukset asetettaisiin vierekkäin. *Lumisissa puissa* maalaustekniikka on kehittynyt joustavammaksi ja sulavammaksi, muodot sekoittuvat juohevasti toisiinsa olematta silti levottomia. Tekniikan kehittyminen on voinut myös osaltaan johtua materiaalien paremmasta hallinnasta, sillä Halonen lienee vuosi vuodelta oppinut sekoittamaan maaleja, jotka yhä paremmin soveltuvat pakkasessa maalaamiseen.

Vuosien 1903 - 1904 aikana maalauksia valmistui vähän. Sama jatkuu vuodesta 1905 vuoteen 1907 (LIITE 2.). Vuoden 1903 tuotannon vähyyteen on saattanut vaikuttaa

¹⁵⁶ Lindström 1957, 137 - 138; Lähteenmäki 1993, 31.

Juseliuksen mausoleumin freskotöiden aiheuttama henkinen ja fyysinen rasitus¹⁵⁷. Siellä saatu ankara reumatismi¹⁵⁸ on mitä ilmeisimmin vaikuttanut ajan talvimaalausten harvalukuisuuteen. Vuoden 1904 alussa alkanut Italian matka on puolestaan supistanut kyseisen vuoden talvimaalausten lukumäärää, sillä paluu tapahtui vasta keväällä¹⁵⁹. Myös *Ilveksen jäljillä* -maalauksen (64; kuva 25) saama tyrmäys Pariisiin vuoden 1904 salongista¹⁶⁰ on voinut saada asennoitumisen talviaiheeseen torjuvammaksi.

Seuraavien vuosien 1905 - 1907 talvimaalausten vähäisyyttä on vaikeampaa selvittää. Varsinkin vuonna 1905 talvimaisemia valmistuivat silmiin pistävän vähän (vain 2 kappaletta), sillä vuoden muu tuotanto kokonaisuudessaan on runsas (LIITE 2.). Lindströmin teosluettelon mukaan Halonen maalasi tuona vuonna kuitenkin yhteensä 23 maalausta.¹⁶¹ Yhtenä oletuksena talvimaalausten vähyyteen saattoi olla reumatismi, joka on voinut rajoittaa pakkasessa liikkumista. Sama on voinut olla syynä myös seuraavan kahden vuoden aihepiirin vähyyteen.

Vuodelle 1903 Pekka Halonen on päivännyt kauniin ja tasapainoisen maalauksen *Rantasauna* (63; kuva 29). Sommittelussa on vinoine rinteineen samankaltaisuutta *Ilveksen jäljillä* -maalauksen (64; kuva 25) kanssa. Pystyformaatti on *Rantasaunassa* vielä voimakkaampi kuin *Ilveksen jäljillä* -maalauksessa. Etualan voimakkaan hangen takaa kurkistaa Halosenniemen rantasauna. Vasemmalla edessä oleva mänty ja toinen hieman taempana oikealla ohjaavat katseen vääjäämättömästi rantasaunaan. Taivaan pilvet tasapainottavat etualan hieman raskaanomaisia hankia, jotka tuovat mieleen Gallen-Kallelan maalaukset. *Rantasaunan* tasaisen harmaat värit rauhoittavat. Kirkkaat värit puuttuvat tyystin.

Vuoden 1904 talvimaalauksista on vaikea sanoa, onko ne tehty Italian matkaa edeltävänä vai sitä seuraavana talvena. Molemmat ajankohdat ovat mahdollisia, sillä matka alkoi

¹⁵⁷ P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 14.9.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹⁵⁸ P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 14.9.1902. Tla. TM/Hnmi.

¹⁵⁹ Lindström 1957, 174 - 176.

¹⁶⁰ Lindström 1957, 176.

¹⁶¹ Lindström 1957, 353 - 355.

vuoden 1904 alussa¹⁶². Yhdessä tämän vuoden maalauksessa on merkillinen seikka. *Talvimaisema*-maalaukseen (67; kuva 30) on merkitty vasempaan alakulmaan P. HLO-NEN. -04, olisi mielenkiintoista tietää minne sukunimen A-kirjain on kadonnut. Näkemieni Gallen-Kallelan maalausten kohdalla kirjainten poisjääminen esimerkiksi muotoon Gallen-Kalela on yleisempää, mutta itselleni tapaus Halosen kohdalla on ensimmäinen. Tässä maalauksessa on jotain monumentaalista ja jopa raskasta. Sävyt ovat tummia, mikä voi johtua myös maalauksen likaisuudesta. Tämä on vaikeasti huomioon otettava seikka. Vasta maalauksen puhdistamisen jälkeen voidaan varmuudella todeta, johtuuko tummuus likaisuudesta.

Vuosien 1905, 1906 ja 1907 maalauksista on vaikea tehdä laajoja analyysjä tutkitun aineiston vähyyden vuoksi. Yleisesti ottaen varsinkin vuosien 1905 ja 1906 teosten värit ovat laimeita ja jopa melankolisia. Kirkkaat ja raikkaat värit näyttävät puuttuvan kokonaan. Jos maalauksia tulkitsee psykologisesti, niistä tuntuu huokuvan taiteilijan alakuloisuus. Aivan kuin kansakunnan ahdistava aika olisi heijastunut Halosen talvimaalauksiin. Vuonna 1904 Eugen Schauman ampui kenraalikuvernööri Bobrikovin.¹⁶³ Seuraavana vuonna Suomessa oli 30.10. - 1.11 suurlakko¹⁶⁴, joka vaikutti oleellisesti Halosen käsitykseen kansasta - idealisoitu kansankuvauksen aika oli ohitse. Taiteilija keskittyi yhä enemmän perhekuviin, asetelmiin ja maisemiin.¹⁶⁵

Talvimaisema (76; kuva 31) vuodelta 1907 on selvästi erilainen kuin muutamaa vuotta aiemmat maalaukset. Jo voimakas vaakamaalauksi poikkeaa muusta ajan tuotannosta. Etuala on silmiinpistävä avoin. Teos on ilmeisesti maalattu kevättalvella 1907, eli talvena 1906 - 1907. Maalaus voidaan luokitella ihanteelliseksi maisemakuvaukseksi pitkin horisonttinäkymineen. Etualan poikki kulkeva latu ja oikealla kaukana horisontissa näkyvä savu ovat vihjeitä ihmisasutuksesta. Kirkkaat värit antavat jo esimakua tulevasta niin

¹⁶² Lindström 1957, 174.

¹⁶³ Valkonen 1992, 100.

¹⁶⁴ Fagerström [1992], 18.

¹⁶⁵ "Maa ja kansa elää!". Pekka Halonen ja suomalaisuus, 13.

kutsutusta "puhtaasta paletista"¹⁶⁶. Maalaus on pirteä ja siitä on selvästi aistittavissa aurinkoisen kevätpäivän tunnelma.

Kohti "puhtaampaa palettia"

Vuonna 1908 talvimaalausten lukumäärä nousi voimakkaasti (LIITE 2.). Silloin Halonen aloitti yksityisnäyttelyjen pitämisen Pirtissä¹⁶⁷. Kyseisenä vuonna hän piti kaksi näyttelyä.¹⁶⁸ Vaikka ne ovat saattaneet vaikuttaa talvimaalausten lisääntymiseen, asiaa on kuitenkin vaikea todistaa. Maalausten lukumäärän kasvu on joka tapauksessa huomattava.

Vuosisadan alkuvuosina taiteessa ulkomaiset yhteydet tulivat entistä merkittävimiksi. Aikaan kuuluivat lukuisat ulkolaiset taidenäyttelyt Ateneumissa. Suomalaisista varsinkin Alfred William Finch vaikutti maalaustaiteen muutokseen maassamme. Hän näet toi tunnetuksi neoimpressionismia, jonka pohjalle suomalaisen maalaustaiteen uudistumista alettiin ohjata. Suomen taiteen "kultakausi" päättyi vuoteen 1905, jolloin Albert Edelfelt kuoli. Tämän jälkeistä vaihetta nimitetään "murroskaudeksi". Monet taiteilijat alkoivat käyttää vaaleampaa ja heleämpää väriasteikkoa. Halosen tuotannossa hyvä esimerkki on vuonna 1906 valmistunut *Huviretki*, jonka käsittelytapaa voidaan nimittää muodoltaan syntetisoituneeksi värikkääksi realismiksi.¹⁶⁹ Lopullisena murrosteoksena taiteilijan tuotannossa pidetään *Veneentervaajaa* vuodelta 1908.¹⁷⁰ Vuoden 1908 Pariisin syysalongissa Suomi esittäytyi ainoana erillisenä osastona.¹⁷¹ Suomen osastoa arvosteltiin negatiivisessa sävyssä, mikä osaltaan nopeutti maalaustaiteemme jo käynnissä olevaa uudistumista. Käsitteet impressionismi ja neoimpressionismi olivat jo tuttuja aiemmilta vuosilta. Postimpressionismi ja ekspressionismi tulivat tunnetuiksi Jens Thiisin vuonna 1911 Suomessa

¹⁶⁶ Sekoittamattomien värisävyjen käyttö. Valkonen 1973, 76.

¹⁶⁷ Taiteilijoiden pitämä oma salonki.

¹⁶⁸ Ilvas 1993, 30.

¹⁶⁹ Valkonen 1990, 177, 179, 182 - 183.

¹⁷⁰ Lindström 1957, 208; Valkonen 1990, 183.

¹⁷¹ Valkonen 1973, 25.

pitämän luennon yhteydessä.¹⁷² Noihin aikoihin maassa oli myös voimakas taidekriitikki. Ruotsinkieliset arkkitehdit Sigurd Frosterus ja Gustaf Strengell olivat johtavia taidearvostelijoita. Nuorten ruotsinkielisten kulttuuriradikaalien muodostaman niin sanotun Euterpen piirin, jonka jäseniä Frosterus ja Strengell olivat, ohjelmaan kuului läheisten kontaktien luominen Euroopan ajankohtaisiin taidevirtauksiin. Suomenkielinen sivistyneistö puolestaan pyrki suosimaan ja puolustamaan kansallista tyyliä. Se näki uusien kansainvälisten suuntausten seuraamisessa moraalisen ja kansallisen vaaratekijän. Eräänlaisena käännekohtana voidaan pitää Frosteruksen ja Strengellin vuonna 1904 julkaisemaa pamflettia *Arkitektur*. Kyseiset arkkitehdit antoivat kyllä täyden arvon Järnefeltille, Gallen-Kallelalle ja Haloselle taiteilijoina ja kansallisen taiteen edustajina, mutta he olivat huolissaan yleisen taiteellisen tradition puuttumisesta, suomalaisen kulttuurin kehittymättömyydestä muuhun Eurooppaan verrattuna.¹⁷³ Maalaustaiteilijoistamme ulkomaisia vaikutteita toivat esille Magnus Enckell ja Alfred William Finch.¹⁷⁴

Suomalaisille taidekriitikoillekaan vuosisadan alkuvuosien uusien tyylien ekspressionismin, futurismin ja kubismin käsitteet eivät olleet selviä vielä 1910 -luvun alussa. Suomenkieliset kriitikot alkoivat saada enemmän arvovaltaa taiteen arvioinnissa vuoden 1911 paikkeilla Frosteruksen ja Strengellin lopetettua säännöllisen arvostelutoimintansa. Uusiksi vaikuttajiksi tulivat Gösta Stenman ja Heikki Tandefelt.¹⁷⁵ Vuosisadan alku oli siis useiden, osittain ristiriitaisten taidevaikutteiden aikaa, jossa köyttä vetivät ulkomaisia vaikutteita suosivat ruotsinkieliset nuoret ja kansallisia piirteitä painottava suomenkielinen sivistyneistö. Lisäksi uusien taidetyylien käsitteet eivät näyttäneet olleen kenellekään selviä maassamme. Ajan on täytynyt olla jopa ristiriitainen kuvataiteilijoillemme. Kuinka sopeuttaa maalaustuotanto ostavalle yleisölle mieleiseksi ja silti olla menettämättä omaa taiteellista itsellisyyttä?

Kuten aiemmin on jo mainittu, vuoden 1908 talvimaalausten tuotanto oli runsasta. Maalausten aiheet ovat hyvin vaihtelevia - mukaan mahtuu intiimejä metsänsisustan kuvauksia

¹⁷² Valkonen 1990, 184 - 185, 195.

¹⁷³ Valkonen 1973, 10 - 11, 13.

¹⁷⁴ Valkonen 1990, 179 - 180.

¹⁷⁵ Valkonen 1973, 124, 130, 153.

ja laajoja horisonttinäkymiä. Kaikki näkemäni teokset tältä vuodelta on signeerattu kaunokirjaimin. Näyttelytoiminnan aloittaminen kyseisenä vuonna Pirtissä¹⁷⁶ on voinut vaikuttaa tähän muutokseen. Siten signeeratut maalaukset ovat ehkä olleet hienomman tuntuisia. Samoin suurin osa tämän jälkeen päivätyistä maalauksista on merkitty kaunokirjaimin. Maalausten väriasteikko kirkastuu selvästi. Halonen käyttää voimakkaan punaisia, sinisiä ja vihreitä sävyjä. Kolmen maalauksen ryhmä *Saunanranta talvella* (83; kuva 32), *Luminen rantakallio* (84; kuva 33) ja *Tuusulanjärvi talvella* (85; kuva 34) sopivat hyvin esimerkeiksi "puhtaan paletin" alkujakson teoksista. Niissä kaikissa on lukuisia yhdistäviä piirteitä. Päällimmäisenä tulee esiin hyvin positiivinen ja pirteä kevättalven tunnelman kuvaus, joten ne ovat mitä ilmeisemmin maalattu talvena 1907 - 1908. Vaikka värit ovat selvästi kirkkaampia kuin aivan vuosisadan alkuvuosien tuotannossa, ei niissä ole tapahtunut niin suurta uudistumista kuin ensisilmäyksellä näyttäisi. Jo aiemmin esimerkiksi vuoden 1896 *Iltatunnelmassa* (17; kuva 13) ja vuoden 1898 *Talvimaisema Myllykylästä* (24; kuva 15) -maalauksissa Halonen on käyttänyt kirkkaita värejä. Näissä kolmessa esimerkkimaalauksessa taiteilija ei ole maalannut täysin sekoittamattomilla väreillä, vaan ne ovat aina hieman murrettuja. Muutos näkyy enemmänkin siveltimenkäsitelyssä. Siveltimenvedot ovat varman vapautuneita, jopa hieman levottomia, niistä voi nähdä maalaamisen ilon. Varsinkin lumen ja lumisohjon esittämisessä Halonen on vapautuneimmillaan, niiden materiaalin tuntu on lähes käsin kosketeltavaa ja vaikka ne on esitetty levein ja paksuin siveltimenvedoin, eivät ne vaikuta silti raskailta. *Saunanranta talvella* ja *Tuusulanjärvi talvella* -teoksissa yksityiskohdista silmiin pistää melko kirkkaan punaisella maalattu puinen sanko, jolla on ensin mainitussa maalauksessa tärkeä tasapainottava tehtävä, se keventää sopivasti oikealla puolella olevaa tervattua venettä. Sanko sijaitsee myös lähes tarkalleen maalauksen lävistäjän kohdalla. Samoin saunan oranssinpunertava piippu antaa maalaukseen vaihtelua. Sommittelultaan *Luminen rantakallio* ja *Tuusulanjärvi talvella* ovat toistensa kaltaisia, kun taas *Saunanranta talvella* poikkeaa olennaisesti niistä. Siinä kuva-ala on jaettu kolmeen osaan: vasemman puoleiseen osittain sulaneeseen järveen, oikeanpuoleiseen saunaniemeen ja turkoosinsiniseen taivaaseen. Halonen on aiemmissa teoksissaan käyttänyt samantyylistä sommittelua. Esimerkiksi jo aiemmin tekstissä käsitellyssä *Rantasaunassa*

¹⁷⁶ Ilvas 1993, 30.

vuodelta 1903 (63; kuva 29) sommittelu on hyvin samankaltainen ja aihe lähes samanlainen. Kuitenkin myöhemmän teoksen sommittelu on voimakkaammin vertikaalista verrattuna aiempaan maalaukseen. *Rantasaunassa* yleisvaikutelma on vakaan rauhallinen, siihen verrattuna *Saunanranta talvella* vaikuttaa jopa hieman levottomalta. Maalaustekniikka on muuttunut nopeammaksi ja siveltimenvedot ovat hyvin vaihtelevia. Tarkasteltaessa teoksen lehtipuiden siveltimenjälkiä tulee esiin yhtymäkohtia aiempiin maalauksiin. Jo teosluettelon ensimmäisessä *Talvimaisema Kaivopuistosta* -maalauksessa (1; kuva 7) lehtipuut on esitetty samantapaisin siveltimenvedoin, mutta paljon kömpelömmiin. Enemmän lehtipuiden käsittely muistuttaa vuoden 1896 *Iltatunnelmaa* (17; kuva 13), jossa puut vasemman puoleisella joenpenkereellä on tehty hyvin samanlaisin siveltimenvedoin.

Vuosille 1909 ja 1910 päivätyt maalaukset ovat kovin erilaisia keskenään. Osa niistä on melko rauhallisia, kun taas joukkoon kuuluu hyvinkin levoton maalaus - vuodelle 1909 päivätty *Talvinen iltatunnelma* (93; kuva 35). Se on voimakas ja ekspressiivinen. Mieleen tulee jälleen Gallen-Kallelan vahvat maalaukset. Vaikka teoksessa on pitkä horisonttinäkymä, se on silti lähes kaksiuolotteinen. Värit eivät ole mitenkään kirkkaat, ja yleensä näiden kahden vuoden talvimaalauksissa värit ovat selvästi laimeampia kuin vuodelle 1908 päivätyissä. Maalaustekniikka on kyllä samanlainen myös näiden vuosien maalauksissa. Vuodelle 1909 on päivätty jälleen Halosenniemen rantasaunaa esittävä maalaus *Kevättalvi* (94; kuva 36). Nimen ja maalauksen keväisen lumisohjon perusteella maalaus on tehty talvena 1908 - 1909. Koska olen nähnyt tämän teoksen ainoastaan kuvajäljennöksenä, on tarkempi analyysi mahdoton. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että *Kevättalven* väriasteikko on astetta tummempi kuin vuoden 1908 *Saunanranta talvella* -maalauksen (83; kuva 32). Ensin mainitussa teoksessa on selvästi keskitytty enemmän saunarakennuksen kuvaamiseen. Sen sommittelu on oleellisesti rauhallisempi. Vuodelle 1910 on päivätty kaksi voimakasta maalausta: *Tupa lumessa* (104; kuva 37) ja *Maaliskuun rinne* (103; kuva 38). Molemmissa siveltimenvedot ovat hyvin voimakkaita ja leveitä. Maalia on paikka paikoin runsaanlaisesti, mikä aikaansaa vahvan materiaalin tunnun. Myös sommittelultaan teokset ovat "sukulaissieluja". Kummassakin hallitsevana on värikäs etualan kalliomuodostelma, jossa leikittelevät lämpimät voimakkaan keltaiset ja ruskehtavat värit. *Tupa lumessa* -teoksessa sommittelu on erityisen rohkea, taivasta tuskin näkyy Halosenniemen päärakennuksen

takaa, ja tämä saa maalauksen vaikuttamaan raskaalta ja hieman jopa ahdistavalta. *Maaliskuun rinteen* ja varsinkin sauna-sarjaan kuuluva *Sauna talvella* -maalauksen (101; kuva 39) puitten käsittelyssä on jo nähtävissä piirteitä myöhempien vuosien herkistyneestä maalaustavasta. Tulevaa rauhallisempaa maalausjaksoa ennakoi teos *Talvipäivä* (102; kuva 40), jossa on tietynlaista herkkää runollisuutta .

Runsaan tuotannon aika

Vuoden 1910 paikkeilla Suomessa elettiin voimakasta taloudellisen kasvun aikaa.¹⁷⁷ Maaliskuussa 1910 pidetystä Halosen yksityisnäyttelystä tuli sekä taiteellinen että taloudellinen menestys. Samoin tapahtui seuraavana vuonnakin, jossa etusijan olivat saaneet talvimaisemat.¹⁷⁸ Menestys on suoraan nähtävissä vuoden 1911 talvimaalauksien lukumäärästä. Vuodesta 1911 aina vuoteen 1917 talvimaalauksia valmistui paljon. (LIITE 2.). Halosen kirjeenvaihdossa on havaittavissa asennemuutos talvimaalauksiin. Vuoden 1911 huhtikuun toiselle päivälle päivätyssä kirjeessä Gallen-Kallelalle ilmenee ainakin taiteilijan hetkinen suhtautuminen talvimaalauksiin: "*On aikomukseni tässä parin viikon päästä panna muutamia talvilappuja näytteelle-leipät!-Uhrialttarilla on käytävä, kun on pakko.*" Samaisessa kirjeessä Pekka Halonen purkaa tuntojaan hyvälle ystävälleen ja mainitsee olevansa väsynyt, kun ei ole saanut levätä viiteen vuoteen ja hän kertoo myös töiden olevan sen mukaisia.¹⁷⁹ Kirjeestä on selvästi nähtävissä taiteilijan väsyminen talvimaalausten tekemiseen. Tuona vuonna Halonen tekikin niitä runsaasti ja on ymmärrettävää, että pitkän ja ilmeisen raskaan talven jälkeen hän on tympääntynyt koko aihepiiriin. Taloudelliset huolet vaivaavat Halosta ainakin vielä vuonna 1913, jolloin hän helmikuuisessa kirjeessään Emil Wikströmille hän kirjoittaa jokapäiväisen elämän ruuvipuristimesta.¹⁸⁰ Vuoden 1911

¹⁷⁷ Rasila 1982 b, 160.

¹⁷⁸ Ilvas 1993, 15, 19.

¹⁷⁹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 2.4.1911. Tla. TM/Hnmi.

¹⁸⁰ P. Halosen kirje E. Wikströmille 28.2.1913. Tla. TM/Hnmi.

elokuussa Gallen-Kallelalle osoitetussa kirjeessään Halonen tuskailee väreistä - hänen mielestään ne eivät elä eikä ole värejä, jotka eivät tappelisi keskenään.¹⁸¹

Halonen maalasi erityisen värikkäitä maalauksia vuonna 1911. Joidenkin tuon vuoden maalausten yhteydessä voidaan jo puhua lähes "puhtaasta paletista", niissä räiskyvät voimakkaat oranssit, punaiset ja violetit värit. Erityisen silmiinpistäviä ovat värikkäät varjot kuten *Aurinkoisessa talvimaisemassa* (120; kuva 41). Yleensä kyseisen vuoden maalauksissa sivellintekniikka on nopeaa ja osin levotonta. Vuoden 1911 tuotannossa tyypillisiä ovat myös useat aurinkoisia kevättalven maisemia esittävät värikkäät maalaukset, jotka on tehty talvella 1910 - 1911. Taiteilija on jälleen ottanut maalauksiinsa ihmisiä, mutta nyt ne ovat täysin persoonattomia ja pienikokoisia. Näin on laita *Tuusulaa kevättalvella-* (110; kuva 42) ja *Kevättalvi* (121; kuva 43) -maalausten kohdalla. Pitkästä aikaa Halonen on myös kuvannut talvisen kosken kuohuja *Mankalankoski*-maalauksessaan (116; kuva 44). Edellisestä talvisesta koskiaiheesta oli kulunut viisitoista vuotta, sillä Halonen maalasi vuonna 1896 *Kevättulva*-teoksen (16; kuva 14). Mikä antaisikaan oivemman mahdollisuuden nopeaan ja vahvaan sivellintekniikkaan? Verrattaessa *Mankalankoskea Kevättulvaan* huomaa, kuinka paljon joutuisämmaksi siveltimenkäyttö on tullut, myöhemmässä maalauksessa vesi todella etenee, mutta vuoden 1896 teoksessa vesi soljuu hieman takkuisemmin. *Mankalankoskessa* itse liike on tärkeämpää kuin muu ympäristö.

Vuoden 1911 pääteos on suurikokoinen *Sulavaa lunta ja jäätä kalliolla* (112; kuva 46). Teos on siitä erikoinen, että se koostuu kahdesta ja vieläpä epäsymmetrisestä osasta, ja se on taitelijan ajan tuotannosta poikkeavasti vaakaformaattia. Lisäksi molemmat puoliskot on signeerattu erikseen. Ne toimivat sen ohella itsenäisinä teoksina sommittelunsaakin puolesta. Miksi Halonen on päätenyt näin erikoiseen ratkaisuun? Vastausta tähän ei löytynyt. Olisiko yhtenäinen maalaus ollut käytännössä liian suuri käsitellä ulkona? Joka tapauksessa se on hyvin vaikuttava vahvoine väreineen ja siveltimenvetoineen. Varjot ovat voimakkaan violetit, vasemman puolen jää vaalean vihreää ja oikean puolen kylmän sinistä. Taivas on kirkkaan turkoosin sininen. Tässä teoksessa on vahvasti nähtävissä rytmikkaa. Jääpuikot,

¹⁸¹ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 15.8.1911. Tla. TM/Hnmi.

puiden varjot ja etualan kiemurainen koivu tekevät lähes orkestraalisen vaikutuksen - luonnon oman sinfonian. Aiheen maalaukseensa taiteilija on saanut oman ateljeehuvilansa läheisyydestä, niemelle johtavan tien vierestä.¹⁸² Tämä aihepiiri on kiinnostanut selvästi Halosta, josta osoituksena on toinenkin lähes abstrakti *Tuusulasta*-teos samalta vuodelta (111; kuva 45), joka sommittelultaan muistuttaa vuonna 1909 tehtyä *Talvista iltatunnelmaa* (93). *Maaliskuun rinne* (103; kuva 38) on ilmeisesti toiminut esityönä tälle suurelle kaksiosaiselle maalaukselle.

Vuoden 1912 tammikuussa taiteilija loukkasi jalkansa. Tapaus oli työtaturma, sillä se sattui taiteilijan kantaessa maalaustelineitä liukkaalla kalliolla. Helmikuussa Halonen matkusti veljensä Aapelin luo Jyväskylään.¹⁸³ On vaikea sanoa, oliko matkaan syynä loukkaantunut jalka, sillä paljon itse liikkumaan tottunut taiteilija on saattanut tuntea olonsa ahdistuneeksi liikuntarajoitteisena. Veli on myös voinut tarjota apua maalaustöiden järjestyksessä, esimerkiksi maalaustelineitten kantamisessa. Vuoden 1912 maalaustuotannossa on selvä supistuma verrattuna edellisen ja seuraavan vuoden teosten lukumäärään. Loukkaantunut jalka on saattanut vaikuttaa tähän. Tuolta vuodelta on maalaus *Talvimaisema Vihlavuorelta* (137; kuva 47), joka on maalattu Jyväskylän läheisyydestä. Maalaus kuuluu Halosen tuotannossa laajan horisonttinäkymän sarjaan. Tällaisia teoksia esiintyy aina silloin tällöin aivan kuin turvallisina ja rauhoittavina töinä voimakkaampien sommitelmien välissä. Kyseisen vuoden tuotanto on laimeampaa kuin varsinkin edellisen vuoden. Ehkä taiteilijalla suuren maalausmäärän ja voimakkaiden teosten jälkeen on saattanut olla eräänlainen sapattivuosi. Yleisen kansantaloudellisen tilanteen ei olisi pitänyt vaikuttaa tuotannon laskuun, sillä vuosi 1912 oli vielä voimakasta taloudellisen nousun aikaa¹⁸⁴.

Vaikeampaa kautta näyttää seuraavan valoisampi, sillä seuraava, vuosi 1913, on talvimaa- lausten osalta yksi taiteilijan parhaimpia. Maan taide-elämässä alettiin siirtyä pois "puhtaan paletin" voimakkaasta väri-ilmaisusta kohti henkisiä arvoja. Suuntaukseen vaikutti taide-

¹⁸² Ilvas 1993, 23.

¹⁸³ Ilvas 1993, 26, 28.

¹⁸⁴ Rasila 1982 b, 160.

kaupan voimistuminen ja suomenkielisen arvostelun nousu.¹⁸⁵ Haluttiin palata entiseen "vakavaan merkittävyyteen"¹⁸⁶. Avainhahmona toimi taidekauppias Gösta Stenman.¹⁸⁷

Vuodelle 1913 päivättyihin maalauksiin kuuluu muutama hyvin voimakas ja värikäs maalaus. Nimiensä perusteella ne on tehty talvella 1912 - 1913. Varsinkin *Kevättalvi* (153; kuva 48) ja *Kevättalvea* (158; kuva 49) ovat oivia esimerkkejä Halosen lähes riehakkaasta värinkäytöstä. Erityisesti *Kevättalvea*-maalauksesta ei ensisilmäyksellä uskoisi, kuinka monta eri värisävyä siihen on laitettu. Tarkemmin maalausta tutkittaessa niitä löytyy kymmeniä. Varsinkin etuvasemmalla olevassa taimessa ja sen lähetyvillä on lukuisia jopa yksittäisiä väritäpliä. Värit ovat hieman murrettuja, mutta silti kirkkaita ja piristäviä. Maalauksesta välittyy kirpeän pakkaspäivän tunnelma. Maalaustekniikka on kiinnostavaa. Paikka paikoin voi nähdä, kuinka pakkasen jähmettämä maali on täytynyt melko voimallisesti levittää kankaalle. Joissakin kohdin näkee taiteilijan joutuneen levittämään sitä jopa sormin. Tämä viittaa vahvasti siihen, että teos on maalattu ulkona. Oman, hieman mystisen tunnelmansa luo etualan huurteinen koivu, jonka ornamentaaliset oksat kuvastuvat turkoosinsinistä taivasta vasten. Teos on yksi Halosen talvimaalausten helmistä ja mainio esimerkki taiteilijan hyvästä värisilmästä.

Jo edellä käsitellystä maalauksesta on nähtävissä piirteitä täplämaalaustekniikasta tai toisin kutsuttuna pointillismista. Voimakkaammin tämä Haloselle harvinainen piirre on havaittavissa *Lauhassa talvipäivässä* (157; kuva 50). Teos on päivätty samalle vuodelle kuin *Kevättalvea*-maalaus. Maalaustekniikan samankaltaisuus *Kevättalvea*-työn kanssa viittaavat vahvasti siihen, että tämäkin teos olisi maalattu talvena 1912 - 1913. Tässä taiteilija on onnistunut vangitsemaan lauhan talvipäivän hieman alakuloisen tunnelman. Pilviä on taivaalla ja niiden läpi tuleva valo antaa koko maisemalle harmaaseen vivahtavan sävyn. Silti värit ovat melko kirkkaat. Tyypillinen piirre tuon ajan Halosen teoksille on violetin väriset varjot maalausten etualalla. Etualan nuoren männyn yläöksistössä taiteilija on soveltanut

¹⁸⁵ Reitala 1987, 42 - 43.

¹⁸⁶ Ymmärtääkseni tällä tarkoitetaan siirtymistä pois ulkomaalaisesta väri-ilmaisusta ja korostetun esteettisestä maalaamisesta kohti maamme vuosisadan vaihteen rauhallisempaa ja kansallisia arvoja sisältävää maalaustyylia.

¹⁸⁷ Valkonen 1973, 132.

täplämaalaustekniikkaa. Halosen täplät eivät ole samankokoisia ja -muotoisia, vaan hyvinkin vaihtelevia. Halonen ei ole edes pyrkinyt aikaansaamaan optista värisekoitusta, kuten on laita puhtaassa pointillismissa. Edellinen on hyvä esimerkki siitä, kuinka taiteilija on soveltanut ulkoista vaikutetta omaan maalaustekniikkaansa ja temperamenttiinsa sopivaksi. Lähemmäksi pointillismia taiteilija ei talvimaalauksissaan ole halunnut. Osaltaan tämä kuvastaa Halosen koko tuotannossa havaittavaa omaleimaisuutta, joka on aina näkyvintä, vaikka ulkoiset vaikutteet aika ajoin saattavat ensisilmäyksellä tuntua hallitsevilta. Pohjavireenä on silti uskollinen rakkaus suomalaiseen luontoon ja sen esittämiseen. Esimerkiksi Gallen-Kallelan tuotannossa vaihtelevuus on huomattavasti voimakkaampaa. Gallen-Kallelan kohdalla yksin Halosen ja hänen väliseen kirjeenvaihtoon tutustuessa huomaa jo käsialasta, kuinka suuria tämän taiteellisen monipuolisuuden psyyken vaihtelut olivat. *Lauhassa talvipäivässä* on nähtävissä jälleen eräs takauma, joita Pekka Halosella esiintyy ajoittain. Nimittäin taustalla oleva rakennusryhmä tuo eittämättä mieleen Vanhaky-
län rakennukset, jotka esiintyvät varmuudella vuoden 1900 pannoomaalauksessa *Avannolla* (38; kuva 21). Yksin taloryhmän sommitelmaa tutkittaessa yhtäläisyyksiä löytyy vieläkin varhaisemmalta ajalta. Vuonna 1896 maalatussa *Iltatunnelma*-maalauksessa (17; kuva 13) Myllykylän taloryhmä on sijoitettu suunnilleen samaan kohtaan maalauksen oikeaan laitaan ja myös siinä on osa rakennuksista jätetty kuva-alan ulkopuolelle. *Lauhassa talvipäivässä* sommitelma on tosin paljon rohkeampi, sillä taustan pienenä näkyvät talot ovat pikemmin-kin väriläiskisiä, kun taas etualan mänty hallitsee vahvasti maalausta. Silti teos ei ole tasapainoton, vaan rakennusten lämpimät värit hienovaraisesti tasapainottavat sitä. Taloryhmän peitettyään huomaa kuinka tasapainottomaksi ja ontoksi maalaus muuttuu ilman niitä.

Vuosi 1914 tuli olemaan mullistava koko Euroopalle ja myös Suomelle I maailmansodan syyttymisen vuoksi. Venäjä joutui mukaan sotaan 2. elokuuta 1914, mutta jo 31. heinäkuuta Suomeen oli julistettu sotatila. Olennaisin kansantaloudellinen seuraus Suomen kannalta oli kaupan tyrehtyminen länteen Ruotsia lukuun ottamatta. Kauppa suuntautui pääasiassa Venäjälle.¹⁸⁸ Kaikesta huolimatta Suomessa vallitsi kuvataiteen noususuhdanne. Syksyllä 1914 taiteilijakunta pyrki nostamaan heidän yhteisen Taiteilijain vuosinäyttelyn profiilia

¹⁸⁸ Rasila 1982 b, 163.

24:nnessä vuosinäyttelyssään. Poisjääneiden joukossa oli Pekka Halonen, jolla täytyi jo olla niin vahva asema taidepiireissä, että pystyi näin toimimaan. Näyttelyn katsotaan lopettaneen riitaisuudet vanhempien ja nuorempien taiteilijoiden välillä. Uuden tekniikan oppimisen sijaan taiteilijat alkoivat keskittyä kotoisaan pohjaan. Tuolloin sota eristi Suomen taiteilijat lähes viideksi vuodeksi kansainvälisistä yhteyksistään. Ulkomaista kirjallisuutta, aikakausi- ja sanomalehtiä ei saatu enää ja matkustaminen ulkomaille estyi. Taideyleisö ja -kritiikki painottivat taiteen kansallisia ominaisuuksia.¹⁸⁹ Yllättävää kyllä Helsingin taidenäyttelyjen lukumäärä lisääntyi sodan aikana nopeasti. Vuonna 1915 niitä järjestettiin 34 ja seuraavina kahtena vuonna miltei 50. Tälle löytyy aivan luonnollinen selitys. Tavarapulan vallitessa rahaa alettiin sijoittaa myös taideteoksiin. Kysynnän kasvu puolestaan lisäsi tarjontaa.¹⁹⁰

Halosen talvimaalaustuotannossa vuosi 1914 näyttää jälleen olevan määrällisesti hieman rauhallisempi (LIITE 2.). Kevättalvella taiteilija kävi maalausretkellä Kolilla.¹⁹¹ Matkan tuloksena syntyi maisemateoksia, joita löysin kaiken kaikkiaan kolme kappaletta (175, 180 ja 181). Niistä olen nähnyt yhden suurikokoisen *Koli*-maalauksen (175; kuva 51). Sen perusteella matka näyttää olleen piristävä kokemus. Sommittelu ja aihepiiri tuovat välittömästi mieleen Eero Järnefeltin kuulut Koli-maisemat. Halosen maalauksessa on paljon eri värisävyjä: vihreää, keltavihreää, violetta, lilaa, vaaleanpunaista ja punaista. Värisävyt ovat melko kirkkaat, eivät kuitenkaan aivan yhtä selkeästi kuin esimerkiksi edellisen vuoden *Kevättalvea*-maalauksessa (158; kuva 49). *Kolissa* siveltimenvedot ovat voimakkaat ja leveähköt, silti niissä on tietynlaista keveyttä ja sujuvuutta. Jälleen yksi maalaus isänmaallisten panoraamanäkymien sarjaan. Tarkasteltaessa aihepiirin maalauksia eri vuosilta huomaa, kuinka niiden esitystapa on muuttunut vuosien saatossa. Ensimmäinen tähän ryhmään löytynyt maalaus on *Talvinen iltarusko* vuodelta 1899 (32; kuva 20). Seuraavaksi esimerkiksi voidaan ottaa vuonna 1907 tehty *Talvimaisema* (76; kuva 31). Kolmas ryhmään kuuluva teos on kahta vuotta *Kolia* aiemmaksi päivätty *Talvimaisema Vihtavuorelta* (137; kuva 47). *Talvisessa iltaruskossa* ja osin vielä *Talvimaisemassa* väritys on romanttisen isänmaallista. Myöhemmässä vaakaformaatti lisäksi kasvattaa perinteisen patrioottisen

¹⁸⁹ Valkonen 1990, 201 - 202, 204.

¹⁹⁰ Valkonen 1990, 211.

¹⁹¹ Lindström 1957, 229.

maisemakuvauksen tunnetta. Vähiten tunnetta on *Talvimaisema Vihtavuorelta* -teoksessa. Etualan kiemuraoksisella hongalla on kylläkin vahva isänmaallinen merkitys, mutta muutoin maalaus on hieman hengetön muihin verrattuna. *Kolissa* itse aiheenvalinta on selvä merkki isänmaallisuuden korostamisessa - olihan Pielisen rannoilta nouseva vaararyhmä jo silloin yksi kansallismaisemistamme. Lisäksi voimakas vaakamaaformaatti eittämättä tuo mieleen muun muassa von Wright -veljesten Runeberg -henkiset panoraamanäkymät. Verrattaessa tätä myöhäisintä teosta muihin silmiinpistäväntä on detaljien vähäisyys. Huomiota ovat sen sijaan saaneet laajemmat, maalauksellisemmat kokonaisuudet. Yksityiskohtia määräävämmässä asemassa ovat värit. Näemme jälleen varmuuden, jolla taiteilija on maalannut vaarojen eri värit ja värisävyt lähes yhtenäiseksi kentäksi. Siellä täällä sitä keventävät lumen vaaleat alueet. Maalauksesta huokuu jopa hieman hurmoksellinen tunne, niin riehakasta siveltimenkäyttö paikka paikoin on.

Useissa muissakin vuoden 1914 talvimaalauksissa värit ovat verrattain kirkkaita. Tyypillistä vuoden teoksille ovat värikkäät varjot, joissa hallitsevina ovat violetti ja syvä tummansininen. Tuotannossa on yksi selvästi erilainen maalaus, *Talvimaisema* (174; kuva 52). Poikkeavaa on jo sommittelu, sillä harvoin Halonen sijoitti maalauksen painopisteen keskelle, kuten on laita. Katse kiinnittyy ensimmäiseksi katkenneeseen keloon ja sen takana vaaleana näkyvään halkopinoon. Samalla näkölinjalla on myös osittain lumesta sula kivi. Tällainen sommittelu saa aikaan hieman ahdistavan tunnelman samoin kuin se, että maalauksessa on kuvattu aivan liian useita kohteita - se ei "hengitä". Lumen esittäminen muistuttaa suuresti vuosisadan alkuvuosien maalausten pumpulimaisia lumikinoksia. Tyyllisesti teos kuuluu enemmänkin seuraavan vuoden maalauksiin, joten se saattaa olla tehty talvena 1914 - 1915. Teoksen signeeraus on myös yleisestä poikkeava. Taiteilija harvoin signeerasi maalauksensa koko nimellä Pekka Halonen, kuten tässä maalauksessa.

Halonen oli hyvin tuottelias vuonna 1915 (LIITE 2.). Kovin todennäköistä on, että maalausten runsauteen on vaikuttanut voimakas taiteen noususuhdanne, joka jatkui vuoteen 1917¹⁹². Myös Halosen talvimaalausten määrä ilmentää sitä, sillä vuosina 1916 ja 1917

¹⁹² Valkonen 1990, 211.

valmistuneiden teosten lukumäärä on suuri. Tuotannossa tapahtuu selvä romahdus vuonna 1918 (LIITE 2.), joka oli hyvin vaikea. Maassamme vallitsi voimakas inflaatio ja jopa elintarvikkeista oli pulaa.¹⁹³

Väreissä on tapahtunut selvää laimenemista, kun tarkastellaan vuoden 1915 talvimaalauksia. Niissä esiintyy paljon harmaaseen ja vihreään soinnutettuja värejä, kun taas voimakkaat keltaiset, punaiset ja oranssit värit ovat harvinaisia. Aivan kuin taiteilija olisi väsähtänyt voimakkaisiin väreihin ja halunnut tilalle rauhoittavampia. Nämä "harmaantuneet" maalaukset vaikuttavat jopa hieman masentavilta verrattaessa vuotta tai paria aiempiin. Mutta tarkemmin niitä tarkasteltaessa huomaa tietynlaista henkisyttä ja arvokuutta, jota on vahvasti läsnä Jean Sibeliukselle omistetussa maalauksessa *Talvinen metsä* (185; kuva 53). Taiteilija on tehostanut eräitä kohtia työssään jättämällä ne maalamatta, esimerkiksi etualan kahden männynntaimen neulastot. Tätä tehokeinoa Pekka Halonen ei ole käyttänyt näin selvästi ennen vuotta 1910. Myöhemmin hän on melko usein maalatessaan jättänyt kankaan tai pohjustuksen näkyviin puiden runkojen ympärillä. Joskus runkojen ympärillä näkyy myös jälkiä hiilestä, jolla maalari on luonnostellut maalaustaan. Tyypillistä vuoden 1915 tuotannossa ovat yksinäiset lumen peittämät puut, jotka valtaavat lähes koko kuva-alan. Ensimmäistä kertaa taiteilijan tuotannossa näkyy selvää laadullista vaihtelevuutta. Suuri maalausmäärä näyttää aiheuttaneen laadun heikkenemistä joissain teoksissa. Näin on laita esimerkiksi *Kevättalvi, Ristiina* -maalauksessa (183; kuva 54). Halonen teki vuoden 1915 maaliskuussa, eli talvella 1914 - 1915, matkan Eemil Nestor Setälän luokse Ristiinan Kallioniemeen¹⁹⁴, jossa maalaus on syntynyt. Melko korkealta kuvattu mäkimaisema ja puiden välissä näkyvä järvenjää ovat taiteilijalle tyypillisiä elementtejä. Poikkeavaa ovat hieman kömpelösti maalatut etualan raskaan oloiset mäntyjen rungot, joiden oksia ei oikeastaan näy. Puut levittäytyvät koko kuva-alalle jättäen aukon ainoastaan kohtaan, jossa näkyy punainen rakennuksen pääty. Epätasapainoisen sommittelun lisäksi maalaustekniikka ja värien käyttö on haparoivaa. Maalauksesta puuttuu henki ja siitä tulee vääjäämättömästi

¹⁹³ Ahvenainen - Vartiainen 1982, 175.

¹⁹⁴ P. Halosen kirje E.N. Setälälle 9.3.1915. Tla. TM/Hnmi.

kiireellä tehdyn tuntu. Vuoden 1915 tuotantoon mahtuu myös laadullisesti hyviä maalauksia.

Seuraavana kahtena vuotena tuotanto oli vielä runsasta. Näistä ensimmäistä, vuotta 1916, Aune Lindström pitää eräänä käännekohtana Pekka Halosen taiteessa. Tuolloin taiteilija osti kesäpaikan Kuhmoisten Kivikoskelta. Tätä tapahtumaa Lindström pitää sysäyksenä uuteen rauhallisempaan maalaustyyliin ja niin kutsutun "kirkkaan kauden" loppumisena.¹⁹⁵ Saman vuoden keväällä taiteilijan taloudellinen ahdinko alkoi helpottaa, Halonen näet piti yksityisnäyttelynsä juuri keväisin.¹⁹⁶ Yleisesti ottaen vuosille 1916 ja 1917 päivätyt maalaukset ovat väreiltään ja tunnelmaltaan rauhallisia, jotkut jopa hieman valjuja. Niissä esiintyy hyvin harvoin kirkkaita värejä. Hallitsevaksi väriksi on tullut vihreä ja sen eri sävyt. Useassa teoksessa sivellintekniikka on keventynyt ja herkistynyt. Maali on yleensä levitetty hyvin ohuena kerroksena pohjustuksen päälle. Yllättävä piirre Halosen talvimaalaustuotannossa on katajien vähäisyys, olihan se yksi kansakuntamme sitkeyden perikuvista. Mutta näille vuosille ominaista ovat kataja-aiheiset talvimaalaukset. Aiempina ja tämän jälkeisinä vuosina niitä esiintyy perin harvoin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Ehkä kataja muodoltaan melko symmetrisenä puuna ei tarjonnut yhtä mielenkiintoista kuvauskohdetta, kuin lumen peittämät monimuotoiset männyt ja koivut, jotka muodostavat talvimaalauksissa esiintyvien puiden selvän enemmistön. Myös muissa aihepiireissä ne ovat hallitsevimpia tutkittaessa Aune Lindströmin Pekka Halosesta tekemän kirjan teosluetteloa.¹⁹⁷ Jälleen taiteilijalla esiintyy takaumia aiemmista maalauksista. Vuodelle 1916 merkityn *Lumisia puita* -maalauksen (212; kuva 55) lumenkäsittely palauttaa mieleen vuosisadanvaihteen pumpulimaiset teokset. Itse asiassa vuodelle 1902 päivätty samanniminen maalaus *Lumisia puita* (57; kuva 4) tarjoaa hyvän vertailukohdan siitä kuinka tällainen intiimi metsänsisustan esittäminen on ajan kuluessa muuttunut. Sommittelultaan maalaukset ovat hyvin samanlaiset. Molemmissa etualaa hallitsee lähes täysin raskaan lumen painama havupuun oksa ja taustalla on tummanpuhuvia puiden runkoja ja oksia. Kummassakin maalauksessa taivasta näkyy hyvin vähän. On harmillista, että myöhemmin tehty *Lumisia puita* -teos on lakattu.

¹⁹⁵ Lindström 1957, 321.

¹⁹⁶ Ilvas 1993, 30, 35.

¹⁹⁷ Lindström 1957, 329 - 425.

Kuten jo aiemmin on selitetty, lakkaaminen tuhoaa Halosen maalauksista sen alkuperäisen hengen ja herkkyyden - siitä tulee kovemman ja steriilimmän oloinen kuin käsittelemätön. Myös tässä maalauksessa surukseen huomaa, kuinka lakkaus latistaa koko maalauksen. Vertailtaessa kahta edellä mainittua maalausta kiinnittyy huomio lumen käsittelyn erilaisuuteen, vaikka se ensisilmäyksellä näyttääkin samanlaiselta. Huolimatta siitä, että aiemman maalauksen lumi vaikuttaa raskaalta, sen olemus on kuitenkin pehmeä. Toisin on laita myöhemmässä, jossa lumen aistii verrattain kovaksi ja karkeaksi, aivan kuin sitä ei olisi maltettu viimeistellä huolella. Myös vihreän sävyt ovat tummentuneet huomattavasti myöhemmässä maalauksessa. Vaikuttaa siltä, että taiteilija on käyttänyt mustaa väriä vihreän seassa. Kummassakin maalauksessa siveltimenvedot ovat voimakkaat ja leveähköt. Huomionarvoista kuitenkin ovat vanhemman teoksen pyöreät siveltimenvedot, jotka uudemmassa ovat muuttuneet suoraviivaisemmaksi. Myös tämä aikaansaa kovemman yleisvaikutelman. Myöhemmin tehdystä työstä ei aisti samaa huolellisuutta ja paneutumista.

Vuodelle 1916 mahtuu myös piristävä maalaus *Lumista metsää* (213; kuva 56), jossa on lähes romanttisesti esitetty tiheähkön metsän keskellä oleva pieni aukea. Maalauksessa on kuvattu pääkohteen lumen lähes eläväksi olennoksi muovailema männyntaimi, josta tulee mieleen vuonna 1923 Halosen Nilsiäen Kinahmilta maalaamat teokset. Maalauksesta on aistittavissa enemmän kevättalven tunnelma kuin keskitalven kova kylmyys, joten se on ilmeisesti maalattu tehty talvena 1915 - 1916. Vaikka teoksessa on runsaasti eri kuvauskohteita, ei se silti tunnu yhtään raskaalta tai täyteen ahdetulta. Valon ja varjon käsittely on siinä harvinaista, sillä hyvin harvoin Halosen teoksissa etuala on varjoisa keski- ja taka-alan ollessa voimakkaan auringonvalon kirkastamia. Ratkaisu vaikuttaa onnistuneelta, sillä massojen tasapainoisen hallinnan avulla maalauksen painopiste ei ole liiaksi valoisan alueella. Tämä aikaansaa voimakasta syvyysvaikutelmaa. Siveltimenvedot ovat melko voimakkaat sekä leveät ja maalia on paikka paikoin paksulti. Maalin paksuudella taiteilija on halunnut korostaa varsinkin lumen massaa, joka ei kuitenkaan ole niin raskasta, että lumen odottaisi putoavan alas maahan. Tämä onkin yksi puoli Halosen talvimaalausten nerokkuutta, taiteilija kuvaa samanaikaisesti lumen raskautta ja kuitenkin sen tietynlaista keveyttä. Tyyliiltään tämä maalaus muistuttaa vuosien 1910 - 1913 kirkkaita kevättalven

esityksiä, mutta niistä poikkeavat tummanvihreät sävyt, jotka ovat vuosien 1916 ja 1917 maalauksille ominaisia.

Tyyntymisen jakso

Jo vuosi 1917 oli maassamme vaikeaa aikaa. Inflaatio oli päässyt valloilleen syksyllä. Samaan aikaan Suomea koetteli nälkä, työttömyys ja raju hintojen nousu. Seuraava vuosi oli vielä vaikeampi, tilanne johti tammikuussa sisällissotaan. Vallalle päässyt inflaatio taittui vasta vuonna 1921.¹⁹⁸ Taiteen korkeasuhdanteeseen vuoden 1918 tapahtumat eivät vaikuttaneet. Maamme taiteilijat olivat vielä vuosina 1919 - 1920 yhtä eristäytyneitä ulkomaailmasta kuin I maailmansodan ajanakin. Helsingin näyttelytoiminta siirtyi lähes kokonaan taidekauppiainden haltuun.¹⁹⁹

Pekka Haloselle sisällissota oli järkyttävä kokemus. Perhe sai koko ajan pelätä kotitarkastuksia ja kutsumattomia vieraita. Kesällä ja syksyllä taiteilijan perhettä uhkasi suoranainen nälkä. He muuttivatkin kesäksi Lapinlahdelle, missä ruokatilanne oli huomattavasti parempi.²⁰⁰

Vuonna 1918 Halosen talvimaalausten lukumäärä laskee rajusti (LIITE 2.), vaikka taidepiireissä elettiin vielä kasvun aikaa²⁰¹. Syynä ovat varmaankin olleet muutoin vaikeat olot. Ilmapääri on ollut kovin ahdistava jo muutenkin herkälle taiteilijaluonteelle. Kyseisen vuoden tuotannossa on kaksi varsin vastakohtaista maalausta. Pienikokoinen teos *Kevään tulo rannalla* (249; kuva 57) on maalattu talvella 1917 - 1918, eli talvena jolloin sisällissota alkoi. Se on maalattu hyvin hailakoin ja alakuloisin värein. Maalauksesta aistii ajan vaikean ilmapiirin. Teos jakautuu kahteen osaan: yhtäältä sulaan veden pintaan, toisaalta lumen peittämiin kallioihin ja niiden takana oleviin puihin. Teos olisi tasapainoton, jollei taiteilija

¹⁹⁸ Ahvenainen - Vartiainen 1982, 175; Rasila 1982 b, 165.

¹⁹⁹ Valkonen 1990, 214 - 216.

²⁰⁰ Lindström 1957, 256, 263.

²⁰¹ Valkonen 1990, 214.

olisi sijoittanut etualalle kahta koivunrunkoa. Siveltimenvedot ovat melko voimakkaita lumessa, mutta lehtipuut ovat tehty huomattavan ohuella sivellintekniikalla, jopa väriä kankaan pintaan hiertämällä. Tämä tekniikka yleistyy loppukauden maalauksissa, varsinkin lehtipuiden esittämisessä. Ensivaikutelmaltaan teos saattaa vaikuttaa mitäänsanomattomalta, mutta sitä pitempään katsottaessa huomaa äärimmäisen herkkyuden, jolla se on tehty. Aivan kuin taitelija olisi halunnut mieltään rauhoittaakseen maalata rauhallisen, levollisen maalauksen, vaikkakin alakuloisen.

Toinen samalle vuodelle 1918 päivätty maalaus edustaa kovin erilaista käsittelyä. *Kevättalvessa* (248; kuva 58) on voimakkaat ja kirkkaat värit. Väriyksen lisäksi maalaustekniikka viittaa pikemminkin vuosikymmenen alun maalauksiin. Jollei taiteilija olisi päivännyt maalaustaan, sen sijoittaisi vuosina 1911 - 1913 tehdyksi. Onhan mahdollista, että taiteilija on merkinnyt maalauksen vuosia myöhemmin ja muistanut valmistumisvuoden väärin. Halosen kohdalla on kuitenkin muistettava, että taiteilija silloin tällöin teki yleisestä ajan tuotannosta ja sen tyylistä poikkeavia maalauksia. Joka tapauksessa, jos maalaus on valmistunut talvena 1917 - 1918, kuten *Kevään tulo rannalla*, muutos on raju. Niin vastakohtainen maalaus on verrattuna muuhun vuoden tuotantoon.

Seuraavan neljän vuoden tuotannossa hallitsevina esiintyvät rauhalliset harmaanvaaleat värisävyt. Maalauksista aistii lauhan pilvisen talvipäivän, jolloin auringonvalo siivilöityy kirkkaita pakkaspäiviä pehmeämpänä. Kovin harvoin näiden vuosien teoksissa esiintyy kirpeitä pakkaspäiviä. Useassa maalauksessa on kuvattuna pehmeitä, huurteen peittämiä puita, joiden oksistot muodostavat lähes ornamentaalisia kuvioita. Mieleen palautuvat edellisen vuosisadan viimeisenä vuonna maalatut teokset *Kuuraa* (34; kuva 3) ja *Lumisiamännyntaimia* (35; kuva 16). Varsinkin *Kuuraa*-teoksen kohdalla sana ornamentaalinen on osuva ilmaus. Myöhemmissä taideteoksissa siveltimenvedot ovat keventyneet ja samassa maalauksessa on saatettu käyttää useita eri tekniikoita. Yleensä puiden lumi on lähes aina kuvattu paksulla maalilla ja varmoin levein siveltimenvedoin. Tarkemmin tarkasteltuna maalauksista löytyy kuitenkin hyvin laimeina sävyinä esimerkiksi vaaleanpunaista, joka on kyseisille vuosille tyypillinen väri. Näiden harmahtavien teosten joukkoon mahtuu yksi kirkkaampi maalaus. *Talvimaisema* (277; kuva 59) vuodelta 1921 on jälleen kuin muisto

aiemmilta kirkkaampien värien kaudelta. Taitelija on kuvannut kylmän pakkaspäivän valovoimaisin vihrein, keltaisin ja punaruskein värein. Myös siveltimenvedot ovat pehmeämpiä ja pyöreämpiä kuin muissa kyseisen vuoden maalauksissa. Teos on melko pienikokoinen. Yleensäkin noina vuosina taitelija teki paljon pieniä- tai keskikokoisia maalauksia, jotka ovat luonnollisesti nopeampia tehdä ja myös edullisempia kuin suuremmat. Vaikeat olot lienevät lisäksi rajoittaneet maalaustarvikkeiden saatavuutta. Tässä yhteydessä herää kysymys, missä määrin I maailmansodan aikana tehtyjen teosten ulkoasuun on vaikuttanut seikka, ettei tiettyjä värejä ehkä ole ollut saatavilla ollenkaan tai hyvin rajallisesti? Tilanne on voinut olla sama myös muiden maalaustarvikkeiden kohdalla.

Talvinen salomaisema (283; kuva 60) vuodelta 1922 jatkaa patrioottisten horisonttinäkymien sarjaa. Teos on rauhallinen suomalaisen vaaramaiseman kuvaus. Silmiinpistävää ovat vaaleanpunaiset hyvin hennosti kuvatut koivut, joita etualan tummahkot näreet seuraavat kuin yleisö teatterin lehtereillä. Lauhan talvipäivän hieman seisahtunut tunnelma on kuvattu oivasti tässä maalauksessa. Lehtipuiden esittäminen muistuttaa suuresti Suomen Pariisin paviljongin *Avannolla*-pannomaalauksessa (38; kuva 21) rannalla kaartuvia lehtipuita. *Talvisessa salomaisemassa* ne on maalattu vieläkin herkemmin. Kun tarkastelemme vuoden 1914 *Koli*-maalausta (175; kuva 51), huomaamme kuinka paljon herkemmäksi ja hauraammaksi esitystapa on muuttunut. *Talvisessa salomaisemassa* koivujen väri on hierretty kankaan pintaan, jolloin niihin on tullut pastellinomainen tuntu. Sen yleistunnelma on aivan toinen. Poissa on *Kolin* mahtipontinen isänmaallisuus ja tilalla on tietynlainen nöyryys luontoa kohtaan. Tässä maalauksessa ihmisen läsnäolosta on vaivihkaa vihjaistu kahdella koivikossa olevalla rakennuksella. Horisontti häipyä rauhallisiin tummansinisiin sävyihin.

Vuosi 1923 on yksi Pekka Halosen tuotannon laadullisesti parhaimpia. Syy, tai innoittaja tähän on Nilsin Kinahmi -vuori, jonne hänet kutsuivat ammattitoverit veli Antti Halonen ja serkku Kalle Halonen. Siellä kovassa pakkasessa²⁰² syntyivät ainutlaatuiset maalaukset, joissa hyvin runsas tykkylumi on muovannut suuret puut kuin massiivisiksi lumiveistoksiksi.

²⁰² Lindström 1957, 269.

Nämä talvikuvat ovat mitä ilmeisimmin lumen runsaudesta ja kovasta pakkasesta päätelleen tammi-helmikuun 1923, eli talven 1922 - 1923 tuotantoa. Matkan tuloksena valmistui ainakin viisi maalausta (291 - 295). Neljä niistä on pystyformaattia, mikä antaakin parhaan mahdollisuuden korkeiden kuusien esittämiseen. Teoksissa on jotain satumaista ja kokonaan oma tunnelmansa, joka pursuaa elämänmyönteisyyttä ja luovuutta. Lumen peittämien puiden rubensmaiset siveltimenvedot tuovat mieleen barokin runsasmuotoiset maalaukset. Halosta ovat selvästi inspiroineet nämä mahtavat luonnonsommitelmat. Kuitenkin yksi maalaus poikkeaa laadultaan muista. *Kinahmin talvea* -teos (293; kuva 61) on kovin poikkeava muista Kinahmi -maalauksista. Se on kuin eri henkilön tekemä. Yleistunnelma on synkkä ja lattea, poissa on esimerkiksi *Talvista metsää, Kinahmista* -maalauksen (291; kuva 62) pursuavuus ja elinvoimaisuus. Siveltimenvedot ovat osin hyvin hentoja ja maalia on laitettu paikka paikoin kovin ohuelti, kun muissa Kinahmin maalauksissa maalia on paikoin paksultti. Värit ovat alakuloiset ja valjut.

Ennen Kinahmi -maalauksia löytyy useita välivaiheita, jotka ovat ikään kuin valmistelleet taiteilijaa. Jo vuoden 1895 *Lumisia kuusenlatvoja* -teoksessa (10; kuva 63) Halosta on kiinnostanut runsaan lumen peittämät puut. Siihen verrattaessa näemme kuinka paljon varmemmaksi ja jouhevammaksi esitystapa on vuosien aikana muuttunut. Samoin *Lumisia männyntaimia* (35; kuva 16) on teos, jossa taidemaalaria tykkylumen esittäminen on viehättänyt. Vaikka siinä on kuvattu hentoja männyntaimia suurten havupuiden sijaan, niin plastinen lumenkäsittely on yhtenäistä Kinahmi-teosten kanssa. Yleistunnelmaltaan eniten näitä maalauksia muistuttaa kuitenkin vuonna 1916 maalattu *Lumista metsää* (213; kuva 56), jossa on läsnä sama sadunomainen tunnelma. Väriykseltään ja maalaustekniikaltaan taideteokset ovat myös hyvin samankaltaisia. Mutta Kinahmi -teoksissa värisävyt eivät ole niin kirkkaita kuin *Lumista metsää* -maalauksessa.

Vuosi 1923 muodostaa selvän huipun maalaustuotantoon verrattaessa pariin edelliseen ja seuraavaan vuoteen (LIITE 2.). Kinahmin piristävät maisemat ovat ilmeisesti antaneet uutta pontta luomistyöhön. Muutoinkin Halosen tämän vuoden tuotantoa leimaavat runsaan lumen peittämät puut tai taimet. Lähes kaikissa on samanlainen yleistunnelma, muttei niin mahtipontisena kuin Kinahmi -sarjan maalauksissa. Selvä poikkeus on samalle vuodelle

päiväty *Utainen maisema* (297; kuva 64), jonka tunnelma on muita tuon vuoden talvimaalauksia herkistyneempi. Sen vaakamuoto on myös poikkeavaa tälle vuodelle. Ensimmäistä kertaa Halosen talvimaalauksissa esiintyy pihlaja marjoiheen. Muussa tuotannossa taiteilija on kuvannut tätä puuta melko usein.²⁰³ Myöhemminkään se ei esiinny talvimaalauksissa lukuun ottamatta vuotta 1930, jota voidaan kutsua "pihlajavuodeksi", sillä silloin valmistui ainakin neljä pihlaja-aiheista maalausta. Samoin vuonna 1931 on aiheesta valmistunut yksi teos, joka oletettavasti juuri aihepiirinsä perusteella on ajoitettavissa samalle talvelle kuin neljä vuodelle 1930 päivättyä talvista pihlajakuvaa. Miksi Halonen ei kuvannut muuten rakasta puuta useammin talvimaalauksissaan? Selitystä asialle en löytänyt. Ehkä talvinen pihlaja ei ollut tarpeeksi esteettinen puu, sillä usein niissä ei talvella ole juuri muuta kuvattavaa kuin kuolleen oloiset riippuvat oksat. Lumikaan ei tahdo tarttua sen ohuisiin oksiin. Ne kaksi talvea, jolloin taiteilija on pihlajia maalannut ovat saattaneet olla poikkeuksellisia sen suhteen, että puihin jääneet punaiset marjat ovat tarjonneet maalaamisen arvoisen aiheen.

Vuoden 1923 jälkeen taiteilija keskittyy enemmän pienempien ja intiimimpien aiheiden kuvaamiseen. Hyvin harvoin hänen maalauksissaan enää esiintyy suurikokoisia puita. Samoin laajat horisonttinäkymät tulevat yhä harvinaisemmiksi. Tyypillisiä ovat keskikokoiset lähes aina pystymuotoiset talvimaaisemat, joita voisi oikeastaan kutsua intiimeiksi talvi- tai lumiasetelmiksi. Tuntuu siltä, että taiteilija alkaa kääntyä sisäänpäin itseensä. Kinahmin maalaukset ovat voimakkaampi leimahdus Halosen talvimaalauksissa ennen tasoittuvaa ja hiljalleen hiipuvaa liekkiä. Hänen taiteensa alkaa tästä eteenpäin saada henkistyneempää ja hienovaraisempaa luonnetta - olihan taiteilija jo 58-vuotias Kinahmi sarjan tehdessään.

Herkistyneiden maalausten kausi

Joskus voimakkaan ja tuottoisan jakson jälkeen tulee henkinen notkahdus. Tämä pätee muidenkin kuin taiteilijoiden elämään, mutta varsinkin heihin, jotka jatkuvasti joutuvat suuresti käyttämään henkisiä voimavarojaan. Erityisen hyvä esimerkki on Akseli Gallen-

²⁰³ Lindström 1957, 329 - 425.

Kallela, jolla nämä vaihtelut olivat hyvin voimakkaita. Näin näyttää käyneen ainakin talvimaalausten kohdalla vuosina 1924 ja 1925 myös Pekka Haloselle, sillä niiden tuotanto romahtaa jälleen alas. Kummaltakin vuodelta löytyi vain neljä teosta. Maalausten lukumäärään vaikutti kenties myös poikkeuksellisen leuto talvi 1924 - 1925, jolloin ei ollut yhtään kovaa pakkaspäivää²⁰⁴. Myös lumipeite tuli hyvin myöhään vuonna 1924.²⁰⁵ Lauha ja muutoinkin vajavainen talvi on voinut olla vähemmän inspiroiva, sillä silloin puuttuvat kirkkaan kuulakkaat talvipäivät. Samana vuonna Halonen sai tilauksen tehdä monumentaaliryönnän Genève'ssä olevan kansainvälisen työtoimiston koristamiseksi. Maalauksen oli määrä esittää tyypillistä suomalaista työtä. Alun alkaen Halosen tarkoitus oli kuvata Outokummun tehdasta [Lindström on ilmeisesti tarkoittanut Outokummun kaivosaluetta]. Lopulliseksi aiheeksi tuli kuitenkin tukinuitto, josta tuli myös itse työn nimi. Taiteilija omisti runsaasti aikaa maalauksen tekemiseen. *Tukinuitto* valmistui syksyllä 1925.²⁰⁶ Sen maalaaminen on mitä ilmeisemmin ollut kunnia-asia taiteilijalle. Työ on varmasti vienyt myös paljon henkisiä voimavaroja. Lopputulos ei ole Halosen parhaita monumentaalitöitä, vaan se on jäykähkö ja väkisin tehdyn oloinen. Myös se, että taiteilija ei ollut tehnyt monumentaalitöitä pitkään aikaan on saattanut heikentää lopputulosta. Kaikki nämä tekijät ovat osaltaan voineet vaikuttaa talvikuvien vähäisyyteen näinä kahtena vuotena. Vuonna 1925 tapahtui myös myönteinen asia Pekka Halosen saadessa professorin arvonimen 60-vuotispäivänään.

Vuosien 1924 ja 1925 aikana tehdyt maalaukset ovat laadultaan heikohkoja. Näyttää siltä kuin talviaiheet eivät olisi kiinnostaneet taiteilijaa, vaan ne tuntuvat pakonomaisesti tehdyiltä. Värit ovat harmahtavia ja kirkkaat sävyt puuttuvat kokonaan. Hallitsevia ovat vaaleat ja tummanvihreät sävyt. Onnistunutta näissä maalauksissa on leudon ilmanalan kuvaus. Tällainen ilmanalan esittämisen taito on asia, jota Halonen ei huonoinakaan hetkinä kadottanut. *Pyykkiavannolla*-maalauksen (313; kuva 65) ajoittaminen vuodelle 1925 on kovin epävarmaa, sillä noina vuosina Halosella ei edes täytehahmoina esiintynyt ihmisiä talvimaalauksissaan ja tässä kuvattu henkilö on maalauksen keskipisteenä. En itse ole nähnyt maalausta, ja kuvajäljennöksen perusteella vuosiluvusta ei saa varmuutta. Ilmeisesti

²⁰⁴ Kalliola 1982, 27.

²⁰⁵ Korhonen 1958, 136.

²⁰⁶ Lindström 1957, 272 - 273.

se on merkitty kovin epäselvästi, sillä Aune Lindströmkin on teosluettelossaan pannut kysymysmerkin vuosiluvun perään²⁰⁷. Samoin on tilanne Outi Hämäläisen kirjoittaman teoksen *Pekka Halonen* kohdalla, jossa hän ei ole ollenkaan ajoittanut teosta. Hämäläisen kirjan kuvasta näkee, että maalauksessa on vuosiluku signeerauksen alapuolella.²⁰⁸ Aihepiiriltään ja sommittelultaan maalaus kuuluu kyllä enemmän vuosisadan vaihteeseen, mutta tarkempi ajoittaminen on lähes mahdotonta mustavalkoisen, melko huonolaatuisen kuvajäljennöksen perusteella.

Samalla vuoden 1924 Outokummun matkalla, jolla oli tarkoitus tehdä luonnoksia Genèven työtoimiston monumentaalityötä varten²⁰⁹, syntyi myös ainakin kolme maisemamaalausta (308,309,310). *Outokumpu talvella* (308) ja *Talvimaisema Outokummusta* (310; kuva 66) ovat viimeiset tutkimuksessa löydetyt talviaiheiset panoraamamaalaukset. Viimeksi mainitussa teoksessa mäkimaisema ei selvästikään enää ole innostanut taiteilijaa. Teosta tarkempaan tutkittaessa huomaa kuinka latistuneeksi aihepiiri on tullut. Maalauksessa on paljon murrettuja tummahkon ruskeita sävyjä ja lumi ei enää ole piristävän valkoista, vaan likaisen oloista. Sommitelma ei pysy koossa, maalaus näyttää leviävän reunoiltaan. Maalaus on kaiken kaikkiaan hengetön. Siinä ei ole jäljellä yhtään aiempien horisonttinäkymien voimakkuutta ja innostavuutta. Siveltimenedotkin ovat muuttuneet elottomiksi.

Hiljalleen Halosen ystäväpiirissä kuolema alkoi korjata satoaan. Vuonna 1926 kuoli taiteilijan hyvä ystävä Eino Leino, johon Pekka Halonen oli tutustunut jo vuonna 1895²¹⁰. [Lindströmin kirjassa on sivulla 284 väärä kuolinvuosi 1925]. Kahta vuotta myöhemmin kuolivat Aapeli veli ja hänen poikansa.²¹¹ Nämä tapahtumat eivät voineet olla jättämättä jälkeään Haloseen.

²⁰⁷ Lindström 1957, 403.

²⁰⁸ Hämäläinen 1947, kuvasivu 114.

²⁰⁹ Lindström 1957, 272.

²¹⁰ Lindström 1957, 96, 98.

²¹¹ Lindström 1957, 283.

Seuraavan viiden vuoden, vuosien 1926 - 1930, aikana Pekka Halosen maalauksien kirjo on vaihtelevaa. Niiden aihepiiri on loppujen lopuksi yllättävän runsas näinkin lopputuotannoksi. Samoin tyyli vaihtelee paljon - mukana on melko värikkäitä ja kirkasvärisiä raikkaita talvipäivän kuvauksia sekä harmaita seisahtuneen oloisia lauhoja talvipäiviä. Pitkiä horisonttinäkymiä esiintyy aniharvoin. Maalauksissa taivasta näkyy joko hyvin vähän tai ei ollenkaan. Sen sijaan teosten taustamaisemissa näkyy lumisia rinteitä tai lumen verhoamaa järven jäätä. Useassa talvikuvassa tausta aivan kuin tulee vastaan, mikä saa maalauksen joskus vaikuttamaan lähes kaksiulotteiselta. Hyvä esimerkki lähes kaksiulotteisesta talvimaalauksesta on *Kevättalvea* vuodelta 1926 (318; kuva 67), joka on siis maalattu talvella 1925 - 1926. Siinä voimakkaasti taustalla nouseva osin päville sulanut rinne tuntuu lähes kaatuvan katsojan päälle. Syvyysvaikutelma on hyvin vähäinen, lähes olematon. Maalaustekniikkaa tutkittaessa huomaa harvalukuiset yksityiskohdat, joiden sijaan taiteilija on maalannut laajempia kokonaisuuksia. Tällaisella taideteoksella olisi vaara romahtaa kasaan, jollei taiteilija olisi käyttänyt kevyempää ja ohuempaa sivellintekniikkaa sen yläosassa. Vastaavasti alaosa on maalattu raskaammin ja voimakkaammin vedoin, jolloin alaosa muodostaa ikään kuin perustuksen yläosan keveämmille rakenteille.

Tyypillistä näiden vuosien teoksille ovat toisaalta melko lämpimät ruskeat ja punaruskeat sävyt, sekä toisaalta viileähköt harmaat ja vaaleat sävyt. Maalausten aiheissa tapahtuu jonkin verran toistoa. Vuosi 1926 on jo laadullisesti huomattavasti parempi kuin kaksi edellistä. Tälle vuodelle on päivätty kaunis ja tasapainoinen maalaus *Lunta ja huurretta rannalla* (315; kuva 68). Lumen käsittelystä ja sommittelusta tulee mieleen jotkut vuosisadan alun maalaukset, kuten *Ensi lumi* (55; kuva 69) vuodelta 1902. Maalaustekniikassa juuri lumen esittäminen on teoksissa melko samanlaista, mutta puut ja pensaat on myöhemässä maalauksessa esitetty huomattavasti kevyemmin.

Vuonna 1928 Halonen sai aikaiseksi runsaanlaisesti talvimaalauksia. Tämä on hieman yllättävää, sillä talvea 1928 - 1929 kutsuttiin jäätalveksi harvinaisen vähäisen lumimäärän vuoksi²¹². Tällainen talvi ei varmaankaan ole ollut kovinkaan innostava taiteilijalle, joka

²¹² Korhonen 1958, 135.

ilmiselvästi näyttää nauttineen runsaiden lumimassojen kuvaamisesta. Vaikuttaakin siltä, että vuodelle 1928 päivätyistä maalauksista suurin osa on tehty talvena 1927 - 1928. Huolimatta runsaasta teosmäärästä, tänä vuonna maalatut talvimaalaukset ovat laadultaan korkeatasoisia ja aihepiireiltään hyvinkin vaihtelevia. Mahtuupa yhteen maalaukseen mukaan eläinkin, mikä on hyvin harvinaista Halosen talvimaalauksille. Kyseinen taideteos on vuonna 1928 maalattu *Kevättalvea* (339; kuva 70), jossa puun oksalla istuu lintu. Yleensä kevättalvea esittävässä maalauksissa väritys on melko kirkasta ja piristävää. Esimerkiksi *Lumisessa metsänrinteessä* (336; kuva 71) esiintyy jälleen violetin värisiä sävyjä muun muuassa puiden hangelle luomissa varjoissa. *Kivikosken mylly talvella* -maalauks (343; kuva 72) vuodelta 1928 on harvinaislaatuinen teos näille vuosille, sillä se on poikkeavasti maalattu talvisesta Kuhmoisista. Näinä vuosina Halonen vietti aikaansa pääsääntöisesti kahdessa paikassa, talvet Halosenniemessä ja kesät Kuhmoisissa.²¹³

Kokonaisuutena katsoen vuoden 1928 maalauksien yleistunnelma muistuttaa 1910 -luvun alkupuoliskon teoksia. Näissä ei kuitenkaan ole käytetty yhtä kirkkaita ja voimakkaita värejä kuin aiemmissa maalauksissa, mutta kuitenkin huomattavasti kirkkaampia kuin muutamana edellisenä vuonna. Myös niinä tulevana neljänä vuonna, jona Pekka Halonen vielä maalasi talvimaisemia, ei hän enää käyttänyt näin valovoimaisia ja vahvoja värejä.

Talvi 1929 - 1930 oli poikkeuksellisen leuto, sillä tänä talvena ei ollut yhtään kovaa pakkaspäivää.²¹⁴ Lisäksi Halosen terveydentila oli vuonna 1929 niin huono, ettei hän pitänyt tavanomaista vuosinäyttelyään.²¹⁵ Myös vuonna 1930 Euroopassa alkanut lama vaikutti Suomen talouteen negatiivisesti. Vuodet 1930 ja 1931 olivat maassamme vaikeita pularivuosia.²¹⁶ Vaikeat ajat näkyvät selvästi maalausten vuosittaisista lukumääristä. Vuodelta 1929 löysin seitsemän ja seuraavalta vuodelta kymmenen talvimaalausta. (LIITE 2.) Sen sijaan yllättävää on vuoden 1931 erittäin runsas tuotanto, mutta siitä tarkemmin seuraavassa luvussa.

²¹³ Lindström 1957, 283, 285.

²¹⁴ Kalliola 1982, 27.

²¹⁵ Lindström 1957, 286.

²¹⁶ Ahvenainen-Kuusterä 1982, 223; Ahvenainen-Vartiainen 1982, 186 - 187.

Vuoden 1929 maalaukset ovat heikohko laatuja. Sommittelulle ei ole omistettu kovinkaan paljon aikaa tai vaivaa, mikä on hyvin ymmärrettävää sairaan ihmisen kohdalla. *Kotitalo* (354; kuva 73) -maalauksen ilmapiiri on ahdistava ja jopa uhkaavakin. Hyvin tummanvihreät, lähes mustanpuhuvat näreet tuntuvat piirittävän murretun punaista taloa. Maalauksen mittasuhteissa on virheitä. Parasta siinä ovat hyvin hennosti kuvatut koivut, jotka muodostavat voimakkaan kontrastin lähes uhkaavan oloisille kuusille. Tässä voisi olla mukana jonkinlaista symboliikkaakin. Lähes samanlainen maalaus on *Talvipäivä* (355; kuva 74). Molemmista teoksista on aistittavissa lauhan talvipäivän alakuloisuutta ja seisahtuneisuutta. Näiltä osin niitä voisi luonnehtia Halosen sen hetken mielialan kuvaajiksi.

Seuraavalle vuodelle päivätyt talvimaalaukset ovat jo huomattavasti parempia. Oman piristävän lisänsä niihin tuo pihlajanmarja-aiheet, jotka aivan selvästi ovat inspiroineet taiteilijaa. Nämä teokset voisivat olla tehdyt alkutalvesta, eli talvena 1930 - 1931, sillä silloin marjoja vielä todennäköisesti on jäljellä puissa. *Pihlaja lumessa* (364; kuva 28) on maalattu hyvin herkin ja hennoin siveltimenvedoin, joita ei tahdo erottaa maalauksesta. Näyttää siltä kuin värit olisi levitetty hiertämällä kankaalle. Aäri viivoja ei oikeastaan ole, vaan ne on osin häivytetty asteittaisella siirtymisellä väristä tai sävystä toiseen. Jälleen kaksiulotteisuus on tärkeämpää kuin syvyysvaikutelma. Värit ovat murrettuja ja niillä aikaansaatu yleisvaikutelma on utuisen lauha. Poikkeuksena ovat melko vahvoin värein kuvatut pihlajanmarjat ja muutama kirkkaan vaaleanvihreä väritäplä siellä täällä. Halosen talvimaalauksissa yleensäkin esiintyy noin vuoden 1909 jälkeen muusta teoksen yleissävystä poikkeavia väritäpliä tai -läiskiä. Joskus ne voivat olla hyvinkin huomaamattomia tai melko silmiinpistäviä. Takaosa tässä maalauksessa on häivytetty lähes harsomaiseksi taustaverhoksi, jota vasten kuvatut kohteet on levitetty. Maalaustekniikassa on yhtymäkohtia Helena Schjerfbeckin herkkiin maalauksiin muun muuassa molemmat ovat käyttäneet palettiveistä maalien levittämiseen.

Vuosien 1931 ja 1932 talvimaalaukset

Omaksi luvukseen olen ottanut Halosen talvimaalauksien kaksi viimeisintä vuotta, jotka muodostavat oman erikoislaatuisen ja melko yhtenäisen kokonaisuuden taiteilijan tuotannossa. Pekka Halonen kuoli vuonna 1933, mutta viimeisenä elinvuotenaan taiteilija ei enää pystynyt maalaamaan.²¹⁷

Vuonna 1931 Halonen koki jälleen raskaan menetyksen, kun hyvä ystävä ja hengenheimolainen Akseli Gallen-Kallela kuoli maaliskuun kolmantena päivänä. Taiteilijatoverin kuolema on myös saattanut laittaa Pekka Halosen ajattelemaan omaakin kuolemaansa, sillä hän oli syntynyt samana vuonna kuin Gallen-Kallela. Seuraavan vuoden helmikuussa kuoli Heikki -veli.²¹⁸ Tältä pohjalta katsoen vuoden 1931 talvimaalausten suuri määrä on yllättävää. Vain vuosilta 1911 ja 1915 löysin runsaammin maalauksia ja silloinkin vain yhden enemmän (LIITE 2.). Lindströmin mukaan teosten hyvä menekki sai Halosen työskentelemään uutterasti.²¹⁹ Taiteilijan on täytynyt olla ainakin kohtalaisessa kunnossa pystyäkseen maalaamaan näin monta talvimaisemaa. Myös tunne vähenevistä voimista on saattanut motivoida hänet jättämään itsestään mahdollisimman monta muistoa. Toki taloudelliset seikatkin lienevät olleet mielessä, sillä olihan hänellä perhettä, jonka toimeentuloon vaikuttivat maalauksista saadut rahat. Ehkä taiteilija maalasi myös teoksia ikään kuin varastoon, josta perhe pystyi myymällä saamaan varoja elämiseen hänen kuolemansa jälkeenkin. Huolimatta runsaasta teosmäärästä, on niiden laatu näkemieni maalausten perusteella korkealaatuista. Niissä on kuitenkin merkkejä, jotka viittaavat melko nopeaan tekotapaan. Yksi tällainen on värien ja varsinkin sävyjen vähyys. On luonnollisesti paljon nopeampaa maalata mahdollisimman vähin värisävyin. Myös taustamaiseman värien hiertämistekniikka on ulkona pakkasessa paljon nopeampaa ja helpompaa kuin maalaaminen jäykällä siveltimellä.

²¹⁷ Lindström 1957, 298.

²¹⁸ Säisä 1989, 173.

²¹⁹ Lindström 1957, 297.

Surumielisyys ja alakuloisuus ovat sanoja, jotka ensiksi tulevat mieleen lopputuotannon maalauksista. Tunteen aiheuttavat niissä lähes poikkeuksetta käytetyt samean harmaat värisävyt ja monesti alaspäin kaartuvat kohteet, kuten lumen painamat oksat. Talvimaalauksissa on kuvattu vain muutamia kohteita ja joissakin on vain yksi pääkohde, joka vaikuttaa monesti hyvin yksinäiseltä ja hylätyltä. Aivan kuin taiteilija purkaisi omaa henkistä ja ruumiillista olotilaansa maalauksissaan. Erityisen voimakkaasti tällainen tunne on läsnä *Soutuvene talvimaisemassa* -teoksessa (396; kuva 75). Siinä on kuvattuna osittain lumen peittämä soutuvene, jota ei ole käännetty talviteloille - lähestyvän kuoleman symboliikkaako? Teoksesta itselleni tulee ensimmäiseksi mieleen Gallen-Kallelan voimakkaasti symbolistinen *Purren valitus* vuodelta 1906 - 1907.

Useimmiten kyseisissä maalauksissa on käytetty harmaita, harmaanvihreitä ja harmaanvalkoisia värejä ja sävyjä. Myös violettiä väriä on joissakin teoksissa, mutta hyvin hailakkana. Yleisvaikutelma on enemmän harmaaseen kuin vaaleaan viittaava. Enimmäkseen niissä on kuvattu nuoria puita tai pensaita, joita peittää painava tykkylumi. Juuri lumen käsittely on erityisen kaunista näissä "talviasetelmissa", mikä muistuttaa vuosisadan vaihteen talvimaalauksien vastaavaa. Siveltimenedot ovat yleensä ohuita ja hentoja varsinkin taustamaisemassa, mutta voimakkaampia vetoja on käytetty lumen esittämisessä. Teosten alavireisyydestä johtuen tai sen vuoksi, tuntuu kuin taiteilija olisi herkimmillään kuvaamaan talvista luontoa. Kaikki mahtipontisuus on poissa ja jäljellä on karun kaunis talvinen maisema. Lyyrisyys on sana, joka eittämättä sopii näihin viimeisiin Pekka Halosen talvimaalauksiin.

TUTKIMUSTULOKSET JA POHDINTA

Pekka Halosen talvimaalauksia yksistään ei ole tutkittu. Tästä syystä oli tarpeellista alkaa kartoittaa ja tutkia niitä tässä työssäni. Henkilökohtainen mieltymykseni lisäsi aiheen kiinnostavuutta. Lopullinen syytke siihen ryhtymiseen oli Lapinlahden taidemuseossa vuonna 1995 pidetty *Pekka Halonen 1865 - 1933. 130 vuotta taiteilijan syntymästä. Juhlanäyttely*.

Tutkimukseni yhtenä tavoitteena oli tehdä kartoitus taiteilijan talvimaalauksista, eli pyrin löytämään kaikki saatavissa olevat teokset tästä aihepiiristä. Kartoitukselle tärkeitä tietolähteitä olivat kaksi suurta näyttelyä Pekka Halosesta: aiemmin mainittu *Pekka Halonen 1865 - 1933. 130 vuotta taiteilijan syntymästä. Juhlanäyttely* ja *Pekka Halonen, Erämaa elää. Maalauksia vuosilta 1890 - 1932* Keravan taidemuseossa vuonna 1996. Löysin useita tutkimattomia maalauksia yksityiskodeista, taidenäyttelyjen näyttelyluetteloista ja taidehuutokauppojen huutokauppaluetteloista. Niitä löytyi myös taidemuseoista ja -kokoelmista, sekä niiden kuva-arkistoista. Kaiken kaikkiaan esiin tuli 402 talvimaalausta, joista tein oman teosluettelonsa. Kun vähensin löytämistäni talvimaalauksista Aune Lindströmin kirjasta sellaisiksi tulkitsemani 350²²⁰, jotka myös sisältyvät teosluettelooni, sain uusien ennestään tutkimattomien teosten lukumääräksi 52 kappaletta. Tässä sanalla uusi ei tarkoiteta sitä, etteikö kyseinen maalaus olisi ollut aiemmin nähtävissä esimerkiksi taidenäyttelyssä, vaan ettei sitä ole systemaattisesti tutkittu suhteessa taiteilijan muihin talvimaalauksiin. Ensimmäiset talvimaalaukset on tehty vuonna 1892 ja viimeiset 1932, joten maalauksia syntyi 40 vuoden ajan. Tuon ajan kuluessa ehti tapahtua lukuisia muutoksia maalaustavassa ja tyyliässä. Haluan vielä huomauttaa, että tutkimustulokseni koskevat ainoastaan Halosen talvimaalauksia. Kartoitukseni onnistui hyvin. Missään tutkimuksessa ei ole näin laajaa Halosen talvimaalausten teosluetteloa ei varsinkaan kuvallisena. Harmittamaan jää ainoastaan se, että uusia teoksia tuli jatkuvasti esiin. Käytännössä oli pakko lopettaa uuden aineiston hankkiminen tietyssä vaiheessa, koska muutoin pro graduni ei olisi valmistunut

²²⁰ Lindström 1957, 329 - 425.

koskaan. Mutta tämä vahvistaa käsitystäni, että olisi ehdottomasti tehtävä laajempi ja tarkempi tutkimus taiteilijan talvimaalauksista, kuten myös muustakin tuotannosta. Niin paljon uusia maalauksia jäi tutkimatta ja niin paljon uusia asioita tuli tutkimuksessani esiin.

Toinen tavoitteeni oli selvittää kuinka taiteilijan talviaiheisten teosten maalaustapa ja -tyyli ovat muuttuneet ajan kuluessa, ja mitkä seikat ovat mahdollisesti vaikuttaneet näihin muutoksiin. Tutkin ensiksi mainittua luonnollisesti analysoimalla itse maalauksia. Ensiksi tein jokaisesta itse näkemästäni maalauksesta oman taulukorttinsa (LIITE 4.), johon keräsin kustakin teoksesta tutkimustani varten oleelliset tiedot. Liitin siihen mukaan myös kuvan maalauksesta. Näin pystyin myöhemmin analysoimaan teoksen paremmin. Analysoinnissa keskityin pääasiassa valmistumisvuoteen, aihepiiriin, sommitteluun, värien käyttöön ja maalaustekniikkaan. Lukuisat itse näkemäni maalaukset antoivat hyvän lähtökohdan laaja-alaiselle analysoinnille. Tätä tukivat vielä teokset, jotka olin nähnyt ainoastaan kuvajäljennöksinä. Niitä en voinut analysoida yhtä laaja-alaisesti, koska kuvajäljennöksestä ei luotettavasti pysty tarkastelemaan esimerkiksi värien käyttöä. Kuitenkin niiden avulla sain tutkimukselleni tärkeää tietoa muun muassa aihepiiristä ja sommittelusta. Tekstissäni toin tarkemmin esiin maalauksia, jotka olivat tyypillisiä tai poikkesivat tarkastellun ajanjakson muista maalauksista. Näin menettelin myös mielestäni hyvälaatuisten teosten kohdalla. Mahdollisten muutoksien aiheuttajien jäljittämiseksi suurina apuina olivat taiteilijan kirjeenvaihto ja aiheeseen liittyvä kirjallisuus. Kirjeenvaihdolle annoin enemmän painoarvoa, koska se on primäärilähde. Keräämäni teosten perusteella pystyin helposti huomaamaan maalaustavan ja tyylin muuttuvan Halosella ajoittain niin selvästi, että oli vaivatonta muodostaa niistä jaksoja, joita tutkin sitten omana ryhmänä. Näin pystyin luomaan paremmin käsiteltäviä ja ymmärrettäviä kokonaisuuksia. Muutokset olivat välillä voimakkaampia kuin mitä saatoin odottaa. Osasyyn tähän olivat lukuisat voimakkaat yhteiskunnalliset muutokset ja purkaukset, joita itsenäisyyteen pyrkivä ja sen kasvukipuja kärsivä valtio koki. Suurena vaikuttajana taiteilijan tuotantoon olivat taloudelliset tekijät. Monena vuotena Halosen maalausten lukumäärä aivan selvästi korreloi maassamme vallitsevan taloudellisen tilanteen mukaan. Korkeasuhdanteen vallitessa myös taiteilijan tuotanto oli usein suurempi. Ilmiö on aivan luonnollinen, sillä miten muutoin taiteen tekemisellä elannon perheelleen hankkiva taiteilija voisi toimia? Tämä ei millään tavoin saa alentaa Halosen tai

kenenkään muun taidetta, vaan päin vastoin se lähentää ymmärtämään taiteilijaa samanlaisena arkipäivän ongelmissa painiskelevana ihmisenä kuin suurin osa meistä on. Tämän hyväksyminen ja ymmärtäminen pikemminkin lähentää häntä ja hänen taidettaan.

Lähdekritiikkiä olen pyrkinyt harjoittamaan kaikessa tutkimusaineistossani, jopa maalauksissa. Esimerkiksi jos tietylle vuodelle merkitty maalaus poikkeaa suuresti ajan tuotannosta ja sopisi paremmin toisen ajan tuotantoon, niin olen tästä huomauttanut. Onhan mahdollista, että taiteilija on signeerannut teoksensa myöhemmin vahingossa väärälle vuodelle. Pieniä ristiriitaisuuksia lukuunottamatta maalaukset, kirjeenvaihto ja muut lähteet enimmäkseen tukivat toisiaan, joten niistä oli helppo tehdä johtopäätöksiä. Työni yhteydessä havaitsin kuinka hankalaa talvimaalausten tutkiminen on. Ensimmäinen huomaamistani ongelmista koskee myös muiden aihepiirien tutkimista; nimittäin miten maalauksen voi katsoa esittävän tiettyä vuodenaikaa, tässä tapauksessa talvea. Missä kulkee syksyn ja talven tai talven ja kevään raja? Kysymykseen ei ole yksioikoista ratkaisua, vaan vastaukset rajatapauksissa ovat aina viimekädessä tulkinnallisia. Toisen ongelman muodosti saman talven jakautuminen kahdelle vuosiluvulle. Esimerkiksi vuoden 1913 joulukuu ja vuoden 1914 tammikuu ovat samaa talvea. Siten vuodelle 1913 merkitty talvimaisema voi olla tehty talvella 1912 - 1913 tai 1913 - 1914. Joidenkin maalausten kohdalla näin tarkka ajoittaminen oli mahdotonta. Tällaista ongelmaa ei muiden vuodenaikojen kohdalla ole.

Ensimmäiset talvimaalauksensa Halonen maalasi vasta 27-vuotiaana vuonna 1892. Varsinaiset taideopintonsakin hän oli aloittanut melko myöhäisellä iällä vuonna 1886, jolloin hän oli 21-vuotias. Opinnot Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa loppuivat vuonna 1890.²²¹ Ensimmäinen mahdollisuus maalata talvimaisemia Suomessa opintojen jälkeen oli vasta vuonna 1892. Talvet 1890 - 1891 ja 1891 - 1892 Halonen oli opiskellut näet Pariisissa.²²²

Alusta alkaen havaitsin Halosen tuotannossa ikä- ja ammattitoveri Akseli Gallen-Kallelan vaikutusta. Tämä on ymmärrettävää, sillä lukemani kirjeenvaihdon perusteella taiteilijat

²²¹ Lindström 1957, 25,38.

²²² Ilvas 1990 b, 14.

tuntuivat olleen mitä parhaimpia ystäviä²²³ ja Gallen-Kallela oli tehnyt talvimaalauksia jo aiemmin muun muassa talvella 1886 - 1887²²⁴. Niinpä taiteilijatoverilla oli aihepiiristä enemmän kokemusta.

Tutkimukseni perusteella Halosen ensimmäisinä vuosina tekemät talvimaalaukset ovat pieniä kooltaan ja epävarmoin ottein tehtyjä. Siveltimenvedot ovat kankeita. Niistä on aistittavissa, että maalaukset on tehty ulkona pakkasessa. Hyvä esimerkki on *Talvimaisema Kaivopuistosta* -teos (1; kuva 7). Yllättävää taitelijan varhaisvuosien talvimaalauksille on vuonna 1893 valmistunut suurikokoinen *Tukkinuotiolla* (4; kuva 9). Siinä on runsaasti värejä ja ne ovat melko kirkkaita. Halonen oli kyllä jo maalannut suurikokoisia teoksia aiemmin, kuten *Niittomiehet* vuonna 1891. *Tukkinuotiossa* painoarvoa on annettu siinä esiintyville henkilöille ja nuotiosta heijastuvalle valolle. Huomioitavaa on voimakas kiihtymismitelma, joka toistuu aika ajoin Halosen talvimaalauksissa, joissa on ihminen tai ihmisiä. Teoksesta on nähtävissä taitelijan kokema hankaluus esittää ihmisiä - varsinkin henkilöiden kädet on kuvattu kömpelösti.

Vuoden 1893 marraskuussa Pekka Halonen matkusti jälleen Pariisiin²²⁵, jossa hän opiskeli muun muassa Paul Gauguinin johdolla.²²⁶ Suuria muutoksia Halosen talvimaalauksiin ei ole tullut tämän matkan seurauksena, vaikka siellä elettiin voimakkaiden vaikutteiden, kuten symbolismin aikaa²²⁷. Yhtään vuodelle 1894 päivättyä maalausta en löytänyt, mikä selittyy talven 1893 - 1894 viettämisellä Pariisissa²²⁸. Seuraavat talvimaalaukset ovat talvelta 1894 - 1895 ja ne on päivätty vuodelle 1895. Tuona talvena Halonen muutti yhdessä Maija Halosen (os. Mäkinen) kanssa Kirjavalanteen.²²⁹ Se oli kylmä minkä voi aistia teoksista *Huurretta* (8; kuva 11) ja *Talvipäivä* (9; kuva 12).

²²³ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 8.7.1896. Tla. TM/Hnmi.

²²⁴ Lähteenmäki 1993, 25.

²²⁵ Ilvas 1990 b, 14.

²²⁶ Lindström 1957, 75.

²²⁷ Sarajas-Korte 1989 b, 263.

²²⁸ Ilvas 1990, 14.

²²⁹ Ilvas 1990, 14.

Vuosina 1895 ja 1896 talvimaalausten lukumäärä lisääntyy (LIITE 2.). Useissa niissä on kuvattu Sortavalan Myllykylän seudun maisemia pitkine horisontteineen ja merkkejä ihmisasutuksesta näky. Ne ovat keskikokoisia pystymaalauksia. Siveltimevedot ovat melko voimakkaita ja paksuja. Lehtipuut on usein esitetty hennomalla maalaustekniikalla kuin muu osa maalauksesta. Värit ovat suhteellisen kirkkaita. Tyypillinen noiden vuosien maalaus on vuonna 1896 tehty *Iltatunnelma* (17; kuva 13).

Halosen talvimaalausten alkutuotannon aikana niiden yleistymiseen on todennäköisesti vaikuttanut monikin asia. Muuttoliike kaupunkiin saattoi muuttaa asenteita talvea kohtaan. Talvi ei enää ollut leivänhankintaa hankaloittava vastus kuten maanviljelijälle. Myös maalla asuville metsällä alkoi olla rahallista arvoa sahateollisuuden myötä.²³⁰ Kaadetut puut saatiin tuotua pois metsästä vain lumien aikana. Talvesta tuli tulonlähde monelle. Myös urheiluharrastuksen, kuten hiihtämisen järjestäytyminen²³¹ loi kenties positiivisempaa asennetta talvea kohtaan. Kaikki edellä mainitut tekijät ovat saattaneet lisätä talvimaalausten kysyntää ja siten myös tarjontaa. Kiinnostusta oli varmasti muuten maalausten myynnin varassa elävän taiteilijan ei kannattanut maalata niitä runsaasti.

Vaikka Halosen talvimaalauksissa vuodelta 1896 on varsinkin värityksessä yhtäläisyyksiä Victor Westerholmin vuosien 1893 - 1896 talviteosten kanssa, ovat vaikutteet selvästi edelleenkin tulleet pääosin Akseli Gallen-Kallelalta. Yhtään seuraavalle vuodelle päivättyä talvimaalausta en löytänyt. Syykin selvisi, sillä vuoden 1896 joulukuussa taiteilija matkusti opintomatkalle Italiaan ja palasi takaisin vasta seuraavan vuoden kesällä.²³² Siten ainakaan talven 1896 - 1897 aikana hän ei ollut Suomessa. Toki teoreettinen mahdollisuus talvimaalausten tekemiseen olisi ollut vuosien 1896 ja 1897 alkutalvesta. Kuitenkin suurin osa Halosen talvikuvista on tehty vuodenvaihteen jälkeisinä talvikuukausina, joten tätä mahdollisuutta ei ainakaan vuonna 1897 tarjoutunut. Lisäksi taiteilija keskittyi syksyllä 1897 Kotkan alttaritaulun *Kuninkaitten kumarruksen* tekemiseen.²³³

²³⁰ Soininen 1982, 47 - 48.

²³¹ Suhonen [1992], 49.

²³² Pekka Halonen, Halosenniemi, 2.

²³³ Lindström 1957, 119 - 120.

Noihin aikoihin Italiasta oli tullut taiteilijoiden keskuudessa suosittu opiskelupaikka. Yhtenä syynä oli tympääntyminen Pariisin ilmapiiriin.²³⁴ Italiassa opiskeluun liittyi monumentaalitaitteen ihannoitua ja kokeilua.²³⁵ Yksi huipentuma tälle Suomen maalaustaiteessa oli Pariisin vuoden 1900 maailmannäyttely.

Vuoden 1898 paikkeilla Halosta alkoi ahdistaa silloinen asuinpaikka Helsinki, josta hän matkusti Sortavalaan saman vuoden alussa.²³⁶ Siellä syntyi joukko positiivishenkisiä karjalaista vaaramaisemaa kuvaavia talvimaalauksia. Hyvä esimerkki on *Talvimaaisema Myllykylästä* (24; kuva 15), joka on tehty melkein samalta paikalta kuin *Iltatunnelma* (17; kuva 13) vuodelta 1896. Verrattaessa näitä kahta teosta toisiinsa suurin ero on pystyformaatin muuttuminen vaakamaalaukseksi, mikä on voinut olla ajan monumentaalitaitteen vaikutusta. Yksityiskohtia ei *Talvimaaisema Myllykylästä* -maalauksessa ole esitetty yhtä tarkasti kuin *Iltatunnelmassa*, vaan siinä on korostettu laajempia kokonaisuuksia. Väritys on muuttunut haaleammaksi.

Merkittävä muutos Halosen elämään ja taiteeseen näyttää olleen oman kodinpaikan löytyminen Tuusulasta vuonna 1898. Rakennustyöt tontilla alkoivat seuraavana vuonna.²³⁷ Suurin osa tuon vuoden talvimaalauksista on tehty uuden kodin, Halosenniemen, ympäristöstä. Myös maalaustapa muuttuu oleellisesti. Yleisesti ottaen vuotta 1898 edeltävissä maalatuissa töissä on runsaasti laajoja horisonttinäkymiä - tyypillisiä runeberg-henkisiä isänmaallisia maisemanäkymiä. Nyt Halonen alkaa maalata myös intiimejä luonnonnäkymiä, joissa taivasta ja horisonttia näkyy hyvin vähän. Esitetty luonto tuntuu persoonallisemmalta ja intiimimmältä. *Lumisia männyntaimia* (35; kuva 16) vuodelta 1899 on kaunis esimerkki tällaisista maalauksista.

Halosen varhaiskauden maalauksille on tyypillistä huolellinen viimeistely ja yksilöllisyys. Kangasta tai pohjamaalauksia ei näy ollenkaan. Siveltimenvedot ovat tasaisia eikä niitä voi

²³⁴ Sarajas-Korte 1966, 89, 103.

²³⁵ Sarajas-Korte 1989 b, 280 - 281.

²³⁶ Lindström 1957, 119 - 120.

²³⁷ Ilvas 1990 b, 14.

erottaa kaikissa paikoin. Vuoden 1899 teokset ovat tasapainoisia ja niistä aistii onnen tunteen, jonka oman kodin rakentamisen alkaminen lienee tuonut. Juuri ennen vuosisadan vaihdetta aiheet monipuolistuvat. Taiteilija käyttää hallitusti niin vaaka- kuin pystymuotoakin. Talvimaalauksia syntyi vielä suhteellisen vähän (LIITE 2.).

Vuosi 1899 oli vaikeaa aikaa silloisessa Suomen suurruhtinaskunnassa. Tuolloin julkistettiin Helmikuun manifesti. Pekka Halonen otti voimakkaasti kantaa ajan tapahtumiin kirjeessään Emil Wikströmille.²³⁸ Juuri kyseisenä vuonna tehdyssä kesämaalauksessa *Erämaa* taiteilijan on tulkittu kritisoineen venäläistämistoimia.²³⁹ Vastaavanlaista henkeä on mielestäni *Talvinen iltarusko* -maalauksessa (32; kuva 20), muttei yhtä voimakkaana. Huolimatta ahdistavista oloista, vuosisadan vaihteessa kansantuote kasvoi voimakkaasti maassamme²⁴⁰. Vaurastumisen myötä myös taiteenkin kysyntä on voinut lisääntyä.

Yksi kohokohta Halosen talvimaalaustuotannossa oli Pariisin vuoden 1900 maailmannäyttely, jonka Suomen paviljongin koristamiseen hän osallistui kahdella pannoomaalauksella. *Avannolla* (38; kuva 21) ja *Ilveksen hiihtäjä* (39; kuva 22) ovat suurikokoisia vaakamaalauksia. Molemmissa värit ovat lähes läpikuultavia. Sivellintä on käytetty huomaamattomasti, hyvin hennoin vedoin. Varsinkin *Avannolla*-teos on tasapainoinen ja rauhoittava kuvaus luonnon ja ihmisen yhteiselosta. Siinä taiteilija jälleen on käyttänyt kiilasommitelmaa, joka rakentuu kumartuneesta naisesta, pesusaavista ja avannosta. Maalauksen taustalla näkyvissä lehtipuissa havaitsin ensimmäistä kertaa värien hiertämistekniikkaa, jota taiteilija hyödynsi lähes aina loppukauden tuotannossaan, varsinkin lehtipuiden oksistojen esittämisessä.

Vielä vuosisadan alkupuolella Halonen maalasi monumentaalisia teoksia, kuten vuonna 1902 *Juhani Aho metsästä* (58; kuva 24) ja vuonna 1903 *Ilveksen jäljillä* (64; kuva 25). Tyypillistä näille on pystymuoto. Vuonna 1903 hän osallistui yhdessä Gallen-Kallelan kanssa Porin Juseliuksen mausoleumin freskokoristeluun.²⁴¹ Molempien sieltä saaman

²³⁸ P. Halosen kirje E. Wikströmille 5.3.1899. Tla. TM/Hnmi.

²³⁹ Sarajas-Korte 1989 b, 276.

²⁴⁰ Rasila 1982 b, 160.

²⁴¹ Ilvas 1990 b, 15.

vaikean reumatismin lisäksi työ oli ollut henkisestikin raskasta.²⁴² Muutoinkin vuosisadan alkuvuodet olivat Halosen perheelle vaikeita. Jatkuvat rahahuolet ahdistivat.²⁴³ Kirjeissään hän toteaa oman asunnon rakentamisen vievän suuren osan hänen ajastaan.²⁴⁴ Halosenniemien päärakennus valmistui vuoden 1902 lopulla.²⁴⁵

Vuodelle 1902 päivätystä kirjeestä ilmenee, kuinka selvänä esikuvana hän piti Gallen-Kallelaa. Samassa kirjeessä hän kertoo haluavansa yhä enemmän eristäytyä kotiin omiin oloihinsa.²⁴⁶ Mietteiden taustalla on voinut olla ajalle ominaisen nietzscheläisen filosofian yli-ihmisen yksinäisyys.²⁴⁷ Halosen seuraavien vuosien talvimaalauksissa on nähtävissä vaikutteita Gallen-Kallelalta. Hänen tuona ajan talvimaalausten yleistunnelma toistuu voimakkaasti samantapaisena esimerkiksi *Ilveksen jäljillä* -teoksessa (64; kuva 25). Maalauksen oikealta näkyvän männyn oksissa on yhtäläisyyttä Gallen-Kallelan *Talven* (1902) lumenpeittämien oksien kanssa. Myös voimakas ja varma sivellintekniikka viittaa häneltä saatuihin vaikutteisiin.

Vuosisadan alussa taide-elämä maassamme oli vilkasta. Suomessa järjestettiin useita taidetapahtumia, muun muassa ranskalais-belgialainen näyttely vuonna 1904. Suomalaiset taiteilijat osallistuivat ulkomailla pidettyihin näyttelyihin.²⁴⁸ Tässä vaiheessa ei vielä Halosen talvimaalauksissa ole nähtävissä voimakkaita ulkolaisia vaikutteita. Vuosisadan alkuvuodet olivat ristiriitaisia taiteilijoillemme. Aikaan kuului voimakas taidekriitikki, jonka johtohahmoja olivat ruotsinkieliset Sigurd Frosterus ja Gustaf Strengell. Yleensäkin ruotsinkieliset radikaalit, joihin edellä mainitut herrat voi lukea, halusivat läheisiä kontakteja Euroopan ajankohtaisiin taidevirtauksiin.²⁴⁹ Niitä olivat muun muassa postimpressionismi ja ekspres-

²⁴² P. Halosen kirje J.J. Tikkaselle 14.9.1902; P. Halosen kirje O. Okkoselle 6.10.1931. Tla. TM/Hnmi.

²⁴³ Lindström 1957, 157 - 158, 167, 195.

²⁴⁴ P. Halosen kirjeet E. Wikströmille 12.10.1901 ja 3.1.1902. Tla. TM/Hnmi.

²⁴⁵ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 31.12.1902. Tla. TM/Hnmi.

²⁴⁶ P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 31.12.1902. Tla. TM/Hnmi.

²⁴⁷ Reitala 1967, 215.

²⁴⁸ Lindström 1957, 170 - 171.

²⁴⁹ Valkonen 1973, 10 - 11.

sionismi.²⁵⁰ Toisaalta suomenkielinen sivistyneistö pyrki suosimaan ja puolustamaan kansallista tyyliä.²⁵¹ Osaltaan käynnissä olevaa maalaustaiteemme murrosta nopeutti Suomen osaston saama kritiikki vuoden 1908 Pariisin syysalongissa. Omista kuvataiteilijoistamme ulkolaisia vaikutteita aktiivisesti toivat Magnus Enckell ja Alfred William Finch.²⁵²

Vuosien 1901 - 1904 aikana Halosen työt ovat enimmäkseen melko suurikokoisia pystymaalauksia. Vaikka tuo aika oli monumentaalimaalauksen kukoistusaikaa²⁵³, edustivat Halosen isokokoiset maalaukset pystyformaattia. Syytä tähän en löytänyt, mutta sommittelu on hänellä onnistuneempaa näissä pystymaalauksissa. Maalausjälki on edelleen hyvin huolellista, jopa niin, että on vaikea uskoa ne loppuun asti ulkona pakkasessa tehdyiksi. Maalausten lukumäärä jää alhaiseksi noina vuosina (LIITE 2.), johtuen edellä mainituista vaikeuksista. Lisäksi hän vuoden 1904 alussa matkusti Italiaan - paluu tapahtui vasta keväällä.²⁵⁴

Lumen käsittely on Halosella näissä maalauksissa erilaista kuin muussa hänen tuotannossaan. Lumi on esitetty paksulla maalikerroksella, jolloin sillä on vahva materiaalin tuntu. Silti kuvattu lumi ei vaikuta raskaalta. Teoksen valöörit ovat voimakkaat. Ne eivät ole kovin herkkiä vaan koristeellisia ja jopa juhlavia. Värit ovat melko neutraaleja ja osin jopa laimeita. Maalauksissa on korostettu enemmän pintavaikutelmaa - etualaa on painotettu ja horisontti, jos sitä ollenkaan näkyy, on jätetty täysin sivuosaan. Vuonna 1902 valmistunut *Lumisia puita* (57; kuva 4) on tyypillinen tämän kauden maalaus.

Vielä vuosina 1905, 1906 ja 1907 maalauksia valmistui vähän (LIITE 2.). Selvitystä tähän en pystynyt löytämään. Yksi olettaus on pahan reumatismien rajoittama mahdollisuus liikkua ja maalata ulkona. Noiden vuosien maalauksista oli vaikea tehdä laajoja analyysijä

²⁵⁰ Valkonen 1990, 195.

²⁵¹ Valkonen 1973, 10.

²⁵² Valkonen 1990, 180, 185 - 186.

²⁵³ Sarajas-Korte 1989 b, 280 - 281.

²⁵⁴ Lindström 1957, 173 - 176.

juuri tutkimusaineiston vähäisyyden vuoksi. Värien voi kuitenkin todeta olleen alakuloisia vuosien 1905 ja 1906 maalauksissa, kirkkaat värit puuttuvat kokonaan. Maalauksista aistii ajan ahdistavuuden, jota aiheutti varsinkin vuoden 1905 suurlakko²⁵⁵. Sen seurauksena taiteilija keskittyi koko tuotannossaan yhä enemmän perhekuviin, asetelmiin ja maisemiin.²⁵⁶ Vuonna 1907 maalatusta *Talvimaisemasta* (76; kuva 31) on jo nähtävissä merkkejä kirkkaampien värien niin kutsutun "puhtaan paletin"²⁵⁷ tulemisesta. Muissa aihepiireissä Halonen oli jo siirtymässä "puhtaaseen palettiin", esimerkkinä *Huvirethessä* vuodelta 1906. Lopullisena läpimurtoteoksena pidetään vuonna 1908 valmistunutta *Veneentervaaajaa*.²⁵⁸ Ainakin talvimaalausten kohdalla ei ole oikein puhua siirtymisestä "puhtaaseen palettiin", sillä Halonen oli käyttänyt kirkkaita ja melko puhtaita värejä lähes alusta alkaen. Vuonna 1893 maalatussa *Tukkinuotiolla* (4; kuva 9) Halonen on käyttänyt niitä.

Vuonna 1908 talvimaalausten lukumäärä nousi (LIITE 2.). Syynä saattoi olla yksityisnäyttelyjen alkaminen Pirtissä. Tuona vuonna Halonen pitikin kaksi näyttelyä.²⁵⁹ Aiheet ovat vaihtelevia kyseisen vuoden maalauksissa. Tuosta vuodesta alkaen taiteilija on signeerannut teoksensa kaunokirjaimin. Näin signeeratut maalaukset ovat saattaneet näyttää hienommilta myyntiä ajatellen. Maalausten väriasteikko kirkastuu selvästi, mutta itse väreissä ei tapahdu suurta muutosta verrattuna aiempiin maalauksiin. Enemmänkin muuttuu maalaustekniikka. Siveltimenvedot ovat vapautuneita varsinkin lumen ja lumisohjon esittämisessä, joskus jopa levottomia. Ne ovat myös huomattavan leveitä ja maalia on paikka paikoin paksulti. Esimerkkinä tyypillisestä tämän vuoden tuotannosta voi mainita *Saunanranta talvella* -maalauksen (83; kuva 32).

Vuosien 1909 ja 1910 talvimaalaukset ovat hyvin vaihtelevia. Kirjo ulottuu melko rauhallisesta hyvin levottomaan. Esimerkiksi *Talvinen iltatunnelma* (93; kuva 35) on voimakkaan ekspressiivinen ja eittämättä mieleen tulevat Gallen-Kallelan ekspressiiviset teokset. Noiden

²⁵⁵ Fagerström [1992], 18.

²⁵⁶ "Maa ja kansa elää!". Pekka Halonen ja suomalaisuus, 13.

²⁵⁷ Sekoittamattomien värisävyjen käyttö. Valkonen 1973, 76.

²⁵⁸ Lindström 1957, 208; Valkonen 1990, 183.

²⁵⁹ Ilvas 1993, 30.

vuosien maalauksissa värit eivät ole niin kirkkaita kuin vuoden 1908 tuotannossa. Maalaustekniikka on kylläkin samanlainen. Osassa vuonna 1910 tehdyistä töistä on puitten esittämisessä havaittavissa piirteitä myöhempien vuosien herkästä maalaustavasta.

Vuoden 1910 paikkeilla talous kasvoi voimakkaasti Suomessa.²⁶⁰ Tämä heijastui myös Halosen maalausten myynteihin, sillä vuonna 1910 pidetystä Halosen yksityisnäyttelystä tuli menestys. Samoin kävi seuraavanakin vuonna.²⁶¹ Tämä menestys heijastui vuoden 1911 talvimaalaustuotantoon. Vielä edellisenä vuonna valmistuneita talvimaalauksia löysin vain yhdeksän kappaletta, kun seuraavalta vuodelta onnistuin kokoamaan niitä 26. Maalauksia valmistui runsaasti aina vuoteen 1917 asti (LIITE 2.). Vuoden 1911 huhtikuulle päivätty kirje tuo ilmi selviä merkkejä negatiivisemmasta asenteesta talvimaalausta kohtaan. Siitä tuntuu tulleen enemmän leivänlähde kuin taiteellisen luomisinnon ilmentymä.²⁶²

Vuosi 1911 oli hyvin värikkäiden talvimaalausten vuosi. Teokset ovat voimakkaine ja melko puhtaine oranssine, punaisine ja varsinkin violetteine väreineen jo lähellä "puhdasta palettia". Erityispiirre ovat värikkäät, varsinkin violetin väriset varjot, joita esiintyy vuodelle 1911 tyypillisissä kirkkaan aurinkoisissa kevättalven kuvauksissa. Maalaustekniikka on nopeaa ja osin jopa levotonta, kuten *Aurinkoisessa talvimaisemassa* (120; kuva 41). Tältä vuodelta löysin eniten talvimaalauksia, yhteensä 26 kappaletta. Yhtä monta maalausta ajoitin myös vuodelle 1915 (LIITE 2.).

Tammikuussa 1912 Pekka Halonen loukkasi jalkansa.²⁶³ Sen seurausta saattaa olla supistuma tuon vuoden tuotannossa (LIITE 2.). Kyseisen vuoden maalaukset ovat selvästi laimeampia kuin edellisen vuoden. Tuntuu siltä kuin voimakasta talvimaalausten tuotantoa seuraisi tyyntymisen jakso. Taantuma kesti vain vuoden, sillä seuraava vuosi on mielestäni yksi taiteilijan parhaimpia. Löytämieni maalausten määrä on jälleen korkea (LIITE 2.). Aikaan liittyi taidekaupan voimistuminen ja suomenkielisen kritiikin nousu, jonka seurauk-

²⁶⁰ Rasilta 1982 b, 160.

²⁶¹ Ilvas 1993, 15, 19.

²⁶² P. Halosen kirje A. Gallen-Kallelalle 2.4.1911. Tila TM/Hnmi.

²⁶³ Ilvas 1993, 26.

sena siirryttiin pois "puhtaasta paletista" henkistyneempiin arvoihin.²⁶⁴ Vielä vuoden 1913 tuotannossa on muutama hyvin voimakas ja värikäs maalaus. Erityisen hyvä esimerkki Halosen riehakkaasta värinkäytöstä on *Kevättalvea*-maalaus (158; kuva 49). Siinä ja varsinkin samana vuonna valmistuneessa *Lauhassa talvipäivässä* (157; kuva 50) Halonen on lähimpänä pointillismia maalausurallaan. Näin voimakkaana tätä piirrettä ei muina vuosina esiinny. Yleensäkin taiteilijalla ei näyttänyt olevan taipumusta kyseiseen maalaustekniikkaan.

Ensimmäinen maailmansota alkoi vuonna 1914. Kuvataiteen noususuhdanne jatkui maassamme²⁶⁵, vaikka kauppa länteen tyrehtyi²⁶⁶. Sodan seurauksena suomalaisten taitelijoiden kansainväliset yhteydet katkesivat lähes viideksi vuodeksi. Taideyleisö ja -kritiikki alkoivat suosia kansallisia arvoja taiteessa. Taiteen kysyntä lisääntyi jatkuvasti ja sen myötä taidenäyttelyjä pidettiin yhä enemmän.²⁶⁷

Vuonna 1914 maalausten tuotantomäärä laskee jonkin verran (LIITE 2.). Saman vuoden kevättalvella Halonen kävi Kolilla.²⁶⁸ Sieltä hän maalasi Koliaiheisiä maalauksia, joita löysin tähän työhöni kolme kappaletta (175, 180 ja 181). *Koli*-teos (175; kuva 51) on perinnäinen isänmaallishenkinen maalaus. Tämän vuoden maalauksissa värit ovat jälleen kirkkaita ja tyypillisiä ovat värikkäät varjot.

Talvimaalausten tuotanto nousee toiseen huippuunsa vuonna 1915 ja jatkuu korkeana vuoteen 1917 asti (LIITE 2.). Tämä seurasi selvästi näinä vuosina maassamme vallinnutta taiteen noususuhdannetta.²⁶⁹ Värit ovat vuoden 1915 maalauksissa edellisvuotta laimeampia. Yleisiä ovat harmaaseen ja vihreään soinnutetut värit. Voimakkaat keltaiset, punaiset ja oranssit värit ovat harvinaisia. Tyypillisiä aiheita ovat yksinäiset lumen peittämät puut. Näihin aikoihin on ensimmäistä kertaa havaittavissa selvää laadullista vaihtelevuutta, joka

²⁶⁴ Reitala 1987, 42 - 43.

²⁶⁵ Valkonen 1990, 211.

²⁶⁶ Rasila 1982 b, 163.

²⁶⁷ Valkonen 1990, 204, 211.

²⁶⁸ Lindström 1957, 229.

²⁶⁹ Valkonen 1990, 211.

johtuu mitä ilmeisemmin maalausten suuresta lukumäärästä. Halonen ei ole jaksanut enää pitää kaikkien teosten laatua yhtä korkeana.

Vuosien 1916 ja 1917 maalausten värit ovat enimmäkseen rauhallisia, jotkut jopa hieman valjuja. Kirkkaita värejä esiintyy harvoin ja yleisimmäksi väriksi on tullut vihreä. Sivellintekniikka kevenee ja herkistyy - maalikerros on yleensä hyvin ohut. Merkille pantavaa noina kahtena vuotena ovat kataja-aiheet. Jälkimmäinen niistä oli vaikea: nälkä, työttömyys ja raju hintojen nousu koettelivat maatumme. Tilanne oli vieläkin pahempi seuraavana vuonna, jolloin alkoi sisällissota.²⁷⁰ Huolimatta taiteen noususuhdanteesta²⁷¹, Halonen maalasi vuonna 1918 huomattavan vähän (LIITE 2.). Syynä lienee se, että taiteilijalle ja hänen perheelleen aika oli järkyttävää ja vaikeaa²⁷². Kyseisenä vuonna valmistuneessa *Kevään tulo rannalla* -maalauksessa (249; kuva 57) taiteilija on jälleen käyttänyt hänelle yhä tyypillisemmäksi käyvää hiertämistekniikkaa lehtipuita kuvatessaan.

Seuraavina kolmena vuotena 1919, 1920 ja 1921, maalauksissa esiintyy enimmäkseen harmaan vaaleita värisävyjä. Niissä on yleensä kuvattu lauhan pilvisiä talvipäiviä, jolloin auringonvalo on pehmeämpää kuin kirkkaina pakkaspäivinä. Usean erilaisen maalaustekniikan yhdistäminen on yhteistä näiden vuosien maalauksille. Puitten lumi on monesti kuvattu paksulla maalilla ja varmoin levein siveltimenvedoin. Ominainen väri on vaaleanpunainen. Teokset ovat pieni- tai keskikokoisia.

Nilsin Kinahmilta vuonna 1923 maalatut teokset kuuluvat mielestäni laadullisesti Halosen parhaimpiin. Lähes kaikki muutkin tuona vuonna valmistuneet talvimaalaukset ovat korkeatasoisia. Kinahmin tykkylumisia maisemia kuvaavat työt ovat ainutlaatuisia. Täältä tehtyjä maalauksia löysin viisi kappaletta (291 - 295). Taiteilijaa ovat aivan selvästi inspiroineet nämä sadunomaiset maisemat. Myös muissa vuoden 1923 maalauksissa on muutenkin esitetty runsaan lumen peittämiä puita ja taimia. Kinahmi tuntuu olleen piristysruiske hänen talvimaalaamiselleen. Tämän vuoden tuotanto on runsas (LIITE 2.). Oman curiositeettinsa

²⁷⁰ Ahvenainen - Vartiainen 1982, 175; Rasila 1982 b, 164 - 165.

²⁷¹ Valkonen 1990, 214.

²⁷² Lindström 1957, 256, 263.

talvimaalauksissa muodostaa *Utuinen maisema* (297; kuva 64), jossa ensimmäistä kertaa talvimaalauksessa esiintyy pihlaja. Tuon vuoden lisäksi niitä esiintyy hänen talvimaisemissaan vain vuosina 1930 ja 1931.

Vuoden 1923 jälkeen Halonen näyttää yhä tiiviimmin keskittyvän melko pienten ja intiimien aiheiden maalaamiseen. Teokset ovat lähes poikkeuksetta pystymaalauksia. Jälleen voimakkaan taiteellisen luomisvuoden jälkeen tapahtuu notkahdus maalausten lukumäärässä ja laadussa. Kun vuodelle 1923 ajoitin 16 maalausta, niin kahdelta seuraavalta vuodelta löysin niitä yhteensä vain kahdeksan (LIITE 2.). Yhtenä syynä tuotannon vähyyteen on voinut olla myös poikkeuksellisen leuto talvi 1924 - 1925²⁷³. Talven leutouden aistii maalauksista hyvin ja myös sen, ettei se ole inspiroinut taiteilijaa. Värit ovat harmahtavia eikä kirkkaita sävyjä ole laisinkaan. Vuodelta 1924 löysin taiteilijan viimeiset laajaa horisonttinäkymää kuvaavat maalaukset *Outokumpu talvella* (308) ja *Talvimaisema Outokummusta* (310; kuva 66).

Vuosina 1926 - 1930 Halosen maalaukset ovat aiheiltaan ja tyyleiltään vaihtelevia. Mukaan mahtuu niin kirkkaiden kuin myös lauhojen talvipäivien esityksiä. Taivasta ei yleensä näy kuin hyvin vähän, jos ollenkaan. Moniin teoksiin muodostuu lähes kaksikulotteinen vaikutelma, jonka aikaansaavat taustalla lähes pystysuoraan nousevat lumiset rinteet tai järvenjää. Suuresta vaihtelevuudesta huolimatta niistä löytyi yhteisiäkin piirteitä, kuten lämpimät ruskeat ja punaruskeat värit.

Laadultaan maalaukset vuodelta 1926 ovat kahta edeltävää huomattavasti parempia. Lumen käsittely niissä on samankaltaista kuin joissakin vuosisadan alun teoksissa. Myös valmistuneiden talvimaalausten lukumäärä kohoaa varsinkin vuonna 1928 (LIITE 2.). Huolimatta suuresta teosten määrästä, on niiden laatu hyvä ja aihepiirit vaihtelevia. Kevättalvea esittävässä maalauksissa taiteilija on käyttänyt kohtalaisen kirkkaita värejä. Mukaan tulevat jälleen violetin väriset sävyt. Yleistunnelma tuon vuoden maalauksissa on hyvin samanlainen kuin 1910-luvun alkupuoliskon teoksissa. Kyseinen vuosi on viimeinen jolloin Halonen on enää käyttänyt näinkin kirkkaita värejä.

²⁷³ Kalliola 1982, 27.

Talvi 1929 - 1930 oli jälleen poikkeuksellisen leuto.²⁷⁴ Taiteilijan terveydentila oli niin huono vuonna 1929, ettei hän pitänyt jokavuotista näyttelyään.²⁷⁵ Seuraavana vuonna Euroopassa alkanut lama vaikutti negatiivisesti myös Suomen talouteen.²⁷⁶ Vaikeat ajat heijastuvat maalausten tuotantomäärään, joka on pieni vuosina 1929 ja 1930 (LIITE 2.). Vuonna 1929 valmistuneet maalaukset ovat melko heikkolaatuisia. Niistä heijastuu sairastavan ihmisen alakuloisuus. Seuraavalle vuodelle päivätyt teokset ovat korkeampitasoisia. Erityispiirre on usein toistuva pihlaja-aihe. Maalauksissa on käytetty hiertämistekniikkaa, jonka myötä taustoista on tullut lähes harsomaisen ohuita. Ääriäviä ei ole, ja syvyysvaikutelman sijaan hallitsevaa on kaksiulotteisuus. Maalaustekniikassa havaitsin yhtymäkohtia Schjerfbeckin kanssa, esimerkiksi palettiveitsen käytössä värien levittämiseen. Värit ovat murrettuja ja maalaukset esittävät lauhjoja talvipäiviä. Näistä muutoin harmahtavista teoksista löytyy kirkkaita väritäpliä, joita on siellä täällä. Halonen otti tämän tehokeinon talvimaalauksissa käyttöönsä noin vuodesta 1909 alkaen.

Halosen talvimaalausten tuotanto nousee vuonna 1931 lähelle huippuaan (LIITE 2.). Saman vuoden maaliskuussa kuoli hyvä ystävä ja taiteilijatoveri Akseli Gallen-Kallela. Lindströmin mielestä maalausten hyvä menekki innoitti taiteilijaa.²⁷⁷ Sillä on varmasti ollut merkitystä. Yhtenä vaikuttajana on voinut olla myös mainittu Gallen-Kallelan kuolema, joka saattoi herättää Halosessa mietteitä myös omasta elinkaarestaan. Taiteilija on ehkä halunnut turvata perheen toimeentulon mahdollisimman monella maalauksella. Joka tapauksessa suuri tuotanto on edellyttänyt ainakin kohtalaista terveydentilaa. Laadullisesti näkemäni maalaukset ovat yllättävän hyviä. Niissä käytetty maalaustekniikka on suhteellisen nopea, mikä on mahdollistanut näin monen teoksen syntymisen. Yleistunnelma on herkän alakuloinen ja surumielinen, mikä osaltaan aiheutuu hallitsevista samean harmaista värisävyistä. Samoin maalausten vihreät ja valkoiset värit ja sävyt ovat harmahtavia. Mukana voi olla myös violettiä väriä, mutta hyvin hailakkana. Erityisen kaunista on lumen käsittely, joka muistuttaa taiteilijan työjälkeä vuosisadanvaihteen maalauksissa. Viimeisim-

²⁷⁴ Kalliola 1982, 27.

²⁷⁵ Lindström 1957, 286.

²⁷⁶ Ahvenainen - Kuusterä 1982, 223; Ahvenainen - Vartiainen 1982, 186 - 187.

²⁷⁷ Lindström 1957, 297.

mistä talvimaalauksistaan taiteilija on karsinut kaiken prameilevan pois - jäljelle on jäänyt karun kaunis talvinen maisema. Yleensä niissä on esitetty joko yksi tai vain muutama pääkohde.

Halosen talvimaisemista on nähtävissä, kuinka hän on pysytellyt Suomessa vallinneen yleisen kehityksen mukana aina noin vuoteen 1915 asti. Kuitenkin pohjavireenä on aina tuntunut olleen vahva henkilökohtainen yhteys talviseen luontoomme ja rakkaus isänmaan maisemaan. Taiteilija on poikkeuksetta soveltanut muualta tulleita vaikutteita omaan taiteilijatemperamenttiinsa, joka on aina ollut ensisijaisena. Tämä on yksi seikka, joka oikeuttaa kutsumaan häntä talvimaalauksen mestariksi.

Tässä tutkimieni talvimaalausten kohdalla huomasin asian, johon olisi syytä kiinnittää huomiota - nimittäin lakkaus. Halosen teokset näyttävät menettävän värisävyjään ja herkkyyttään, kun ne lakataan. Jos Halosen talvimaalauksissa on ihminen tai ihmisiä, niin heidät on yleensä esitetty kuin osana luontoa. Hyvin harvoin ihminen on pääosassa. Tärkeintä on talvisen luonnon kuvaaminen. Aivan hänen varhaisimmista talvimaalauksistaan alkaen on vallitseva lämpötila aistittavissa - oli se sitten lauha tai kylmän kirkas talvipäivä. Toinen mestarillinen piirre on lumen ominaisuuksien kuvaaminen. Vaikka puiden oksilla oli paksultikin lunta, ei se silti vaikuta raskaalta. Lumi saa hänen maalauksissaan hyvin erilaisia "luonteita", oli se sitten kevyttä pakkaslunta tai painavaa nuoskalunta.

Pekka Halonen harvoin signeerasi maalauksensa koko nimellään. Yleisen muoto on P. Halonen. Kuvatuimmat puut hänen talviteoksissaan ovat mänty ja koivu, harvemmin kuusi, kataja tai muu puu. Usein hänen tuotannossaan esiintyy takaumia, joissa hän harvoin käytti samoja aiheita, vaan enemmänkin samaa aihepiiriä. Tällaisia ovat esimerkiksi laajat horisonttinäkymät. Takaumat antoivat hyvän vertailukohdan tyylin muuttumisen seuraamiseen. Minulle henkilökohtaisesti oli yllättävää samojen aiheiden toistumisen vähyys. Luulemani ja kuulemani perusteella oletin löytyvän hyvinkin samantapaisia teoksia enemmän kuin mitä löysin. Myös maalausten korkea laatu oli yllätys, kun tarkastelin niitä kokonaisvaltaisesti. Ainoa silmiinpistävä seikka oli maalaustekniikan muuttuminen nopeamaksi ajan edetessä. Yksityiskohdat alkavat vähetä noin vuodesta 1908 eteenpäin. Vuoden

1909 jälkeen Halosen talviteoksissa esiintyy myös osittain maalamattomia kohtia. Varsinkin puiden runkojen ympärille hän on jättänyt niitä. Näin suuresta tuotannosta olisi yhtä hyvin voinut tulla yleisesti ottaen laadullisesti paljon heikompaakin. Kolmas seikka, joka yllätti myönteisesti oli yleisesti puhuttu "tieto" Halosen talvimaalauksista. Tunnettuja ovat jutut ja tarinat väärennetyistä Pekka Halosen talvimaalauksista. Tämä yksin olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe. Asiasta voin varmuudella todeta vain sen, että yhtään omasta mielestäni väärennettyä maalausta en koko tutkimusaikani tavannut. Jokainen tehköön tästä omat johtopäätöksensä.

Mielenkiintoista olisi tutkia kuinka paljon I maailmansodan aikainen kaupankäynnin rajoittuneisuus²⁷⁸ on vaikuttanut maalaustarvikkeiden saantiin ja miten suuresti niiden mahdollisesti rajallinen saatavuus on heijastunut maalausten ulkoasuun, esimerkiksi väreihin. Onhan voinut olla, ettei jotain väriä ole saanut ollenkaan entisten loputtua, jolloin kyseistä väriä ei ole voinut esiintyäkään sen ajan maalauksissa.

Yllättävää oli huomata, kuinka vähän maamme talvimaalausta ja talvimaalausta yleensäkin on tutkittu. Mielestäni tämä on suuri puute taidehistoriassamme, sillä onhan kyseessä oma maalauslajin erikoisalue, jolla on vahva sija maalaustaiteemme historiassa. Tätä osa-aluetta olisi syytä selvittää. Sen laajemmalla käsittelyllä voisi olla jopa suomikuvaa vahvistava ja tunnetuksi tekevä vaikutus. Onhan luminen joulukuukausi ja talviset harrastukset nyt jo vahva ja ulkomailla tunnettu osa maamme identiteettiä.

²⁷⁸ Rasila 1982 b, 163.

TEOSLUETTELO

Tämä Pekka Halosen talvimaalausten teosluettelo ei ole täysin kattava. Suurin osa taiteilijan runsaasta tuotannosta on yksityisomistuksessa, joten on hyvin vaikeaa saada selville kaikki aihepiiriin liittyvät teokset. Esimerkiksi taidehuutokaupoissa tulee lähes vuosittain esiin ennestään "tuntemattomia" maalauksia. Luetellut teokset ovat öljymaalauksia kankaalle ellei toisin mainita. Luetteloon on liitetty kuva tai sanallinen kuvaus aina kun se on ollut mahdollista. Muussa tapauksessa on jouduttu turvautumaan pelkkiin teostietoihin. Jos maalauksen kohdalla lukee esimerkiksi Lindström 70, niin se tarkoittaa, että maalaus on verifioitu Aune Lindströmin kirjan Pekka Halonen elämä ja teokset (1957) teosluettelosta, eli esimerkkitapauksessa on teosluettelon maalaus numero 70. Teoksissa oleva merkintä Ateneum ja sen jäljessä oleva kirjain/numerosarja tarkoittaa Valtion taidemuseon Ateneumin Suomen taiteen museon kokoelmaa ja sen inventointinumeroa. Pekka Halosen talvimaalauksissa on tiettyä kirjavuutta nimien suhteen. Ensisijaisesti olen käyttänyt Aune Lindströmin antamia nimiä maalauksille. Jos teoksella on esiintynyt useampia nimiä, niin ne on laitettu sulkujen sisään. Merkitty -kohdassa lyhenteet va. ja oa. tarkoittavat paikkaa maalauksessa minne merkintä on tehty. Va. merkitsee vasemmalla alhaalla ja oa. vastaavasti oikealla alhaalla. Jos merkinnän paikkaa ei ole mainittu, niin siitä ei ole varmaa tietoa. Teoksissa joiden nimen perässä on tähti * tarkoittaa, etten ole nähnyt kyseistä maalausta edes valokuvana. Tällöin on olemassa mahdollisuus, että merkintä, joka on tässä luettelossa tekstattuna P. Halonen, onkin itse maalauksessa kaunokirjaimin *P. Halonen*.

1. *Talvimaisema Kaivopuistosta (Talvi Kaivopuistossa).*

30 x 20.

1892.

Merkitty va: P. Halonen -92.

Yksityisomistuksessa.

2. *Talvimaisema.*

20 x 25.

1892.

Merkitty va: P.H. rouva Florellille jouluna 1892.

Kuvailu: Mäen päältä näkymä jäälle, jonka etualalla ihmisiä ja yksi purjealus, välissä rakennuksia. Melko kirkkaat värit.

Yksityisomistuksessa.

3. *Talvinen iltahämärä.**

12 x 17.

1892.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Pieni ruskea rakennusryhmä kokonaan lumen peitossa; ikkunoista loistaa keltainen valo. Talon takana metsää, ylhäällä kapea kaista taivasta.

Siniharmaa iltahämärä.

Lindström 70.

4. *Tukkinuotiolla.*

201 x 147.

1893.

Merkitty oa: P. Halonen. 1893.

Ateneum AIII1932.

5. *Metsästäjät nuotiolla.**

Tussi- ja lyijykynäpiirustus, tehostettu guassiväreillä.

20,5 x 25.

1893.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Nuotion ympärillä metsässä istuvia miehiä, etummaisena mies, joka näyttää toisille pyytämänsä jänistä. Miehillä on yllään turkit, napukkalakit ja pieksut. Tulenvalo on merkitty valkoisella guassilla.

Lindström 82.

6. *Metsästäjä talvimaisemassa.**

77 x 61,5.

1893.

Merkitty: P. Halonen - 93.

Kuvailu: Talvista mäkimaastoa, joka kasvaa havupuita. Etualalla selästä nähty mies, jolla on kivääri kädessä. Oikealla taustalla näkyy luminen lahdempoukama, jonka takana kallioita ja metsää.

Lindström 90.

7. *Myllykylän yläkoski.*

47,5 x 37,5.

1895.

Merkitty va: P. Halonen.

Yksityisomistuksessa.

8. *Huurretta.*

53 x 37.

1895.

Merkitty oa: P. Halonen

-95.

K. H. Renlundin kokoelma, Kokkola.

9. *Talvipäivä.*

55 x 38.

1895.

Merkitty va: P. Halonen.

1895.

Yksityisomistuksessa.

10. *Lumisia kuusenlatvoja.*

40 x 27.

1895.

Merkitty va: P. H.

Yksityisomistuksessa.

11. *Talvimaisema. **

76 x 57.

1895.

Merkitty: P. Halonen 1895.

Kuvailu: Lumihangessa vasemmalla haapa. Taustalla solakoita mäntyjä.

Taivas heleänsininen, lumella sinervä varjoja.

Lindström 122.

12. *Kuusia lumessa. **

13,5 x 11.

1895.

Merkitty: P. H. -95.

Kuvailu: Tuuhea kuusi kokonaan lumen peitossa, vas. osittain näkyvä

toinen kuusi. Puut seisovat rinteellä, näkyen taustalla olevaa sinistä

vaaransivua vasten. Taivaasta näkyy ylhäällä kapea sinivihreä kaista.

Lumessa ruusunpunervaa ja keltaista väriä.

Lindström 124.

13. *Talviaamu. **

21,5 x 25.

1895.

Merkitty: P. Halonen - 95.

Kuvailu: Laaja luminen aukea, jonka molemmin puolin maasto loivasti kohoaa.

Taustalla metsää, jonka koivuissa on hento punerrus; taaimmana sinervä vaara.

Taivas kellanvihreä, lumessa ruusunpunervia ja kellerväitä sävyjä. Yleisväritys

vaalea. Siveltimenkäyttö hyvin hento.

Lindström 126.

14. *Kevättulva. **

46 x 37.

1895.

Merkitty: P. Halonen 1895.

Kuvailu: Kapeassa uomassa, joka kiertyy taustalta etualalle, ryöppyä kuokuva

koski. Vesi on etualalla keltaista, vaahtoavaa, taaempana sinervää. Vasen ranta

on kokonaan lumen peitossa, oikealla rannalla on ruskeita päiviä. Taustalla matala

metsänreuna ja sen yllä kaista siniharmaata taivasta.

Lindström 131.

15. *Luminen koski. **

65 x 46.

1895.

Merkitty: P. H. -95.

Kuvailu: Ruskea ja keltainen vesi kuohuu voimakkaasti kapeassa uomassa paksun lumen peittämien rantojen välissä. Taustan lumessa harmahtavia puita ja taaimpana tumma harmaanvihreä metsä. Luminietoksissa vihreitä, kellerväisiä ja ruusunvärisiä vivahduksia.

Lindström 132.

16. *Kevättulva.*

84 x 70.

1896.

Merkitty va: P. Halonen 1896.

Pohjola-yhtiöt.

17. *Iltatunnelma.*

50 x 33.

1896.

Merkitty va: P. Halonen

-96.

Turun taidemuseo, Turku.

18. *Talvipäivä Karjalassa.*

38 x 62.

1896.

Merkitty va: P. Halonen

-96.

Didrichsenin taidemuseo, Helsinki.

19. *Talvimaisema Myllykylästä.*

69 x 48.

1896.

Merkitty va: P. Halonen. 1896.

Ateneum AII1438.

20. *Talviaamu.**

34 x 43.

1896.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Myllykylästä. Lumen peittämän pellon poikki kulkee puolittain lumessa oleva aita. Keskiälällä vasemmalla on kolmikerroksinen tiilirakennus ja sen ympärillä matalampia varasto- ym. rakennuksia. Taustalla jäänyt järvenselkä ja vaaroja. Taivasta peittää alaosasta vaalean violetinharmaa pilvipenger. Aamuvalaistus luo maisemaan kevyen rusotuksen.

Lindström 146.

21. *Rakennus.* *

14 x 24.

Öljymaalauk puulle.

N. 1896.

Merkitty: P. H.

Kuvailu: Kevättalven kuva. Ruskeanvihreää metsää niemekkeessä, jonka keskikohdalla keltainen keskeneräinen rakennus. Tämän ympärillä useita pieniä punaisia mökkejä. Värit loistavat kirkkaina voimakkaassa päivänpaisteessa.

Hedmanin kokoelmat, Pohjanmaan museo, Vaasa.

22. *Kevättalvi.* *

46,5 x 30.

1896.

Merkitty: P. Halonen 1896.

Kuvailu: Kuva Myllykylästä. Luminen, varjoisa rinne; pari nuorta mäntyä, taustassa valoisaa koivikkoa. Rinteen puolivälissä talvinen tie ja ryhmä kiviä.

Lindström 150.

23. *Maaliskuun maisema.* *

21,5 x 16.

Öljymaalauk puulle.

1896.

Merkitty: P. H. -96.

Kuvailu: Myllykylästä. Luminen, kuusia kasvava rinne. Lumessa ruusunpunaisia ja kirkkaansinisiä sävyjä, puissa ruskeaa, taivas sinivihreä.

Lindström 152.

24. *Talvimaisema Myllykylästä (Maisema Myllykylästä).*

50,5 x 58,5.

1898.

Merkitty va: P. HALONEN. 1898.

Yksityisomistuksessa.

25. *Kevättalvea Myllykylässä.*

55,5 x 76.

1898.

Merkitty va: P. HALONEN

1898.

Emil Aaltosen kokoelma, Pyynikinlinna, Tampere.

26. *Talvimaisema.* *

30 x 18.

1898.

Merkitty: P.H.

Kuvailu: Lumista mäkimastaosta, taivaalla kellervii iltaruskon pilviä.

Etualalla hämmöttää kolme hiihtäjää, jotka taiteilija on myöhemmin peittänyt valkoisella.
Lindström 169.

27. *Kevättalvea.* *

54 x 72.

1898.

Merkitty: P. Halonen 1898.

Kuvailu: Laaja luminen vaara, jonka huipulla metsä. Vaara tekee taulun keskellä syvän aaltomaisen polvekkeen. Väreissä valkoista, harmaansinistä ja vihreää.

Lindström 170.

28. *Iltatunnelma Myllykylästä.* *

65 x 46,5.

1898.

Merkitty: P. Halonen 1898.

Kuvailu: Talvinen iltamaisema Helylänjoelta. Etualalla lumessa pari paljasta lehtipuuta, oikealla punaisia rakennuksia, taustalla korkeita metsäisiä vaaroja, joiden huipulla lumipälviä. Rusottava iltavalo vaaroilla; taivaan alaosa vaaleanpunerva, yläosa vihervänsininen, kellahtavine pilvineen.

Lindström 172.

29. *Talvinen pihamaa (Piharakennus talvella).*

52 x 31.

1899.

Merkitty: P. Halonen -99.

Yksityisomistuksessa.

30. *Koira ulvoo kuuta.*

26 x 17,2.

1899.

Merkitty oa: J. AHOLLE 24/II 1899

P. HALONEN.

Yksityisomistuksessa.

31. *Talvipäivä.*

91 x 54.

1899.

Merkitty oa: P. Halonen 1899.

Lindström 191.

32. *Talvinen iltarusko.*

52 x 64,5.

1899.

Merkitty oa: P. HALONEN. 1899.

Yksityisomistuksessa.

33. *Heinäkuormia.*

32 x 40.

1899.

Merkitty va: P. Halonen. 1899.

Ateneum A-1995-2.

34. *Kuuraa.*

83 x 45.

1899.

Merkitty va: P. HALONEN.

1899.

Yksityisomistuksessa.

35. *Lumisia männyntaimia.*

44,5 x 29,5.

Tempera kankaalle.

1899.

Merkitty oa: P. Halonen. 1899.

Ateneum AV4439.

36. *Talvimaisema.*

98 x 67,5.

1900.

Merkitty va: P. HALONEN 1900.

Yksityisomistuksessa.

37. *Talvimaisema.*

54,5 x 76.

1900.

Merkitty va: P. HALONEN

1900.

Yksityisomistuksessa.

38. *Avannolla.*

125 x 180.

1900.

Merkitsevätön.

Ateneum AII782:11.

39. *Ilveksen hiihtäjä.*

125 x 180.

1900.

Merkitsevätön.

Ateneum AII782:12.

40. *Luminen rinne.*

97 x 109.

Akvarelli pahville.

1900.

Merkitty va: *P. Halonen.*

Kuvailu: Kiemuraoksaisia mäntyjä lumessa. Taustalla kohoaa pilviä taivaalle. Yksityisomistuksessa.

41. *Metsästäjä.**

85,5 x 55,5.

1900.

Merkitty: P. Halonen 1900.

Kuvailu: Vanhahko mies, päässä napukkalakki, yllä lyhyt tumma takki ja vaaleat housut, jalassa korkeat saappaat, kädessä kivääri, seisoo talvimaisemassa. Taustalla aita ja aukeaa peltoa sekä nuoria puita.

Lindström 209.

42. *Auringonlasku.**

25 x 35.

N. 1900.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Lumisen järvenselän takana sinimustaa metsää ja laskeva aurinko. Taivas ruusunvärinen ja violetti.

Lindström 210.

43. *Vanhakylän rakennuksia.**

50 x 64.

1900.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Lumisen järven rannalla näkyy Vanhakylän punaisia ja keltaisia rakennuksia, joiden takana kohoavat kuusien tummat terävät kuviot. Taivas harmaa.

Lindström 215.

44. *Talvimaisema Tuusulasta.*

38,5 x 66.

1900.

Merkitty va: P. HALONEN.

1900.

Kokoelma Einar Wulff, Kauniainen.

45. *Tiaisia koivuissa.*

35 x 15.

N. 1900.

Merkitty va: P. HALONEN.

Ateneum AV4642.

46. ***Kuusia lumessa.*** *

86,5 x 53,5.

1900.

Merkitty: P. Halonen 1900.

Kuvailu: Lumessa seisovia kuusia. Etualalla kiviröykkiö, taustalla vaja.

Lindström 1121.

47. ***Maaliskuun päivä.***

100 x 100.

1901.

Merkitty va: P. HALONEN

1901.

Yksityisomistuksessa.

48. ***Katajia.***

22 x 18,5.

Akvarelli pahville.

1901.

Merkitty: *Ystävyydellä 23p.4.**P. Halonen 1901.*

Tuusulan museon kokoelmat/Halosenniemi.

49. ***Katajia.***

48 x 52.

1901.

Merkitty va: P. HALONEN

1901.

Yksityisomistuksessa

50. ***Talvinen metsämaisema.***

71 x 48.

1901.

Merkitty va: P. HALONEN 1901.

Kuvailu: Vasemmalla koristeellinen nuori mänty, taustalla metsää, jonka takaa pilkistää järvi.

Yksityisomistuksessa.

51. ***Talvipäivä.*** *

59 x 32,5.

1901.

Merkitty: P. Halonen 1901.

Kuvailu: Etualalla lumisia puita, etummaisena nuori näre, jonka oksia peittää paksu harmahtava huurre koristeellisena kuviona. Taaempana tummempi vihreä puu. Taustalla siniharmaa jäätyneet järvi, rakennuksia ja niistä nousevia savuja.

Lindström 237.

52. *Talvimaisema.* *

60 x 40.

1901.

Merkittämätön.

Kuvailu: Lumen peittämiä kiviä ja suuren kuusen alaosa. Keskenpäinen.

Lindström 239.

53. *Talvinen metsä.* *

73 x 47.

1901.

Merkitty: P. Halonen 1901.

Kuvailu: Tummaa mäntymetsää lumen peitossa.

Lindström 240.

54. *Metsällä.* *

100 x 61.

1901-1902.

Merkitty: P. H.

Kuvailu: Suksilla seisova mies, nähtynä selästä päin, yllään pitkä tumma takki, karvalakki, selässä kivääri. Lumista metsää taustana.

Lindström 248.

55. *Ensi lumi.*

95 x 61.

1902.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1902.

Yksityisomistuksessa.

56. *Talvinen kylä.*

45 x 72.

1902.

Merkitty oa: P. HALONEN.

1902.

Yksityisomistuksessa.

57. *Lumisia puita (Talvimaisema).*

72 x 46.

1902.

Merkitty oa: *P. Halonen.*

Metsähallitus.

58. *Juhani Aho metsästä.*

132 x 87,5.

1902.

Merkitty va: P. HALONEN

1902.

Yksityisomistuksessa.

59. *Halonsahaaja.* *

123 x 79.

1902.

Merkitty: Pekka Halonen 1902.

Kuvailu: Sivulta nähty, sahaava mies, yllään musta puku, harmaat liivit ja ruskeat pieksut, päässä napukkalakki. Mies kumartuu vasemmalle työhönsä. Taustalla luminen rinne puunrunkoineen.

Lindström 251.

60. *Leuto talvipäivä (Talvimaisema).*

72 x 88.

1902.

Merkitty va: P. HALONEN
1902.

Yksityisomistuksessa.

61. *Talvinen metsälampi.*

51 x 39.

N. 1902.

Merkitty: P. Halonen.

Yksityisomistuksessa.

62. *Luminen honka (Lumisia puita).*

118 x 70.

1902.

Merkitty va: P. HALONEN
1902.

Yksityisomistuksessa.

63. *Rantasauna.*

82,5 x 49.

1903.

Merkitty oa: P. HALONEN. 03.

Yksityisomistuksessa.

64. *Ilveksen jäljillä.*

138 x 89.

1903.

Merkitty va: PEKKA HALONEN.

Renlundin kokoelma, Kokkola.

65. *Halosenniemen porras talvella.* *

21 x 29.

Öljymaalauus pahville.

1903.

Merkitty: P. H. 1903.

Kuvailu: Vasemmalla huvilan luminen porras, jonka takana tummia suippoja katajia. Maa luminen; oikealla pari hoikkaa koivunrunkoa, oksissa vähän ruskeita lehtiä. Taustalla vaaleanharmaa järvi ja sen takana tummemman harmaata rantaa lumiläiskineen. Portaon edessä jalanjalkia lumessa.

Lindström 260.

66. *Ensi lumi.* *

80,5 x 47.

N. 1902 - 03.

Merkitsemätön.

Kuvailu: Halosenniemen huvilan ovi ja portaat; etualalla lunta, vasemmalla koivunrunko ja katajapehko, jonka oksilla on lunta.

Huvila on himmeän ruskea, oven yläruudut hohtavat sinisinä.

Lindström 266.

67. *Talvimaisema.*

66 x 44.

1904.

Merkitty va: P. HLONEN. -04.

Yksityisomistuksessa.

68. *Lumisia puita.*

76 x 44.

1904.

Merkitty va: P. Halonen 1904.

Yksityisomistuksessa.

69. *Talvimaisema.* *

Koko ei tiedossa.

1904.

Merkitty: P. Halonen 1904.

Kuvailu: Nuoria puita lumessa.

Lindström 279.

70. *Suojasää.*

47 x 36,5.

1905.

Merkitty oa: P. HALONEN.

1905.

Yksityisomistuksessa.

71. *Kotitie ja halkopino.* *

68 x 48.

1905.

Merkitty: P. Halonen -05.

Kuvailu: Kevättalven kuva. Ruskehtavan sohjoinen tie nousee jyrkästi taustaan, ohi vasemmalla olevan harmaan vajan ja keltaisen halkopinon.

Taustalla Halosenniemen huvila ja aitta.

Lindström 295.

72. *Talvimaisema.*

82 x 49.

1906.

Merkitty va: P. HALONEN

1906.

Yksityisomistuksessa.

73. *Sauna lumessa.* *

29 x 23.

Öljymaalauus pahville.

1906.

Merkitty: P. Halonen 1906.

Kuvailu: Solakkojen haapojen ja kellahtavien katajien takana näkyy lumisen saunan katto. Taustalla järven luminen selkä ja sinervä vastaranta. Kellervästä taivaasta kapea kaista näkyvissä.

Lindström 317.

74. *Saunanranta, kevättalvi.* *

68 x 41.

1906.

Merkitty: P. Halonen 1906.

Kuvailu: Halosenniemen rantakalliot oikealla; ylhäältä otettu näkymä saunaan päin. Varhaistalvi, väreissä harmaata ja ruskeaa.

Lindström 318.

75. *Viimeinen lumi.* *

35,5 x 26.

1906.

Merkitty: P. Halonen 1906.

Kuvailu: Etualan kallioilta, joilla on vielä lumen rippeitä, avautuu näkymä pelloille, joilla myös vähän lunta. Taustalla rakennuksia.

Kallioilla katajia ja jokin hoikka lehdetön koivu.

Lindström 319.

76. *Talvimaisema.*

78 x 116.

1907.

Merkitty va: P. Halonen

1907.

Viipurin Taiteenystävät, Hämeenlinnan taidemuseo.

77. Luistelijoita. *

66 x 56.

1907.

Merkitty: P. Halonen 1907.

Kuvailu: Tuusulanjärveä peittää kiiltävä kellervä jää, jolla etualalla on lunta. Taustalla tummia niemekkeitä ja vastarannalla rakennuksia. Jäällä joukko luistelevia poikia.

Lindström 338.

78. Iltarusko, kevättalvi. *

40 x 61.

1907.

Merkitty: P. Halonen -07.

Kuvailu: Sohjoisen jään peittämän järven yli kulkee viittatie ohuiden seipäiden merkitsemänä. Vastaranta on metsäinen, tumma; taaempänä sininen vaara, jolla näkyy lumiläikkiä. Taivaalla oranssinhehkuinen iltarusko sekä harmaita ja punervia pilviä.

Lindström 340.

79. Talvimaisema.

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1908.

Merkitty va: *P. Halonen*

1908.

Yksityisomistuksessa.

80. Sauna lumessa.

63 x 41.

1908.

Merkitty va: *P. Halonen*

1908.

Yksityisomistuksessa.

81. Talvimaisema.

74 x 52.

1908.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1908.

Yksityisomistuksessa.

82. Talvimaisema.

66 x 55.

1908.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1908.

Yksityisomistuksessa.

83. Saunanranta talvella.

54,5 x 39.

1908.

Merkitty va: *P. Halonen*

1908.

Yksityisomistuksessa.

84. *Luminen rantakallio.*

72 x 60.

1908.

Merkitty va: *P. Halonen*

1908.

Yksityisomistuksessa.

85. *Tuusulanjärvi talvella (Talvimaisema).*

78 x 72.

1908.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1908.

Nokia -yhtymä.

86. *Puron suu (Varhainen kevättunnelma).*

74 x 57,5.

1908.

Merkitty va: *P. Halonen*

1908.

Orion -yhtymä Oy.

87. *Saunan niemi talvella. **

54 x 51.

1908.

Merkitty: P. Halonen 1908.

Kuvailu: Halosenniemen sauna nähtynä asuinrakennuksesta päin. Vasemmalla ja saunan takana jäinen järvi. Maassa on lunta, mutta puut saunan ympärillä ilman lumipeitettä. Keltaisesta taivaasta vain vähän näkyvissä.

Lindström 352.

88. *Männynntaimi lumessa. **

48 x 39.

1908.

Merkitty: P. Halonen 1908.

Kuvailu: Metsänaukea lumessa. Pienen männynntaimen runko ja latvatupsut näkyvät pehmeänä kuviona lunta vasten. Taustalla puunrunkojen alaosa ja kellervä taivas.

Lindström 354.

89. *Talviaurinko. **

86 x 54.

1908.

Merkitty: Pekka Halonen 1908.

Kuvailu: Metsämaastoa, etualalla pari pyöreää kiveä lumessa. Metsä on esitetty hyvin tummana ja siitä erottuu pari hentoa koivunrunkoa. Lumella vahvansiniset varjot, metsässä kellahtavanvihreitä aurinkoisia kohtia. Taustalla näkyy sinervä vaara.

Lindström 357.

90. *Kevättalven järvimaisema.* *

58,5 x 46,5.

1908.

Merkitty: Pekka Halonen 1908.

Kuvailu: Näkymä Halosenniemestä. Etualalla oikealla mänty. Järvenselkä nähtynä auringonkiloa vasten, vastarannan metsä korkealla taivaanrannalla. Rannoilla vettä, jossa kellanpunerva kajo; jää siniharmaa. Taivas pilvinen.
Lindström 358.

91. *Viimeinen lumi.* *

65 x 54.

1908.

Merkitty: P. Halonen 1908.

Kuvailu: Näkymä Halosenniemestä maantielle päin. Etualalla lunta ja lumesta paljastunutta kalliota, katajia sekä koivunrunkoja. Taa-
empana vaaleankellervä peltoaukea, jonka ojissa vielä on lunta. Maan-
tie kulkee pellon takana ja sen toisella puolen on kellervä ja harmah-
tavia rakennuksia. Raikas kevättuntu.
Lindström 360.

92. *Mänty lumessa.*

64 x 43.

1909.

Merkitty oa: *Pekka Halonen*
1909.

Yksityisomistuksessa.

93. *Talvinen iltatunnelma (Iltatunnelma talvella)*

61 x 43.

1909.

Merkitty va: *P. Halonen*
1909.

Yksityisomistuksessa.

94. *Kevättalvi.*

49 x 41.

1909.

Merkitty oa: *P. Halonen*
1909.

Yksityisomistuksessa.

95. *Talvimaisema.*

50 x 70.

1909.

Merkitty va: *Pekka Halonen* 1909.

Yksityisomistuksessa.

96. *Talvimaisema.*

40,5 x 32,5.

1909.

Merkitty va: *Pekka Halonen.*

Kuvailu: Etuala melko vapaata, vasemmalla näkyy puolittain koivunrunko siitä hieman oikealla koristeellinen männyntaimi takana nuorta puustoa.

Nokia -yhtymä.

97. *Varhainen talvi.*

82 x 52.

1909.

Merkitty va: *Pekka Halonen*

1909.

Yksityisomistuksessa.

98. *Sulavaa lunta.**

61 x 39.

N.1909.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Rantakuva. Hyhmäinen vesi vasemmalla, rantakalliot oikealla.

Taustalla näkyy huvilan alaosa sekä maihin vedetty vene.

Lindström 385.

99. *Talvipäivä.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1909.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1909.

Yksityisomistuksessa.

100. *Kevättalven järvimaisema.**

38 x 32.

1909.

Merkitty: P. H. -09.

Kuvailu: Etualalla on tummien havupuiden keskellä punainen lato, taustalla sinervä jää ja horisontissa sininen metsänreuna. Näkökulma otettu korkealta.

Lindström 386.

101. *Sauna talvella (Rantasauna).*

48 x 41.

1910.

Merkitty va: *P. Halonen*

1910.

Yksityisomistuksessa.

102. *Talvipäivä.*

85 x 58.

1910.

Merkitty va: *Pekka Halonen*

1910.

Yksityisomistuksessa.

103. *Maaliskuun rinne (Kevättalven aurinkoa).*

59 x 44.

1910.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1910.

Yksityisomistuksessa.

104. *Tupa lumessa.*

40 x 31.

1910.

Merkitty va: *P. Halonen*

1910.

Yksityisomistuksessa.

105. *Talviaurinkoa (Talvimaisema).*

47 x 34,5.

1910.

Merkitty va: *P. Halonen*

1910.

Yksityisomistuksessa.

106. *Pilvinen talvipäivä.*

75 x 53.

1910.

Merkitty va: P. H.

-10.

Yksityisomistuksessa.

107. *Metsäinen rinne talvella. **

62 x 54.

1910.

Merkitty: P. Halonen 1910.

Kuvailu: Metsän rinne viettää vasemmalle. Etualalla on kaksi mäntyä, toisen vieressä lumen peittämä kivi. Rinteen takana luminen aukea, jonka takana hämöttää metsänreuna. Väreisä vaaleanharmaata ja ruskehtavaa.

Lindström 407.

108. *Maaliskuun päivä.*

74 x 51.

1910.

Merkitty va: *P. Halonen*

1910.

Yksityisomistuksessa.

109. *Kevättalvea.* *

55 x 38.

N. 1910.

Merkitsevätön.

Kuvailu: Lumista mäkimaaastoa, jossa kasvaa pari korkeaa kuusta.

Aurinkoinen päivä; kellahtavassa lumessa syvät siniset varjot. Lehtimetsässä taustalla heikko punerrus, taivas vihervä.

Lindström 410.

110. *Tuusulaa kevättalvella.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1911.

Merkitty va: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

111. *Tuusulasta.*

55,5 x 41,5.

1911.

Merkitty va: *P. Halonen*

1911.

SOK.

112. *Sulavaa lunta ja jäätä kalliolla (Jään ja lumen peittämä kallio).*

96 x 68 ja 96 x 85 (kaksiosainen maalaus).

1911.

Merkitty vasemman puoleiseen osaan va: *P. Halonen*

1911.

ja oikean puoleiseen osaan oa: *P. Halonen*

1911.

Ateneum AII1006.

113. *Maaliskuu.*

104 x 88.

1911.

Merkitty va: P. Halonen

1911.

Merita.

114. *Talvinen pihamaa.*

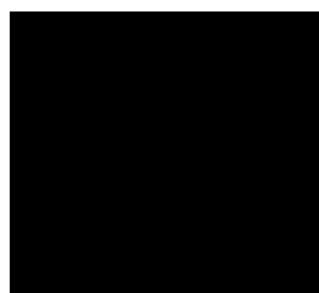
Koko ei tiedossa, vaakamaalaus.

1911.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

115. *Kevättalven koivuja.*

66 x 35,5.

1911.

Merkitty va: *P. Halonen.*

1911.

Yksityisomistuksessa.

116. *Mankalankoski.*

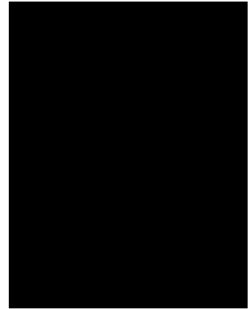
67 x 55.

1911.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

117. *Lumen painama taimi.*

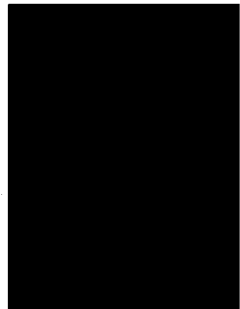
67 x 50.

1911.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

118. *Kevättalven aurinkoa (Kevättalvea).*

81 x 54,5.

1911.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

119. *Aurinkoinen talvipäivä (Maaliskuun päivä).*

54 x 37.

1911.

Merkitty va: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

120. *Aurinkoinen talvimaisema.*

80,5 x 57.

1911.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1911.

Ateneum AII932.

121. *Kevättalvi.*

76 x 56.

1911.

Merkitty oa: *P. Halonen.*

1911.

Kuopion taidemuseo/Saastamoisen Säätiön
kokoelmat inv.nro SSK000115.122. *Ensi lumi.*

70 x 53,5.

1911.

Merkitty va: *P. Halonen*

1911.

Yksityisomistuksessa.

123. *Lumisia honkia joen äyräällä. **

80 x 55.

1911.

Merkitty: Pekka Halonen 1911.

Kuvailu: Näköala yli kapean joenuoman, jonka molemmat töyräät
ovat hyvin jyrkät. Etualalla kasvaa pari korkeaa, suoraa honkaa.

Joesta erottuu vaaleansinervä läikkiä.

Lindström 422.

124. *Talvinen näköala. **

41 x 51.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Laaja näkymä yli sinervien metsien ja vaarojen; etualalla
luminen rinne, jonka takana kasvaa hennon punervia puita. Tai-
vas kellervä.

Lindström 423.

125. *Lumisia kallioita. **

62 x 45.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Tuusulan Sarvikalliolta. Vasemmalla jyrkkiä suuria
kallionlohkareita puolittain lumen peitossa. Lumen pinnan on
tuuli painanut koristeellisille kuopille. Taaempana tumma met-
säinen rinne, oikealla vähän harmaata vettä. Taivas harmaan-
sinervä. Yleisväritys tummahko.

Lindström 424.

126. *Koti ja vene lumessa.* *

62 x 40.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Halosenniemen rakennus saunasta päin nähtynä. Etualalla rinteellä alla maihin vedetty vene. Talon edessä suippo kajakaja. Paksu lumi peittää kaiken. Vene on tumma, violetinharmaa, lumessa vaaleita violetinsävyisiä vivahduksia. Talo vaalean punaruskea. Lindström 425.

127. *Talviaurinkoa.* *

60 x 45.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Kirkas pakkaspäivä. Etualan vasemmassa kulmassa nuori mänty, jonka oksilla on paksuja lumikääröjä. Taaempana matalia puita ja hoikkia lehtipuiden runkoja. Puiden välistä näkyy järvi ja punerva vastaranta, jonka yllä vaaleansinervä taivas. Etualan hangessa syvälle painunut polku. Väreissä rikas asteikko violettia, sinistä, ruusunpunaista, kellervää ja vihreää. Lindström 426.

128. *Järvenselkä talvella.* *

61 x 46.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Suurimman osan etualaa täyttää jäinen järvenselkä, jossa on tummempia kohtia lumimassojen merkkinä. Taustalla rantavaaroja puolittain lumen peitossa. Taivas tummassa pilvessä. Päävärinä synkkä sininen. Lindström 427.

129. *Myöhäistalven ilta.* *

75 x 54.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Kallion laella, jolla on lunta, kasvaa pieniä näreitä ja lehtipuiden vesoja. Kallion takana kellervä jäinen järvi; taustalla kaukainen vastaranta punaisine rakennuksineen ja niiden takana punavioletti metsä. Taivas vihreänkellervä. Lindström 430.

130. *Aikainen kevättalvi.* *

45 x 60.

N. 1911.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Etualalla lumen peittämä aukea, jonka alareunassa räikeänsininen varjo. Taaempana keltainen talo ja punaisia ulkorakennuksia, joiden ympärillä vihreitä mäntyjä ja keväisen punervia koivuja. Värit hyvin kirkkaat, siveltimen vedot paksut. Lindström 433.

131. *Huurteisia puita.* *

81 x 65.

1911.

Merkitty: Pekka Halonen 1911.

Kuvailu: Lumen peittämä maa; huurteessa olevat puut vivahtelevat vihreään ja violettiin.

Lindström 434.

132. *Kalastajat jäällä.* *

78 x 59.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Halosenniemen jyrkältä rinteeltä näkyy vasemmalla pari jäällä olevaa henkilöä kalastuspuuhissa, vierellään tolppakelkka.

Maisema on syvän lumen peitossa. Rinteellä kasvaa mäntyjä ja punertavaa lehtimetsää. Rannassa ruskeaa avovettä.

Lindström 435.

133. *Luminen kataja.* *

74 x 52.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Etualan hangessa kasvaa vasemmalle kallistuva koivunrunko, jonka takana on säännöllinen pyramidinmuotoinen kataja lumeen peittyneenä. Oikealla on ryhmä tummia lepänrunkoja, vasemmalla yksinäinen hoikka puunrunko. Taustalla näkyvä taivas vaaleankellervä.

Lindström 437.

134. *Talvimaisema.* *

56 x 40.

1911.

Merkitty: P. Halonen 1911.

Kuvailu: Paksun lumen peittämä metsä, etualalla tasaista hankea.

Kylmä pakkaspäivä, taivas keltainen.

Lindström 438.

135. *Punainen vaja.* *

48 x 38.

N. 1911.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Pitkä punainen vajarakennus syvässä lumessa. Aurinkoinen talvipäivä.

Lindström 448.

136. *Talvimaisema.*

58,5 x 41.

1912.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1912.

Yksityisomistuksessa.

137. *Talvimaisema Vihtavuorelta (Maisema Vihtavuorelta).*

95 x 75.

1912.

Merkitty oa: *P. Halonen*
1912.

Merita.

138. *Kevättalvi.*

67 x 44.

1912.

Merkitty va: *P. Halonen.*
Yksityisomistuksessa.139. *Karhunpesällä (Lappalainen karhunpesällä).*

94 x 73.

1912.

Merkitty va: *P. Halonen.*
1912.

Yksityisomistuksessa.

140. *Lumisia honkia. **

93 x 65.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Suoria korkeita honkia, joiden tasaiset oksat ovat lumen peittämät. Talviaamun kellervä taivas näkyy puiden takaa. Lumi on maalattu valkoisin ja violetein vivahtuksin, mäntyjen neulasto harmaanvihervä.
Lindström 479.

141. *Ensi lumi. **

77 x 55,5.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Luminen kalliorinne viettää ylhäältä oikealta, missä näkyy huvilan luminen katto, alas vasemmalle. Rinteellä kasvaa keltaisia koivuja ja vihreitä mäntyjä. Vasemmalla rinteeseen suojassa pilkottaa saunan katto sekä lahdenpohjukan sininen vesi. Taustalla vihervä järvi ja luminen vastaranta rakennuksineen.
Lindström 471.

142. *Talviaamu metsässä. **

82 x 46.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Lumisen honkametsän sisusta. Suorien korkeiden puiden latvat ovat lumessa, paksu nietos peittää maan. Lumi vivahtaa harmaanvioletteihin; kellervä aamutaivas puiden takana.
Lindström 472.

143. *Suksenlatu.* *

80 x 60.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Yksinäinen suksenlatu lumisessa metsässä.

Lindström 473.

144. *Pakkaspäivä.* *

60 x 37.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Vasemmalla kataja kokonaan lumen peitossa, taaempana metsää. Aurinkoinen pakkaspäivä, lumessa syvänsiniset varjot, ylhäällä metsässä rusottavia ja kellerviiä värejä, taivas vihervä.

Lindström 474.

145. *Talvimaisema.* *

78,5 x 58,5.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Luminen honka jyrkän teellä. Värit hyvin vaaleat, lumi sinervä, tausta sinivihreä.

Lindström 475.

146. *Aurinkoinen talvimaisema.* *

60 x 44.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Metsänaukea, jolla kasvaa joitakin koivuja ja muita puita, taustalla tiheämpää metsää sekä puolittain metsän peitossa harmaa rakennus. Lumessa kirkkaat siniset varjot, rakennuksessa violetti vivahdus.

Lindström 477.

147. *Maaliskuun hankia.* *

82 x 46.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Lumen peittämä rinne, jonka huipulla kirkkaanvihreitä ja ruskehtavia puita. Taivas turkoosinvärinen. Etualan hangessa kirkkaansinisiä varjoja.

Lindström 480.

148. *Myöhäistalvi.* *

79 x 51.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Luminen metsänaukea. Vasemmalla paksurunkoinen mänty, latva lumen peitossa, taustalla oikealla hennompiä puita. Lumella pitkät siniset varjot, puissa rusottavia värejä, taivas sinivihreä.

Lindström 482.

149. *Sulavaa jäätä ja lunta.* *

54,5 x 39.

1912.

Merkitty: P. Halonen 1912.

Kuvailu: Jyrkältä kalliolta valuu lumi kielekkeinä edessä olevaan veeteen. Punervien kallioiden raoissa on vihreää sammalta. Vesi ruskeaa. Lindström 483.

150. *Kuutamo.*

50,5 x 27,5.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Pekka Halosen seuran kokoelma.

151. *Honka lumisessa metsänreunassa.*

77 x 57.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

152. *Metsästäjä.*

98 x 76,5.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

153. *Kevättalvi.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

154. *Huurteinen petäjä.*

90,5 x 64.

1913.

Merkitty oa: *Pekka Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

155. *Raivio lumessa (Luminen metsä).*

100 x 76.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

156. *Sunnuntaimetsästäjä.*

75 x 48.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Olvi -säätiö, Iisalmi.

157. *Lauha talvipäivä.*

88 x 64.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

158. *Kevättalvea.*

71 x 47.

1913.

Merkitty va: *P. Halonen*

1913.

Yksityisomistuksessa.

159. *Talvimaisema.*

83 x 66.

1913.

Merkitty va: *Pekka Halonen*

1913.

Nikanderin kokoelma/Turun taidemuseo.

160. *Mänty talvella. **

78 x 60.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Halosenniemen käkkyrämänty lumisen kallion reunalla.

Taustalla luminen järvi, jonka vastarannalla Vanhakylän rakennukset ja sininen metsänreuna. Harmaa talvipäivä.

Lindström 501.

161. *Luminen metsä.* *

78 x 52.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Suuret lumenpeittämät kuusenoksat täyttävät suurimman osan taulusta. Lumen keskellä pilkottaa suora punaruskea runko.

Taivas taustalla kuulas, vaaleankellervä.

Lindström 502.

162. *Visavuori.* *

76 x 60.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Kirkas talviaurinko luo sinipunervia varjoja syvään lumeen, joka peittää taustaan päin kohoavaa rinnettä. Etualalla vasemmalla on punainen navettarakennus, ylhäällä Visavuoren punakattoinen ateljeerakennus, jonka edessä mäntyjä. Taivas vaalea, vihervänsininen.

Lindström 503.

163. *Itavalaistus.* *

43 x 54.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Jäätynyt, osittain lumen peittämä lahti, taustalla kesähuvila ja sauna. Vaaleanvihreä taivas kuvastuu kiitävään jäähän.

Lindström 504.

164. *Mäntymetsää talvella.* *

89 x 54,5.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Suoria mäntyjä tiheänä rivistönä lumessa. Tie, jossa näkyy reen jalasten painama jälki, johtaa taustalle päin.

Lindström 506.

165. *Itavalaistus.* *

53 x 41.

1913.

Merkitty: P. Honen 1913.

Kuvailu: Halosenniemen käkkyrämannyn oksat näkyvät lumista ja jäistä järveä vasten, jossa on auringonlaskun heikkoa kuvastusta. Vasemmalla punaruskea niemeke puineen ja rakennuksineen, taustalla sinervä vaara. Kellervällä taivaalla sinervä pilviä; aurinko vahvankeltainen täplä, taivaanranta punainen.

Lindström 510.

166. *Talvikuva Tuusulasta.* *

55 x 45.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Halosenniemen pohjoispuoleinen naapuriniemi.

Harmaanvalkoinen usva peittää lumista maastoa ja himmeänharmaata vettä. Oikealla korkea nuori mänty.

Lindström 511.

167. *Suojailma.* *

60 x 47.

1913.

Merkitty: Pekka Halonen 1913.

Kuvailu: Kotihuvilan nurkalta. Ruskea huvila sinervänä kiiltävine ikkunoineen oikealla ylhäällä; sen edessä vasemmalle viettävä rinne, jolla kasvaa näre ja tämän takana korkeampi mänty, kaikki lumen peitossa. Usvaisesta taustasta vasemmalla hämmöttää esiin vaaleita violetinpunervia koivuja. Taivas vihervänsininen.

Lindström 512.

168. *Lumisia puita.* *

69 x 51,5.

1913.

Merkitty: P. Halonen 1913.

Kuvailu: Etualalla keskellä nuori pensasmainen mänty, joka on lumen painosta kaartunut kiemuraiseksi, suurta akantus-lehteä muistuttavaksi kuvioksi. Taaempänä keskellä suuren koivun runko, jonka kummallakin puolen on sivuille kaartuvia hoikkia puita.

Lindström 514.

169. *Huurteinen petäjä.* *

85 x 63.

1913.

Merkitty: Pekka Halonen 1913.

Kuvailu: Suuri huurteinen petäjä, jonka takana pienempiä mäntyjä ja muuta metsää. Pilvinen talvipäivä.

Lindström 1123.

170. *Kevättalvi.*

60 x 40.

1914.

Merkitty va: P. Halonen

1914.

Yksityisomistuksessa.

171. Talvimaiesema.

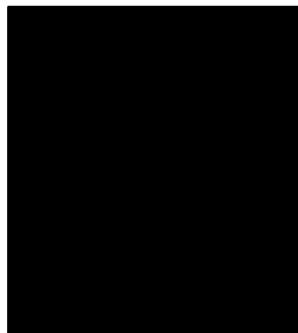
83 x 76.

1914.

Merkitty oa: *Pekka Halonen.*

1914.

Yksityisomistuksessa.

172. Aurinkoinen talvipäivä.

78 x 52.

1914.

Merkitty va: *P. Halonen*

1914.

Yksityisomistuksessa.

173. Maaliskuun aurinkoa.*

74 x 54.

1914.

Merkitty: P. Halonen 1914.

Helsingin sotilaskotiyhdistys.

174. Talvimaiesema.

75 x 45.

1914.

Merkitty va: *Pekka Halonen*

1914.

Yksityisomistuksessa.

175. Koli (Kolimaiesema).

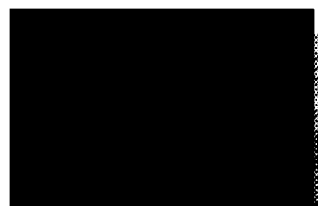
55 x 100.

1914.

Merkitty va: *P. Halonen*

1914.

Merita.

176. Talvimaiesema.*

54 x 69.

1914.

Merkitty: P. Halonen 1914.

Kuvailu: Metsänsisusta. Lumen peittämiä muodoltaan koristeellisia kuusia ja katajia, oikealla koivu, jonka oksat ojentuvat vasemmalle yli kuvan. Lumessa kevyitä sinipunaisia varjoja, puissa vihreää. Lindström 546.

177. *Huurteinen paju, aamutunnelma.* *

64 x 46.

1914.

Merkitty: P. Halonen 1914.

Kuvailu: Suuri huurteinen oksa työntyy vinosti oikealta alas vasempaan. Taaempana oksia ja runkoja, kaikki lumessa; taustalla kylmänkellervä aamutaivas. Yleisväritys rakentuu kokonaan valkoiselle ja violetille. Lindström 547.

178. *Haapoja ja kuusi lumessa.* *

Öljymaalauk pahville.

51 x 42.

1914.

Merkitty: P. Halonen 1914.

Kuvailu: Kahden vihervänsävyisen haavanrungon takana on luminen kuusi. Kuusen neulasto harmaan vihreä. Lumi harmaanvioletti. Lindström 548.

179. *Saunan ovi.* *

Öljymaalauk puulle.

61 x 45.

1914.

Merkitty: P. Halonen 1914.

Kuvailu: Kevättalvi. Halosenniemen saunan edusta on osittain lumesta paljas. Saunan ovi on avoinna; sisällä näkyy pieniruutuinen ikkuna. Oikealla saunan nurkalla pari koivunrunkoa. Lindström 550.

180. *Kolilta.* *

75 x 56,5.

1914.

Merkitty: P. Halonen 1914.

Kuvailu: Laaja näköala. Etualalla keväisen vaaleanvihreitä mäntyjä, joiden rungot paistavat auringossa oranssinvärinä. Puiden takana nousevia ja laskevia metsäharjanteita, taustalla luminen järvi. Metsässä kirkasta vihreää, kellervää, violettia ja ruusunpunaista. Siveltimenvedot nopeita ja leveitä.

Lindström 554.

181. *Koli.*

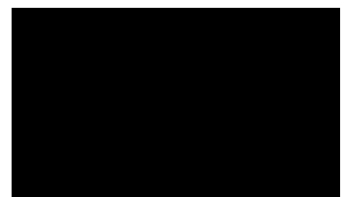
Koko ei tiedossa, vaakamaalaus.

1914.

Merkitty va: *P. Halonen*

1914.

Yksityisomistuksessa.

182. *Aurinkoinen talvipäivä.*

68 x 53.

1915.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1915.

Yksityisomistuksessa.

183. *Kevättalvi, Ristiina.*

70 x 50.

1915.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1915.

Yksityisomistuksessa.

184. *Talvikuva.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1915.

Merkitty va: *P. Halonen*

1915.

Yksityisomistuksessa.

185. *Talvinen metsä.*

70 x 50.

1915.

Merkitty oa: *jean Sibeliukselle*

8/XII 1915.

Pekka Halonen.

Ainola, Järvenpää.

186. *Huurteinen metsä.*

65 x 45.

1915.

Merkitty va: *P. Halonen*

1915.

Yksityisomistuksessa.

187. *Kaksi hiihtävää naista.*

50 x 39,5.

1915.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1915.

Someron kaupunki.

188. *Talvimaisema (Talvi).*

85 x 61.

1915.

Merkitty va: *P. Halonen*

1915.

Yksityisomistuksessa.

189. *Lumisia puita.* *

Öljymaalaukseen puulle.

59 x 40.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Petäjä lumen peitossa. Neulaset vihervanharmatavat, punaruskea runko pilkottaa oksien välistä.

Lindström 571.

190. *Talvimaisema.* *

60,5 x 35,5.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Maisemaa hallitsee vasemmalla oleva korkea mänty, jonka latva on lumen peitossa. Oikealla olevan kallion mustat kyljet ovat osaksi lumettomat. Kallion vierellä on koivuja, joiden lehvistössä on violetinpunerva sävy. Kokonaissävy harmahtava.

Lindström 573.

191. *Lumista metsää.* *

99 x 75.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Suuri luminen kuusi. Taustalla metsää. Vaalean kellervä taivas.

Lindström 574.

192. *Louhikko lumessa.* *

70 x 49.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Suuria teräväsärmäisiä kiviä lumen peitossa.

Taustalla tumma kallionkylki; kalliota peittää lumi. Oikealla on kivien välissä joitakin suoraa puunrunkoja, vasemmalla yksinäinen runko.

Lindström 575.

193. *Huurteinen mänty.* *

69 x 50.

1915.

Merkitty: Pekka Halonen 1915.

Kuvailu: Suuri mänty, jonka yläoksat ovat huurteen peitossa; alin suuri oksa ojentuu eteenpäin, sen neulasto peittävät koristeelliset lumikiemurat. Taaempänä vasemmalla korkea kuusi ja koivun punerva latvus. Väreissä violetinharmahtavaa, vihreää ja ruskeaa.

Lindström 577.

194. *Talvimaisema Pielisjärveltä.* *

55 x 83,5.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Lumen peittämän järvenselän oikealla puolen ja takana kohoaa pyöreälakisia vaaroja. Etummaisella rinteellä kellanvihreää havumetsää, taaempänä punervaa lehtimetsää, taustalla sininen vaarajono. Taivas sinivihreä. Lumessa kirkaansinisiä varjoja. Lindström 578.

195. *Talven hankia.* *

65 x 54.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Luminen metsä. Etualalla suuria lumimöykkyjä, jotka kokonaan peittävät maaston. Taustalla metsän alaosa. Värit hillityt; tummanvihreää ja violetinharmaata. Lindström 579.

196. *Sarvikallio lumessa.* *

Öljymaalauk puulle.

55,5 x 75.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Tuusulanjärvi on osittain hyhmäisen lumen ja jään peitossa, osittain sulana. Taustalla Sarvikallio, jota peittää lumi ja joka kuvastuu kellervään veteen. Lähempänä etualaa tummanvioletti, vesirailo. Väreissä valkoista, harmaanviolettia ja kellervää. Lindström 580.

197. *Huurteiset petäjät.* *

77 x 51.

1915.

Merkitty: Pekka Halonen 1915.

Kuvailu: Kallionlaki ja suuria vierinkiviä, joita peittää sammal. Kivien välistä nousee aivan etualalla suuri petäjä, joka kallistuu hiukan vasemmalle; oikealla on toinen, pienempi ja suorarunkoinen petäjä. Puiden oksat ovat kauttaaltaan huurteessa. Väriasteikossa on hillittyä harmaata, vihervää ja punervaa. Lindström 581.

198. *Polku lumessa.* *

65 x 51.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Syvän lumen peittämiä kumpareita, joista eräässä näkyy lumeen poljettu polku. Taustalla lumisia oksia. Hillityt harmahtavat värit. Lindström 582.

199. *Petäjänlatva.* *

Öljymaalauk puulle.

58 x 40.

N. 1915.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Suuren lumisen petäjän latva. Oksat painuvat lumen alla.

Taivas vaaleanharmaa.

Lindström 583.

200. *Talvinen näköala.* *

63 x 43.

N. 1915.

Merkitemätön.

Kuvailu: Korkeita suoria honkia, kuusia ja jokin koivunrunko etualan lumisella rinteellä, jolta aukeaa laaja näköala yli lumisen pellon ja metsäisten niemekkeiden. Etualan lumessa on punervia valokohtia ja vaaleansinisiä varjoja. Taustan metsä kellanvihreä, taaempana sinervä. Taivas vihreänsininen.

Lindström 584.

201. *Talviaurinkoa.* *

45 x 66.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Talviauringossa loistaa hyvin voimakasvärinen rakennusryhmä; yksi rakennus keltainen, muut punaiset. Etualan lumihangessa on sinisiä varjoja. Taivas vaaleansininen. Värinkäyttö hyvin rohkea, siveltimenvedot kiemuraiset.

Lindström 585.

202. *Talvimaisema.* *

Öljymaalauk pahville.

50 x 43.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Lumisella rannalla, joka kohoaa oikealle, on pensaita lumessa.

Taustalla vihervänharmaa vesi, jota vastaan näkyy suippo katajanlatva.

Lindström 586.

203. *Vaja lumessa.* *

70 x 57.

1915.

Merkitty: Pekka Halonen 1915.

Kuvailu: Aurinkoinen talvipäivä. Keltaisen vajarakennuksen jyrkkä pääty lumisten puiden keskellä; vajan katolla lunta. Puita peittävät paksut lumikääryt maalattu kellervällä, ruusunpunervalla ja violetilla. Taustalla pilkottaa turkoosinsininen taivas. Siveltimenjäljet leveät.

Lindström 587.

204. *Talvinen rantamaisema.* *

76 x 57.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Halosenniemen rantakalliot vasemmalla. Taustan kellanvihreää taivasta vasten piirtyvät hoikat koivunrungot maalatut vaalean punaviolettilla, katajat harmahtavanvihreät. Lumessa voimakkaan violetit varjot.

Lindström 588.

205. *Maaliskuun hankia rinteellä.* *

65 x 50.

1915.

Merkitty: Pekka Halonen 1915.

Kuvailu: Luminen rinne; harmaa kallionlohkare pistää esiin lumesta. Ylhäällä rinteellä on koivuja ja vihreitä havupuita heleänsinistä taivasta vasten. Kirkas maaliskuun aurinko valaisee lunta, jolla on pitkiä sinipunervia varjoja.

Lindström 592.

206. *Kotiranta varhaistalvena.* *

75 x 57.

1915.

Merkitty: P. Halonen 1915.

Kuvailu: Halosenniemen rantakallio kohoaa vasemmalla lumen peitossa, kuvastuen veteen. Kalliolla on suippoja katajia ja muita puita. Rantaviiva polvekkeen etualalla vasemmalla ja kulkee sitten loivasti kohoten oikealle. Väreissä on pehmeää vihreää ja violettia. Tekotapa on kevyen impressionistinen, miltei vesiväriä muistuttava.

Lindström 608.

207. *Kevättalven ranta.* *

40 x 25,5.

1915.

Merkitsevätön.

Kuvailu: Kallioilla lunta, etualalla ruskeanviherviiä katajia.

Nopeasti hahmoteltu, keskeneräinen.

Lindström 609.

208. *Mänty lumessa.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1916.

Merkitty oa: *Pekka Halonen*

1916.

Yksityisomistuksessa.

209. *Kevättulva.*

65 x 50.

1916.

Merkitty va: *P. Halonen*

1916.

Gösta Serlachiuksen taidesäätiö, Mänttä.

210. *Lunta metsässä.*

50,5 x 38,5.

1916.

Merkitty va: P. H.

1916.

Yksityisomistuksessa.

211. *Lumisia puita.*

65 x 50.

1916.

Merkitty va: *P. Halonen*

1916.

Yksityisomistuksessa.

212. *Lumisia puita.*

70 x 55.

1916.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1916.

Yksityisomistuksessa.

213. *Lumista metsää.*

66 x 45.

1916.

Merkitty va: *P. Halonen*

1916.

Yksityisomistuksessa.

214. *Maaliskuun päivä.*

50 x 41.

1916.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1916.

Yksityisomistuksessa.

215. *Luminen mänty.* *

80 x 66.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Suuri lumen peittämä mänty, jonka ruskeista kiemuraisista oksista pari alinta ojentuu etualalle. Vasemmalla taustalla kuusi. Taivas harmaan pilvinen. Himmeät värit; harmaanvalkoista, vihervää, punaruskeaa. Leveät siveltimenvedot.

Lindström 611.

216. *Luminen kataja.* *

74 x 48.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Vasemmalla lumeen peittynyt suippo kataja, oikealla pisteaita ja kuusia sekä punertavia lehtipuita. Taivas kellervä. Siveltimenkäyttö voimakasta; pohjakangas näkyy useissa kohdin.

Lindström 612.

217. *Talvista metsää.* *

80 x 60.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Korkeita lumisia mäntyjä. Taustan metsä on pehmeän usvan peittämä. Taivas turkoosinvärinen. lumessa rusottavanpunaisia sävyjä.

Lindström 614.

218. *Lumisia katajia.* *

70 x 47.

1916.

Merkitty: Pekka Halonen 1916.

Kuvailu: Halosenniemen kotirinne aurinkoisena talvipäivänä. Hyvin heleät värit.

Lindström 615.

219. *Luminen mänty.* *

68 x 53.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Lumen peittämän suuren männyn runko pilkottaa hiukan oksien lomasta. Usvainen päivä; taustalla lumista metsää. Taivas vaaleankellervä. Väreissä ruusunvärisiä, violetteja ja viherväisiä vivahduksia. Rikassävyinen; värinkäyttö pehmeä.

Lindström 617.

220. *Mäntyjä talvella.* *

69 x 65.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Lumessa on kolme mäntyä. Taustan taivas vaalean-kellervä, lumi maalattu harmain ja violetinsävyisin värein.

Lindström 618.

221. *Lumisia puita.* *

81 x 56.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Lumen peitossa olevia mäntyjä, taustalla kuusi.

Puiden oksista on joitakin ruskeita kaaria näkyvissä, muuten kaikki peittynyt pehmeään lumeen. Taivas vaalea, sinivihervä.

Lindström 619.

222. *Huurretta.* *

73 x 24.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Tuusulasta. Vasemmalla näkyvää rantaa reunustavat huurteiset pensaat. Taustalla maantie kilometripylväineen.

Lindström 620.

223. *Lumi sulaa.* *

56 x 47.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Rantaveteen kuvastuu luminen rinne ja sillä

kasvavia koivunrunkoja, joista vain alaosa on näkyvissä.

Lumen välissä on ruskeita ja vihervä sammalmättäitä. Vesi harmaanvioletti.

Lindström 622.

224. *Jäänlähtö.* *

65 x 48.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Vasemmalla kohoavalla rantarinteellä on ryhmä hentoja koivunrunkoja, joiden oksisto punertaa keväisenä.

Taaempana rinteellä, osittain veteen vyöryneinä, kirkkaanvalkoisia lumiläikkäitä, joilla on lentävän linnun muoto. Sini-
sessä vedessä vaaleita jäälauttoja.

Lindström 623.

225. *Jää sulaa.* *

Öljymaalauk puulle.

73 x 55.

1916.

Merkitty: Pekka Halonen 1916.

Kuvailu: Sulavia ohuita jäälauttoja uiskentelee rantavedessä, oikealla olevan rinteessä. Rinteellä on kellanvihreitä katajia ja hoikkia koivunrunkoja. Vaaleansininen taivas kuvastuu veteen. Jäälauttojen reunassa on pari kirkkaansinistä vetoa.
Lindström 624.

226. *Lumisia puita.* *

69 x 49.

1916.

Merkitty: P. Halonen 1916.

Kuvailu: Suuren lumisen puun oksat riippuvat moninkertaisina ohuina kaarina maahan. Taaempana huurteista metsää. Violetinvalkoisia ja harmahtavia sävyjä.

Lindström 1124.

227. *Talvimaisema.*

68 x 55,5.

1917.

Merkitty va: *P. Halonen*

1917.

Yksityisomistuksessa.

228. *Leppäkoski.*

65 x 50.

1917.

Merkitty va: *P. Halonen*

1917.

Gösta Serlachiuksen Taidesäätiö, Mänttä.

229. *Luminen kataja.*

76 x 51.

1917.

Merkitty va: *P. Halonen*

1917.

Ateneum AIII2692.

230. *Lumisia puita.*

70 x 50.

1917.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1917.

Yksityisomistuksessa.

231. *Lumista metsää.*

62 x 50.

1917.

Merkitty va: *P. Halonen*

1917.

Yksityisomistuksessa.

232. *Luminen näre. **

Öljymaalauk puulle.

75 x 55.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Etualalla nuori näre, jota lumi peittää pehmeinä kääroinä. Taaempänä lumista metsää, jonka välistä näkyy kellervä taivas.

Lindström 672.

233. *Talvimaisema. **

84 x 57.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Lumen peittämiä puita auringon kajossa.

Väreissä vaaleaa violettiä ja kullankellervää.

Lindström 673.

234. *Lumisia puita. **

61 x 41.

N. 1917.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Metsänaukealla oikealla matala luminen puu (kataja), taaempänä mäntyjä, lunta oksillaan.

Lindström 675.

235. *Luminen kataja rinteellä. **

66 x 55.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Lumi peittää oikealta vasemmalle viettävää rinnettä, jonka huipulla on pari lumista mäntyä. Etualalla suippo kataja, jonka oksia lumi kiertää koristeellisina kiehkuroina. Taustalla vasemmalla usvaista metsää. Värit himmeät: puhtaanvalkoista, violetinharmaata, vihervää.

Lindström 676.

236. *Leppäkoski. **

58 x 35.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Tehdasrakennuksia. Keskiälällä korkea savupiippu, taaempana vasemmalla toinen matalampi. Rakennusten takana korkeita metsäisiä harjanteita. Lumi peittää rakennusten kattoja ja maisemaa. Etualalla kaksi rakennuksen seinustalla olevaa hevosta ja kaksi miestä.
Lindström 678.

237. *Talvinen metsä.* *

64 x 51.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Etualalla lumisen hongan yläosa, taaempana kuusia.
Lindström 679.

238. *Maaliskuinen metsä.* *

58 x 48.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Etualalla on vankka koivunrunko, taaempana muita hennompiä koivuja. Suoraan etummaisena koivun takana kellanvihreä kataja, oikealla mäntyjä. Hängellä on pitkät siniset varjot. Taivas heleänsininen, tunnelma keväisen raikas siveltimenvedot luistavat.
Lindström 680.

239. *Katajia lumessa.* *

Öljymaalauk puulle.

73 x 53.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Suippoja vihreitä katajia, joita lumi kiertää koristeellisina kiehkuroina. Lumista metsänsisustaa.
Lindström 681.

240. *Mäntymetsä talvella.* *

96 x 65.

1917.

Merkitty: Pekka Halonen 1917.

Kuvailu: Hoitometsää suorine mäntyineen, etualalta taustaan johtava tie. Räntäsää; tien keksikohdalla ruskeaa sohjoa. Vä-reissä vihreää, punaruskeaa ja valkoista. Maalattu Kymin-tehtaan tienoilla.
Lindström 682.

241. *Talvista metsää.* *

Öljymaalauk pahville.

80 x 62.

N. 1917.

Merkitsevätön.

Kuvailu: Huurteinen metsänsisusta. Etualalla aukeampaa maata, pyöreä kivi ja huurteen kokonaan kietoma näre, taustalla mäntyjä. Taivas vaaleankellervä. Koko maisema usvainen.
Lindström 683.

242. *Talviaurinko.* *

56 x 42.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Ryhmä nuoria puita, joiden kaareksi taipuvilla oksilla on pehmeitä pyöreitä lumikäyryjä. Vasemmalla suora koivunrunko. Lumisen, rusottavan oksaverkon takana on turkoosinsininen taivas. Varjokohdissa lumessa on hiukan violettia väriä.
Lindström 684.

243. *Aamuaurinkoa talvisessa metsässä.* *

83 x 56.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Syvässä lumessa seisovia mäntyjä ja kuusia, joiden oksilla on vastasatanutta lunta. Kellervä aamutaivas loistaa puiden takana; valo sattuu takaapäin puiden oksiin ja luo niihin rikkaita kirkkaita värivivahduksia. Impressionistinen kokonaisvaikutelma.
Lindström 685.

244. *Lumista metsää.* *

71 x 43.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Lumisia mäntyjä ja muita puita. Vaaleat värit.
Lindström 686.

245. *Kevättalvi.* *

37 x 44.

1917.

Merkitty: P. Halonen 1917.

Kuvailu: Järveen, jossa on rannoilta sulanut jääpeite, pistää oikealta matalahko niemeke, joka kasvaa tuuheita katajia ja kuusia. Puiden välistä näkyy vaalea huvila; rannassa punainen sauna ja pieni uima-huone. Taustalla värikkäitä puita ja lumipalviä, äärimäisenä taustalla sininen harjanne.
Lindström 690.

246. *Keväthanget.* *

58 x 45.

N. 1917.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Luminen tie johtaa veräjälle, jonka toinen pylväs on näkyvissä. Taustalla tummahko rakennus, jonka suuri kulmaikkuna näkyy. Puut taipuvat kummaltakin puolen tien yli. Aurinkoinen helmikuun päivä; hangilla pitkät siniset varjot. Taivas viherväsininen. Lindström 693.

247. *Huurretta (Talvimaisema).*

65 x 47.

1918.

Merkitty va: *P. Halonen*

1918.

Yksityisomistuksessa.

248. *Kevättalvi.*

51 x 42.

1918.

Merkitty va: *P. Halonen*

1918.

Suomen Lääkäriliitto.

249. *Kevään tulo rannalla (Talvimaisema).*

36 x 35.

1918.

Merkitty va: *P. Halonen*

1918.

Yksityisomistuksessa.

250. *Talvipäivä metsässä. **

69 x 50.

N. 1918.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Lumisella metsänaukealla kasvaa vasemmalla pari koivunrunkoa, aukean takana on lumen peittämä mänty ja sen takana jälleen koivuja. Heleä aamuaurinko luo maisemaan vaaleanpunaisia, kellerviiä ja violetteja vivahduksia.

Lindström 713.

251. *Talvimaisema. **

66 x 50.

1918.

Merkitty: P. Halonen 1918.

Kuvailu: Talvinen metsänsisusta. Hillitty esitystapa.

Lindström 714.

252. *Talvinen metsä.* *

60 x 40.

1918.

Merkitty: P. Halonen 1918.

Kuvailu: Aurinkoinen pakkaspäivä metsässä. Puut ovat paksun lumen peitossa; männyistä näkyy vain ruskeita runkoja. Vahvat siniset varjot lumella. Puiden lomasta näkyy sinivihreää taivasta.

Lindström 715.

253. *Kevättalvi.* *

74 x 50.

1918.

Merkitty: P. Halonen 1918.

Kuvailu: Korkeita puita lumessa. Aurinkoinen maaliskuun sää; lumessa rusottavanpunaisia vivahduksia ja sinisiä varjoja.

Lindström 716.

254. *Rantalunta.* *

Öljymaalaukseen pahville.

45 x 35.

1918.

Merkitty: P. Halonen 1918.

Kuvailu: Halosenniemen punervat rantakalliot oikealla; vasemmalla hyhmäistä vettä, jossa on rantaviivaa seuraava vihervän avoveden railo. Rannalla ruskeanvihreitä pensaita.

Lindström 719.

255. *Halosenniemi talvella (Talvi, Halosenniemi).*

57 x 43.

1919.

Merkitty va: *P. Halonen*

1919.

Yksityisomistuksessa.

256. *Talvimaisema.*

64 x 50.

1919.

Merkitty va: *P. Halonen*

1919.

Yksityisomistuksessa.

257. *Talvimaisema.*

60 x 46.

1919.

Merkitty va: *P. Halonen*

1919.

Ateneum CVI1972.

258. *Talvista metsää.* *

61 x 41.

1919.

Merkitty: P. Halonen 1919.

Kuvailu: Metsän sisusta. Puiden oksilla pehmeitä lumikäyryjä, etualalla kokonaan lumen peittämä pieni puu. Lumessa rusottavan-punaista väriä, taivas sinivihreä.

Lindström 757.

259. *Kevättalvi.* *

42 x 32.

1919.

Merkitty: P. Halonen 1919.

Kuvailu: Vasemmalla lumen peittämä kallio, oikealla kuusennäreitä. Vaalea taivas; väreissä rusottavia, punervia ja sinisiä sävyjä.

Lindström 760.

260. *Ensi lumi.* *

Öljymaalaus pahville.

20 x 30.

1919.

Merkitty: P. Halonen 1919.

Kuvailu: Näkymä Haloseniemestä pohjoiseen. Naapuriniemen kellervä huvilanpääty ja rantarakennukset lumen peittämät, samoin vasemmalla näkyvä järvi. Taivaalla synkkiä pilviä.

Lindström 774.

261. *Talvimaisema.*

60 x 48.

1920.

Merkitty va: *P. Halonen*
1920.

Yksityisomistuksessa.

262. *Luminen maisema.*

50 x 42.

1920.

Merkitty va: *P. Halonen*
1920.

Yksityisomistuksessa.

263. *Lumista metsää (Talvimaisema).*

80 x 65.

1920.

Merkitty va: *P. Halonen*
1920.

Yksityisomistuksessa.

264. *Lumisia katajia.*

65 x 46.

1920.

Merkitty va: *P. Halonen*

1920.

Yksityisomistuksessa.

265. *Pyryilma metsässä. **

60 x 47.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Metsän sisusta. Etualalla pari suorarunkoista mäntyä. Sakea märkä lumi peittää kaiken.

Lindström 780.

266. *Lumisia puita. **

70 x 50.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Tuuhea mänty ja sen edessä näre, paksun lumen peitossa. Taustalla näkyvä taivas hyvin vaalean kellervä. Etualan hangessa ruusunpunerva varjo.

Lindström 781.

267. *Lumisia kuusia. **

46 x 41.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Auringon valaisema kumpareinen rinne vasemmalla, sen alla oikealla tasasuhtaisia lumisia kuusia. Taustalla häämöttää vihreää havumetsää ja sinervä vaara. Taivas on vihreä. Kellervässä lumessa vaaleansiniset varjot.

Lindström 782.

268. *Lumisia puita rinteellä. **

50 x 40.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Vasemmalla kohoava luminen rinne. Rinteen alla lumisia näreitä, ylempänä solakoita runkoja ja puiden latvuksia. Sivel-
timenvedot hyvin leveät ja vapaat.

Lindström 783.

269. *Kevättalven rinne. **

50,5 x 40,5.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Halosenniemen kalliorinnettä. Kallionlaki paljastuu osittain lumesta. Taustalla metsää - suippo vihreä kataja, ruskeita korkeampia puita ja vihreitä mäntyjä. Hyvin vaalea taivas pilkottaa puiden lomasta.
Lindström 785.

270. *Usvainen talvipäivä.*

73 x 52.

1920.

Merkitty va: *P. Halonen*

1920.

Yksityisomistuksessa.

271. *Halosenniemi syystalvella. **

52 x 42.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Lumi peittää osittain etualalla olevia harmaita kiviä, joiden takana on ruskeankellervia puita sekä muutamia koivun ja lepänrunkoja. Puiden takana näkyy vaalean punaruskehtavan huvilan seinä ikkunoineen ja oikealla kuisti. Pilvinen päivä.

Lindström 811.

272. *Ensi lumi. **

62 x 41.

1920.

Merkitty: P. Halonen 1920.

Kuvailu: Punainen rantariihi rinteellä, jolla kasvaa kullankeltaisia koivuja ja taaempänä vaaleankellervia pajuja. Taustan metsässä on punervia, tummanpunaisia ja vihreitä sävyjä. Maan ylle on satanut ensi lumi. Vesi hyvin kuulas.

Lindström 814.

273. *Lumisateen jälkeen.*

65 x 46.

1921.

Merkitty va: *P. Halonen*

1921.

Yksityisomistuksessa.

274. *Kirkas pakkasaamu (Talvimaisema).*

70 x 50.

1921.

Merkitty va: *P. Halonen*

1921.

Yksityisomistuksessa.

275. *Talvimaisema.*

50,5 x 60,5.

1921.

Merkitty va: *P. Halonen*

1921.

Yksityisomistuksessa.

276. *Luminen mänty.*

70 x 55.

1921.

Merkitty va: *P. Halonen*

1921.

Yksityisomistuksessa.

277. *Talvimaisema.*

50 x 41.

1921.

Merkitty va: *P. Halonen*

1921.

Yksityisomistuksessa.

278. *Talvinen ranta.*

51 x 42.

1921.

Merkitty oa: *Lilli ja Regnel Löfqvistin**hopesääpäivänä 31/X 1921.**P. Halonen.*

Yksityisomistuksessa.

279. *Luminen honka.**

66 x 48.

N. 1921.

Merkitsevätön.

Kuvailu: Lumi painaa suuren, hiukan vinoon kasvaneen hongan oksia. Taustalla on lumiusvassa hämmöttäviä männynrunkoja. Kellervä taivas hohtaa oksien välistä.

Lindström 819.

280. *Lumisia puita.**

50 x 40.

1921.

Merkitty: P. Halonen 1921.

Kuvailu: Vasemmalla iso lumen peittämä kivi, taaempana koivuja, joiden kaarevat rungot näkyvät selvästi lunta vasten. Oksat ovat myös kaarevat, lumiset. Harmahtavan violetti sävy lumessa, taivas kellervä.

Lindström 820.

281. *Talvinen metsä.* *

64,5 x 50.

1921.

Merkitty: P. Halonen 1921.

Kuvailu: Keskellä lumista metsärinnettä on pieni männyn-
taimi, latva lumen peitossa. Taaempana kallio, jonka kylki
näkyi lumen alta. Taustalla vihreitä havupuita, oikealla lumi-
sia pensaita ja niiden takana koivunrunkoja. Tausta häipyi
rusottavaan usvaan; taivas hyvin vaalea, vihervä.

Lindström 821.

282. *Tuusulan järveltä.* *

37 x 32.

1921.

Merkitty: P. Halonen 1921.

Kuvailu: Kallion yli näkyvät käkkyrämännyn ja katajan latvat
lumen peitossa; niiden takana Tuusulanjärven sameanvihervä vesi.
Taustalla matalia rakennuksia.

Lindström 823.

283. *Talvinen salomaisema.*

55 x 63.

1922.

Merkitty va: *P. Halonen*
1922.

Neste Oy.

284. *Talvimaisema.*

52 x 42.

1922.

Merkitty va: *P. Halonen*
1922.

Kuvailu: Etuala melko vapaa, rannalla puita, joiden takana
järvi. Aivan vasemmalla oksaton puunrunko. Melko sameat
värit.

Yksityisomistuksessa.

285. *Talvimaisema.*

64 x 51.

1922.

Merkitty va: *P. Halonen*
1922.

Yksityisomistuksessa.

286. *Mäntyjä lumipyryssä.* *

78 x 53.

1922.

Merkitty: P. Halonen 1922.

Kuvailu: Kaksi mäntyä, joiden kiemuraoksien neulasto on

pehmeänvihreä, kasvaa rinteellä, etualan lumihangen takana. Rinne vaipuu keskialan notkelmaan, jonka takana kohoaa jyrkkä vastarinne kuusineen. Koko maisema sankan pyryn vallassa, harmahtavana häämöttävä.
Lindström 839.

287. *Talvinen mäkimaisema.* *

70 x 50.

1922.

Merkitty: P. Halonen 1922.

Kuvailu: Lumista mäkimaaastoa. Etualalla mänty, taustalla rinteitä lehtipuineen ja kuusineen. Usvainen ilma; väreissä violetinsävyistä valkoista ja vihervää.

Lindström 841.

288. *Talvinen kotiranta.* *

55 x 40.

1922.

Merkitty: P. Halonen 1922.

Kuvailu: Rantakallio koivunrunkoineen kohoaa oikealla, vasemmalla harmahtavaa vettä.

Lindström 843.

289. *Talvimaisema.* *

54 x 40.

1922.

Merkitty: P. Halonen 1922.

Kuvailu: Aihe Halosenniemen rinteeltä. Pari kellahtavaa koivunrunkoa, joiden takana on luminen kuusennäre. Pilvipäivä; usvainen harmahtava kokonaissävy.

Lindström 844.

290. *Kevättalvi.* *

51 x 41.

1922.

Merkitty: P. Halonen 1922.

Kuvailu: Rantarinteen alaosa. Oikealla on hyhmäistä jäätä kielekkeisinä lauttoina. Lähinnä rantaa sulaa vettä, johon rinteen puunrungot kuvastuvat. Ranta puolipaljas, ylempänä vähän lunta.

Lindström 846.

291. *Talvista metsää, Kinahmista.*
75 x 50.
1923.
Merkitty oa: *Pekka Halonen*
1923.
Prins Eugens Waldemarsudde, Stockholm.
292. *Lumisia puunlatvoja.*
75 x 51.
1923.
Merkitty va: *P. Halonen*
1923.
Yksityisomistuksessa.
293. *Kinahmin talvea (Kinahmi).*
66 x 50.
1923.
Merkitty va: *P. Halonen*
1923.
Yksityisomistuksessa.
294. *Talvimaisema.*
95 x 66.
1923.
Merkitty va: *P. Halonen*
1923.
Ateneum, Kordelinin kokoelmat, AIII1546.
295. *Talvikuva Kinahmista. **
57 x 100.
1923.
Merkitty: P. Halonen 1923.
Kuvailu: Lumisia puita; valokohdat kellervät, varjot
siniharmaat ja violetinsävyiset. Taivas vihervä.
Lindström 873.
296. *Lumisia puita. **
71 x 50,5.
1923.
Merkitty: P. Halonen 1923.
Tuusulan museon kokoelmat/Halosenniemi.

297. *Utuinen maisema (Utuisia pihlajanmarjoja).*

39 x 44.

1923.

Merkitty va. *P. Halonen*

1923.

Yksityisomistuksessa.

298. *Talvikuva. **

54 x 39.

1923.

Merkitty: P. Halonen 1923.

Kuvailu: Halkopino vajan vierellä; koivunrunkoja.

Lindström 867.

299. *Talviaurinkoa.*

58 x 42.

1923.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1923.

Lindström 877.

300. *Talvimaisema Tuusulasta. **

81 x 62.

1923.

Merkitty: Pekka halonen 1923.

Kuvailu: Huurteisia koivuja, jotka erottuvat kellervää jäätä vasten. Vastaranta sinervä; puissa voimakasta violettia.

Lindström 868.

301. *Talvimaisema.*

62 x 52.

1923.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1923.

Lindström 866.

302. *Talvimaisema. **

64 x 49.

1923.

Merkitty: P. Halonen 1923.

Kuvailu: Lumisia puita, joiden oksat muodostavat verkoston. Puiden takana näkyy järvi ja Vanhakylän rakennukset. Pilvinen talvisää. Väreissä harmaata, valkoista ja sinistä. Värit sivelty osittain palettiveitsellä.

Lindström 874.

303. *Talvipäivä metsässä.*

62 x 46.

1923.

Merkitty va: *P. Halonen*

1923.

Yksityisomistuksessa.

304. *Luminen mänty. **

71 x 54.

1923.

Merkitty: P. Halonen 1923.

Kuvailu: Lumisia puita, hallitsevana mänty.

Lindström 875.

305. *Talvimaisema. **

59 x 43,5.

1923.

Merkitty: P. Halonen 1923.

Kuvailu: Luminen rinne, jonka nietoksista pistää esiin ruskeahkoja kiviä. Nuoria huurteisia lehtipuita ja vihreänharmaita havupuita.

Päävärinä violetinharmaa.

Lindström 878.

306. *Luminen metsä.*

55 x 42.

1923.

Merkitty va: *P. Halonen*

1923.

Yksityisomistuksessa.

307. *Kevättalvi (Lumien painama kataja).*

77 x 59.

1924.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1924.

Yksityisomistuksessa.

308. *Outokumpu talvella.*

55 x 50,5.

1924.

Merkitty: P. Halonen 1924.

Yksityisomistuksessa.

309. *Outokumpu, talvimaisema.* *

54 x 49.

1924.

Merkitty: P. Halonen 1924.

Kuvailu: Etualalla kaivostorni ja sen takana punainen, mustakattoinen verstarakennus. Taustalla nousevat punaiset tehdasrakennukset lumisella rinteellä. Taivas kellervä; lumi harmahtava. Lindström 895.

310. *Talvimaisema Outokummusta.*

41,5 x 58.

1924.

Merkitty va: *P. Halonen*

1924.

Yksityisomistuksessa.

311. *Luminen metsä (Kevättalvi).*

60 x 47.

1925.

Merkitty va: *P. Halonen*

1925.

Yksityisomistuksessa.

312. *Lumisia mäntyjä.*

55 x 75.

1925.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1925.

Yksityisomistuksessa.

313. *Pyykkiavannolla.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

N. 1925.

Merkitty va: *P. Halonen*

1925(?).

Yksityisomistuksessa.

314. *Kevättalvi, pilvisää.* *

59 x 46.

1925.

Merkitty: P. Halonen 1925.

Kuvailu: Kapealta lumiselta kallionkaistalta vasemmalla nousee pari vihreää mäntyä ja heikosti punertavia koivuja. Taustalla on Tuusulanjärven vihervanharmaa samea vesi ja matala siniharmaa vastaranta. Harmaat pilvet peittävät taivaan.

Lindström 917.

315. *Lunta ja huurretta rannalla.*

60 x 40.

1926.

Merkitty va: *P. Halonen*

1926.

Yksityisomistuksessa.

316. *Lauha talvipäivä.*

50 x 39.

1926.

Merkitty va: *P. Halonen*

1926.

Yksityisomistuksessa.

317. *Huhtikuun maisema (Kallion rinne). **

75 x 50.

1926.

Merkitty: P. Halonen 1926.

Kuvailu: Etualalla osittain lumen peitossa oleva kallio, jolla mänty ja joitakin pienempiä puita. Taustalla vaalea, puhtaansininen taivas.

Lindström 942.

318. *Kevättalvea.*

56 x 40.

1926.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1926.

Yksityisomistuksessa.

319. *Talvimaisema.*

73,5 x 54.

1926.

Merkitty va: *P. Halonen*

1926.

Yksityisomistuksessa.

320. *Talvimaisema.*

61 x 46,5.

1926.

Merkitty va: *P. Halonen*

1926.

Yksityisomistuksessa.

321. *Harmaa talvipäivä.* *

72 x 50.

1926.

Merkitty: P. Halonen 1926.

Kuvailu: Luminen rinne, jolla nuoria mäntyjä. Tausta häipyys usvaan. Taivas harmaankellervä. Yleissävy himmeä.

Lindström 934.

322. *Luminen ranta.* *

76 x 53.

1926.

Merkitty: P. Halonen 1926.

Kuvailu: Tummat jyrkät kalliot kohoavat vasemmalla; niiden kyljet näkyvät lumen alta. Kallioiden alla ja koloissa kasvaa hentoja puita. Taustalla näkyy korkeita punertavia lehtipuita ja alempana katajia ja kuusennäreitä. Vesi on puolittain sulaa, hyhmäistä. Himmeät vihervät, kellervät ja harmaat sävyt.

Lindström 935.

323. *Talvitunnelma.* *

22,5 x 24,5.

N. 1926.

Merkitsemätön.

Kuvailu: Pehmeä valkoinen lumi peittää etualan järveä. Rannassa on punainen pieni uimahuone ja enemmän oikealla kellervä huvila. Himmeänvihreä metsikkö ympäröi rakennuksia. Taivas kellervä.

Lindström 937.

324. *Luminen petäjä.* *

72,5 x 66.

1926.

Merkitty: P. Halonen 1926.

Kuvailu: Etualalla suuri suorarunkoinen petäjä, jonka alas riippuvilla oksilla kevyesti lunta. Taaempana tummanvihreitä mäntyjä ja kuusia, maassa lunta. Harmahtava kokonaissävy.

Lindström 938.

325. *Huurteinen kevätpäivä.* *

50 x 40.

1926.

Merkitty: P. Halonen 1926.

Kuvailu: Halosenniemen "riihenrannasta". Punervat pajut reunustavat pehmeinä, pyöreinä hahmoina rantaa; vene on vedetty niiden alle, lumiselle rantakaistalle. Pajujen takana tummanvihervien kuusien korkeita siluetteja. Etualan vesi on puolittain sulaa, puolittain hyhmäisen lumen ja jään peitossa.

Usvaisen huurteinen ilma, taivas hyvin vaalea. Punervat ja kellervät sekä valkoiset vivahdukset hallitsevia.

Lindström 939.

326. *Lunta ja huurretta rannalla.* *

60 x 40.

1926.

Merkitty: P. Halonen 1926.

Kuvailu: Rannan tummat kalliot oikealla näkyvät osittain vastasataneen lumen alta. Valoisa tausta, jossa puuryhmiä, jotkut puut lehdettömiä, toiset syksyisen kellerväitä. Vesi väreilee kellervänä ja vihreänä.

Lindström 960.

327. *Luminen puu.*

62 x 47.

1927.

Merkitty va: *P. Halonen*

1927.

Yksityisomistuksessa.

328. *Luminen rantakuusi.*

70 x 50.

1927.

Merkitty va: *P. Halonen*

1927.

Yksityisomistuksessa.

329. *Talvinen järvimaisema.* *

55 x 47.

1927.

Merkitty: P. Halonen 1927.

Yksityisomistuksessa.

330. *Talvimaisema Tuusulanjärveltä.*

54 x 39.

1927.

Merkitty va: *P. Halonen*

1927.

Yksityisomistuksessa.

331. *Talvimaisema (Kevättalvea).* *
62 x 46.
1927.
Merkitty: P. Halonen 1927.
Kuvailu: Lumisella rinteellä vasemmalla on hoikka suora mänty ja pari katajaa, oikealla solakoita koivunrunkoja. Taustan vihervät puut häipyvät himmeään lumiusvaan. Taivas kellervä.
Lindström 964.
332. *Sauna lumessa.* *
71 x 51.
1927.
Merkitty: P. Halonen 1927.
Kuvailu: Paksussa nietoksessa on punainen sauna, jonka ympärillä lumisia puita. Lehtipuiden kaarevat oksat muodostavat ikään kuin holviston saunan ylle. Oikealla näkyy vähän kellervän kiiltävää jäätynyttä järveä. Saunan punainen väri on himmeä, ikkunoissa vaaleaa vihervänsinistä.
Lindström 965.
333. *Huurteinen kuusi.* *
57 x 39.
1927.
Merkitty: P. Halonen 1927.
Kuvailu: Rantarinne, joka viettää oikealle. Etualan laakeilta kallio-
paasilta nousee tasasuhtainen nuori kuusi, kokonaan sinervänharmaan
huurteen peitossa. Taustalla vasemmalla pari koivunrunkoa. Oikealla
lumista rantaa ja usvaa.
Lindström 966.
334. *Talvinen ranta.*
65 x 45.
1927.
Merkitty va: *P. Halonen*
1927.
Yksityisomistuksessa.
335. *Maaliskuun iltapäivä.* *
58 x 42.
1927.
Merkitty: P. Halonen 1927.
Kuvailu: Tummanpunaisen saunan takaa näkyy luminen järvi ja
vastaranta. Vasemmalla pari pientä koivua. Taivas ja metsä sinervät,
lumessa rusottava sävy.
Lindström 968.
-
336. *Luminen metsänrinne (Talvimaisema).*
75 x 47.
1928.
Merkitty va: *P. Halonen*
1928.
Yksityisomistuksessa.

337. Huurretta.

68 x 49.

1928.

Merkitty oa: *P. Halonen* -28.

Yksityisomistuksessa.

338. Talvista metsää.

65 x 46.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen*

1928.

Yksityisomistuksessa.

339. Kevättalvea.

59 x 42.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen*

1928.

Yksityisomistuksessa.

340. Huurteisia puita.

61 x 46,5.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen*

1928.

Yksityisomistuksessa.

341. Usvainen talvipäivä.

73 x 52.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen*

1928.

Kokoelma Laaksonen, Turku.

342. Mänty lumisateessa.

51,5 x 31,5.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen*

1928.

Pekka Halosen seuran kokoelma.

343. Kivikosken mylly talvella.

66 x 47.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen*

1928.

Yksityisomistuksessa.

344. *Talviaurinkoa.* *

50 x 35.

N. 1927 - 1928.

Merkitty: P. Halonen.

Kuvailu: Korkeita lumisia honkia, joiden oksat painuvat kaarevina alaspäin lumimassojen alla. Etualalla kaista lumista rinnettä. Tausta häipyy usvaan; taivas keltainen. Värit hyvin vaaleat. Kireän pakkasen tuntu uhoaa teoksesta.

Lindström 984.

345. *Talvinen ranta.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen.*

1928.

Lindström 985.

346. *Talvipäivä metsässä.* *

73 x 54.

1928.

Merkitty: P. Halonen 1928.

Kuvailu: Usvainen talvipäivä. Etualan hangen takana lumen peittämiä nuoria puita, keskellä haapa, vasemmalla takana suippo kataja. Tausta peittyy harsomaiseen usvaan. Värienkäyttö ohutta, vesiväriä muistuttavaa.

Lindström 986.

347. *Talvista metsää.* *

74 x 51.

1928.

Merkitty: P. Halonen 1928.

Kuvailu: Luminen mänty, jonka oikealla puolen on ryhmä nuoria koivuja. Pilvinen talvipäivä.

Lindström 988.

348. *Pakkaspäivä.* *

61 x 56.

1928.

Merkitty: P. Halonen 1928.

Kuvailu: Näkymä Halosenniemen rannasta. Etualalla tummanharmaa luminen kallio, jonka takana huurteisia pensaita, taustalla ryhmä harmaita

puunrunkoja ja kataja. Vesi on jäässä. Maalattu miltei yksinomaan harmaalla, tuskin huomattavin vihervin ja sinipuvervin vivahduksin.

349. **Talvipäivä.** *

73 x 54.

1928.

Merkitty: P. Halonen 1928.

Kuvailu: Etu-alan lumesta nousee mäntyjä, joiden oksat ovat pehmeiden lumityynyjen peitossa. Vasemmalla olevan männyn takana on suippo kataja. Taustan metsä peittyy violetinharmaaseen usvaan. Leveät siveltimenvedot, valkoinen väri miltei guassintapaista. Lindström 991.

350. **Lumisia kiviä.**

73 x 54.

1928.

Merkitty va: *P. Halonen.*

1928.

Yksityisomistuksessa.

351. **Mänty lumisateessa.** *

51 x 39.

1928.

Merkitty: P. Halonen 1928.

Kuvailu: Halosenniemen käkkyrämänty erottuu valkoisena taustan sameanruskeaa vettä vasten.

Lindström 995.

352. **Lumisade.**

64 x 51.

1928.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1928.

Yksityisomistuksessa.

353. **Luminen näre.** *

59 x 40.

1928.

Merkitty: P. Halonen 1928.

Kuvailu: Pieni luminen kuusennäre keskellä lumista metsää. Väreissä yksinomaan valkoista ja harmaata.

Lindström 998.

354. **Kotitalo.**

61,5 x 47.

1929.

Merkitty va: *P. Halonen*

1929.

Yksityisomistuksessa.

355. *Talvipäivä.*

Koko ei tiedossa, pystymaalaus.

1929.

Merkitty va: *P. Halonen*

1929.

Yksityisomistuksessa.

356. *Luminen rantarinne. **

65 x 47.

1929.

Merkitty: Halonen -29.

Kuvailu: Kalliorinne oikealla. Taustalla ryhmä hentoja tummia puunrunkoja. Rinteellä katajia. Teoksen yleissävy miltei yksinomaan harmaa.

Lindström 1018.

357. *Talvitie jäällä. **

55 x 38.

1929.

Merkitty: P. Halonen 1929.

Kuvailu: Tuusulanjärven jään yli johtaa taustaan päin ruskeansohjoinen tie. Etualalla on lunta, taaempana vaaleanvihervä jää. Tiellä hevoskuormia. Oikeanpuoleisessa niemekkeessä pari punaista saunarakennusta. Aamuvalaistus.

Lindström 1019.

358. *Lumisia puita.*

61 x 48.

1929.

Merkitty va: *P. Halonen*

1929.

Yksityisomistuksessa.

359. *Kalliomänty.*

63 x 45.

1929.

Merkitty oa: *P. Halonen*

1929.

Yksityisomistuksessa.

360. *Kevättalvi. **

46 x 36.

1929.

Merkitty: P. Halonen 1929.

Kuvailu: Etualalla lunta, jossa sinervä varjoja, vähän taaempana punervia pensaita, vihreä kataja ja korkeampia puiden runkoja.

Lindström 1022.

361. *Pihlajanmarjoja.*

59 x 40.

1930.

Merkitty va: *P. Halonen*

1930.

Yksityisomistuksessa.

362. *Talvimaisema.*

73 x 50.

1930.

Merkitty va: *P. Halonen*

1930.

Yksityisomistuksessa.

363. *Talvinen kallionrinne.*

75 x 54.

1930.

Merkitty va: *P. Halonen*

1930.

Yksityisomistuksessa.

364. *Pihlaja lumessa.*

55 x 46.

1930.

Merkitty va: *P. Halonen*

1930.

Yksityisomistuksessa.

365. *Joutsenranta. **

55 x 46.

1930.

Merkitty: P. Halonen 1930.

Kuvailu: Matalia lumisia rantakallioita oikealla, vasemmalla tummaa vettä, joka on rannalta jo jäätynyt. Taustalla puunrunkoja, joista vain alaosa näkyy. Hämärä valo.

Lindström 1050.

366. *Luminen metsä. **

82 x 56.

1930.

Merkitty: P. Halonen 1930.

Kuvailu: Lumista maastoa, kivet osittain pistäen näkyviin hangesta. Etualalla pari ruskearunkoista mäntyä, joiden oksat riippuvat vinosti alaspäin. Puut ovat lumen peitossa, niin että vihervää neulastoa vain vähän näkyy. Tausta vaalean vihervänkellahtava.

Lindström 1054.

367. *Lumisia puita.* *

75 x 52.

1930.

Merkitty: P. Halonen 1930.

Kuvailu: Pehmeää lunta kuusien oksilla. Etualan lumihangessa vaaleansinisiä ja sinipunervia varjoja. Taivas vaalea, violetinsininen.

Lindström 1055.

368. *Luminen ranta.* *

45 x 55.

1930.

Merkitty: P. Halonen 1930.

Kuvailu: Näkökulma hyvin alhaalla maan rajassa. Pyöreiden lumisten kivien edessä vettä, johon kuvastuu pari runkoa. Ylhäällä vaakasuoraan kaareilevia oksia. Väreissä valkoista ja siniharmaata.

Lindström 1056.

369. *Pihlajanmarjoja.* *

45 x 37.

1930.

Merkitty: P. Halonen 26/IX 1930.

Kuvailu: Etualalla punamarjainen pihlajanoksa, joka näkyy talvista metsää vastaan. Väreissä valkoista ja kalpeanvihreää, marjat punaiset.

Lindström 1071.

370. *Pihlaja ensi lumen aikaan.* *

66 x 48.

1930.

Merkitty: P. Halonen 1930.

Kuvailu: Oikealta työntyy esiin pihlaja kaarevine, riippuvine oksineen, joissa on punaisia marjaterttuja. Vasemmalla lumista maata, kellanvihreitä katajia, takana tummempia vihreitä mäntyjä. Vaalea usvainen taivas.

Lindström 1072.

371. *Talvimaisema.*

55 x 41.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

372. *Luminen kataja.*

74 x 52.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

373. *Lumisia puita.*

59 x 46.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

374. *Talvinen metsämaisema.*

Koko ei tiedossa, pystymaalauk.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

375. *Talvipäivä.*

56 x 41.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

376. *Pakkaspäivä.*

44 x 36.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

377. *Talvimaisema.*

55 x 45.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Kuvailu: Talvinen maisema. Oikealla näkyy voimakasoksinen mänty, joka hallitsee kuvaa, vasemmalla näkyy osittain kataja. Taustalla puustoa. Sameat värit, maali ohutta.

Vaasan taideyhdistys, Vaasa.

378. *Talvi.*

73 x 61.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

379. Pihlajanmarjoja talvella.

47 x 38,5.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

380. Usvainen talvipäivä. *

56 x 38,5.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Yksityisomistuksessa.

381. Ensi lumi.

75 x 51.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Yksityisomistuksessa.

382. Usvainen talvipäivä.

56 x 38,5.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen*

1931.

Kuvailu: Näkymä Halosenniemestä etelään päin. Etualan lumisella rinteellä pari nuorta kuusta sekä oikealla hoikka kaartuva koivu. Taaempana punervien koivujen keskellä punainen ulkokuone-rakennus ja korkeiden kuusiäen takana pilkottava kellervä kivi-rakennus. Taivas vaaleanvihreä.
Yksityisomistuksessa.

383. Luminen petäjä. *

55 x 47.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Kuvailu: Vasemmalla olevalla lumisella rinteellä suorarunkoinen petäjä kokonaan lumen peitossa. Oikealla taaempana pari kuusta. Taivas hyvin vaalea, heikosti vihervä.
Lindström 1076.

384. *Talvikoivuja.* *

46 x 41,5.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Kuvailu: Lumisella rinteellä kasvaa katajia ja etualalla ryhmä koivunrunkoja.

Eräässä koivussa linnunpönttö, oksalla tiainen. Usvainen talvipäivä.

Lindström 1077.

385. *Talvimaisema.* *

60 x 43.

1931

Merkinnästä ei tietoa.

Kuvailu: Lumisade metsässä. Etualalla koivuja, tausta häipyy lumipyryyn.

Lindström 1078.

386. *Ensi lumi.* *

75 x 51.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Oikealla matalaa kalliorantaa, taaempana lehtipuita, jotka jo ovat paljaat, oksilla vähän lunta. Vedessä jääritettä ja lunta. Taulun tausta häipyy usvaan.

Lindström 1079.

387. *Mänty lumessa.* *

73 x 50.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Kuvailu: Halosenniemen kallion laelta. Keskellä maisemaa sopusuhtaisesti kasvanut mänty, jonka oksilla on lunta. Taustan usvasta häämöttää ohuita koivunrunkoja. Himmeä, alakuloissävyyinen.

Lindström 1081.

388. *Huurteinen rantakuva.* *

65 x 45.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Kuvailu: Lumeton, huurteinen rantamaisema. Oikealla nousee pari kaarevaa puunrunkoa, joiden ohi kulkee ruskehtava tie. Vasemmalla vihervää vettä.

Puunrungot kuvastuvat veteen.

Lindström 1082.

389. *Talvimaisema.* *

63 x 51.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Kuvailu: Hanki peittää vasemmalla olevan kallion ja oikealla olevat kaatuneet puunrungot. Keskellä on hentoja koivunrunkoja, taustalla vihreitä katajia ja mäntyjä. Taivas vihervänsininen.

Lindström 1083.

390. *Harmaa päivä.*

64 x 46.

1931.

Merkitty va: *P. Halonen* 1931.

Yksityisomistuksessa.

391. *Talvi.* *

73 x 61.

1931.

Merkitty: *P. Halonen* 1931.

Kuvailu: Puita syvässä puhtaanvalkoisessa lumessa. Vasemmalla kuusia, joiden oksilla paksuja lumikäyryjä. Oikealla koivunrunko, keskellä suippo lumen kietoma kataja. Taustalla lumen ja huurteen peittämiä puita. Väritys hyvin himmeä ja puhdas, käsittäen valkoista, violettia ja viherväätä.

Lindström 1088.

392. *Talviaamu.* *

55,5 x 38,5.

1931.

Merkitty: *P. Halonen* 1901 (vuosiluku erheellinen pitäisi olla 1931).

Kuvailu: Lumisen rinteän takaa nousee luminen kuusi ja oikealla nuori mänty. Taustan metsän takana hohtaa kellervä aamutaivas.

Lindström 1089.

393. *Huurretta ja lunta metsässä.* *

55 x 48.

1931.

Merkitty: *P. Halonen* 1931.

Kuvailu: Oikeassa laidassa lumen peitossa oleva nuori kuusi, taaempana keskellä harmahtavan huurteen peittämä ryhmä nuoria hentoja puita, vasemmalla yksinäinen koivunrunko. Etualalla suuria lumisia kiviä.

Taustan taivas kuulas, vihervänkeltainen.

Lindström 1091.

394. *Kotikallio lumessa.* *

49 x 37.

N. 1931 - 1932.

Merkitysemätön.

Kuvailu: Halosenniemen huvilanpäätty sinervine ikkunaruuuineen häämöttää taustalla. Etualalla oikealla kataja, jonka vierellä lumesta paljastunut sammaleinen kallionkylki. Huvilan edessä kuusia ja koivuja.

Väreissä etupäässä valkoista ja himmeää vihreää.

Lindström 1092.

395. *Kevättalvi.* *

46 x 38.

1931.

Merkitty: P. Halonen 1931.

Kuvailu: Halosenniemen rantakallio puolittain lumen peitossa. Ylhäällä kalliolla näkyy alaosa männyn rungosta. Taaempana oikealla solakoita koivunrunkoja ja havupuita. Tausta häipyä pilvipäivän usvaan. Maalattu suureksi osaksi palettiveitsellä.
Lindström 1094.

396. *Soutuvene talvimaisemassa.*

55 x 47.

1932.

Merkitty va: *P. Halonen*

1932.

Yksityisomistuksessa.

397. *Lumisia oksia.*

55 x 47.

1932.

Merkitty va: *P. Halonen*

1932.

Yksityisomistuksessa.

398. *Talvinen päivä.*

66 x 46.

1932.

Merkitty va: *P. Halonen*

1932.

Yksityisomistuksessa.

399. *Luminen metsä. **

65,5 x 47.

1932.

Merkitty: P. Halonen 1932.

Kuvailu: Etualalla keskellä lumen painama mänty, jonka takana toinen suora, huurteinen mänty. Taustalla huurteisia koivuja, joiden runkoja näkyy oikealla. Lumessa heikkoja poikittaisia violetinsävyisiä varjoja. Mäntysten neulasto lumen alla tummanvihreä, koivujen oksisto violetti. Taivas hyvin vaalea, vihervä.

Lindström 1106.

400. *Talvimaisema.*

54 x 46,5.

1932.

Merkitty va: *P. Halonen*

1932.

Yksityisomistuksessa.

401. *Syväluminen talvimaiesema.* *

66 x 48.

1932.

Merkitty: P. Halonen 1932.

Kuvailu: Koivunrunkoa vastaan näkyy kumollaan oleva paksuluminen petäjä. Pakkaspäivä, taivas kuulakkaan kirkas.

Lindström 1109.

402. *Talvimaiesema.* *

65 x 47.

1932.

Merkitty: P. Halonen 1932.

Kuvailu: Etualalla kallio, jota lumi osittain peittää. Taustalla luminen mänty. Väreissä valkoista, sinervää ja vihervää.

Lindström 1110.

KUALUETTELO

1. Ferdinand von Wright
Vanha Haminalahti talvella
1858
öljymaalauk kankaalle
49,5 x 67
yksityisomistuksessa
Leikola, Lokki, Stjernberg; 1986
s. 17.
2. Werner Holmberg
Talvista metsää
1859
vesi- ja peitevärimalaus
35,5 x 50,8
Turun taidemuseo, Turku
Reitala; 1986
s. 119.
3. Pekka Halonen
Kuuraa
1899
öljymaalauk kankaalle
83 x 45
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
4. Pekka Halonen
Lumisia puita
1902
öljymaalauk kankaalle
72 x 46
Metsähallitus
tekijän arkisto, Jkl.
5. Into Inha
Talvi salolla
1893?
I.K.Inha/Suomen maisemia; 1988
s. 164.
6. Akseli Gallen-Kallela
Kuusia karjapihassa
1887
öljymaalauk kankaalle
28 x 25
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
7. Pekka Halonen
Talvimaisema Kaivopuistossa
1892
öljymaalauk kankaalle
30 x 20
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
8. Pekka Halonen
Niittomiehet
1891
öljymaalauk kankaalle
91 x 64
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
9. Pekka Halonen
Tukkinuotilla
1893
öljymaalauk kankaalle
201 x 147
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.
10. Akseli Gallen-Kallela
Sammon taonta
1893
öljymaalauk kankaalle
200 x 151
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.

11. Pekka Halonen
Huurretta
1895
öljymaalauk kankaalle
53 x 37
K.H. Renlundin kokoelma, Kokkola
tekijän arkisto, Jkl.
12. Pekka Halonen
Talvipäivä
1895
öljymaalauk kankaalle
55 x 38
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
13. Pekka Halonen
Iltatunnelma
1896
öljymaalauk kankaalle
50 x 33
Turun taidemuseo, Turku
tekijän arkisto, Jkl.
14. Pekka Halonen
Kevättulva
1896
öljymaalauk kankaalle
84 x 70
Pohjola-yhtiöt
tekijän arkisto, Jkl.
15. Pekka Halonen
Talvimaisema Myllykylästä
1898
öljymaalauk kankaalle
50,5 x 58,5
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
16. Pekka Halonen
Lumisia männyntaimia
1899
Temperamaalaus kankaalle
44,5 x 29,5
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.
17. Pekka Halonen
Leuto talvipäivä
1902
öljymaalauk kankaalle
72 x 88
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
18. Pekka Halonen
Heinäkuormia
1899
öljymaalauk kankaalle
32 x 40
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.
19. Magnus von Wright
Annankatu kylmänä talviaamuna
1868
öljymaalauk kankaalle
36 x 54
Ateneumin taidemuseo, Hki.
Leikola, Lokki, Stjernberg; 1986 s.36.
20. Pekka Halonen
Talvinen iltarusko
1899
öljymaalauk kankaalle
52 x 64,5
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
21. Pekka Halonen
Avannolla
1900
öljymaalauk kankaalle
125 x 180
Ateneumin taidemuseo, Hki.
tekijän arkisto, Jkl.
22. Pekka Halonen
Ilveksen hiihtäjä
1900
öljymaalauk kankaalle
125 x 180
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.

23. Pekka Halonen
Talvimaisema Tuusulasta
1900
öljymaalauk kankaalle
38,5 x 66
Kokoelma Einar Wulff, Kauniainen
tekijän arkisto, Jkl.
24. Pekka Halonen
Juhani Aho metsästä
1902
öljymaalauk kankaalle
132 x 87,5
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
25. Pekka Halonen
Ilveksen jäljillä
1903
öljymaalauk kankaalle
138 x 89
Renlundin kokoelma, Kokkola
tekijän arkisto, Jkl.
26. Akseli Gallen-Kallela
Talvi
1902
öljymaalauk kankaalle
76 x 144
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.
27. Pekka Halonen
Karhunpesällä
1912
öljymaalauk kankaalle
94 x 73
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
28. Pekka Halonen
Pihlaja lumessa
1930
öljymaalauk kankaalle
55 x 46
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
29. Pekka Halonen
Rantasauna
1903
öljymaalauk kankaalle
82,5 x 49
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
30. Pekka Halonen
Talvimaisema
1904
öljymaalauk kankaalle
66 x 44
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
31. Pekka Halonen
Talvimaisema
1907
öljymaalauk kankaalle
78 x 116
Viipurin Taiteenystävät, H.linnan taidemus.
tekijän arkisto, Jkl.
32. Pekka Halonen
Saunanranta talvella
1908
öljymaalauk kankaalle
54,5 x 39
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
33. Pekka Halonen
Luminen rantakallio
1908
öljymaalauk kankaalle
72 x 60
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
34. Pekka Halonen
Tuusulanjärvi talvella
1908
öljymaalauk kankaalle
78 x 72
Nokia-yhtymä
tekijän arkisto, Jkl.

35. Pekka Halonen
Talvinen iltatunnelma
1909
öljymaalaus kankaalle
61 x 43
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
36. Pekka Halonen
Kevättalvi
1909
öljymaalaus pahville
49 x 41
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
37. Pekka Halonen
Tupa lumessa
1910
öljymaalaus kankaalle
40 x 31
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
38. Pekka Halonen
Maaliskuun rinne
1910
öljymaalaus kankaalle
59 x 44
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
39. Pekka Halonen
Sauna talvella
1910
öljymaalaus kankaalle
48 x 41
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
40. Pekka Halonen
Talvipäivä
1910
öljymaalaus kankaalle
85 x 58
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
41. Pekka Halonen
Aurinkoinen talvimaisema
1911
öljymaalaus kankaalle
80,5 x 57
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.
42. Pekka Halonen
Tuusulaa kevättalvella
1911
öljymaalaus kankaalle
koko ei tiedossa
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
43. Pekka Halonen
Kevättalvi
1911
öljymaalaus kankaalle
75 x 56
Kuopion taidemus/Saast. säätiön kokoelmat.
tekijän arkisto, Jkl.
44. Pekka Halonen
Mankalankoski
1911
öljymaalaus kankaalle
67 x 55
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
45. Pekka Halonen
Tuusulasta
1911
öljymaalaus kankaalle
55,5 x 41,5
SOK
tekijän arkisto, Jkl.
46. Pekka Halonen
Sulavaa lunta ja jäätä kalliolla
1911
öljymaalaus kankaalle
96 x 68 ja 96 x 85
Ateneumin taidemuseo, Hki
tekijän arkisto, Jkl.

47. Pekka Halonen
Talvimaisema Vihtavuorelta
1912
öljymaalauk kankaalle
95 x 75
Merita
tekijän arkisto, Jkl.
48. Pekka Halonen
Kevättalvi
1913
öljymaalauk kankaalle
koko ei tiedossa
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
49. Pekka Halonen
Kevättalvea
1913
öljymaalauk kankaalle
71 x 47
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
50. Pekka Halonen
Lauha talvipäivä
1913
öljymaalauk kankaalle
88 x 64
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
51. Pekka Halonen
Koli
1914
öljymaalauk kankaalle
55 x 100
Merita
tekijän arkisto, Jkl.
52. Pekka Halonen
Talvimaisema
1914
öljymaalauk kankaalle
75 x 45
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
53. Pekka Halonen
Talvinen metsä
1915
öljymaalauk kankaalle
70 x 50
Ainola, Järvenpää
tekijän arkisto, Jkl.
54. Pekka Halonen
Kevättalvi, Ristiina
1915
öljymaalauk kankaalle
70 x 50
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
55. Pekka Halonen
Lumisia puita
1916
öljymaalauk kankaalle
70 x 55
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
56. Pekka Halonen
Lumista metsää
1916
öljymaalauk kankaalle
66 x 45
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
57. Pekka Halonen
Kevään tulo rannalla
1918
öljymaalauk kankaalle
36 x 35
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
58. Pekka Halonen
Kevättalvi
1918
öljymaalauk kankaalle
51 x 42
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.

59. Pekka Halonen
Talvimaisema
1921
öljymaalauk kankaalle
50 x 41
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
60. Pekka Halonen
Talvinen salomaisema
1922
öljymaalauk kankaalle
55 x 63
Neste oy
tekijän arkisto, Jkl.
61. Pekka Halonen
Kinahmin talvea
1923
öljymaalauk kankaalle
66 x 50
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
62. Pekka Halonen
Talvista metsää, Kinahmista
1923
öljymaalauk kankaalle
75 x 50
Prins Eugens Waldemarsudde, Stockholm
tekijän arkisto, Jkl.
63. Pekka Halonen
Lumisia kuusenlatvoja
1895
öljymaalauk kankaalle
40 x 25
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
64. Pekka Halonen
Utuihin maisema
1923
öljymaalauk kankaalle
39 x 44
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
65. Pekka Halonen
Pyykkiavannolla
noin 1925
öljymaalauk kankaalle
koko ei tiedossa
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
66. Pekka Halonen
Talvimaisema Outokummusta
1924
öljymaalauk kankaalle
41,5 x 58
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
67. Pekka Halonen
Kevättalvea
1926
öljymaalauk kankaalle
56 x 40
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
68. Pekka Halonen
Lunta ja huurretta rannalla
1926
öljymaalauk kankaalle
60 x 40
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
69. Pekka Halonen
Ensi lumi
1902
öljymaalauk kankaalle
65 x 61
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
70. Pekka Halonen
Kevättalvea
1928
öljymaalauk kankaalle
59 x 42
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.

71. Pekka Halonen
Luminen metsänrinne
1928
öljymaalauk kankaalle
75 x 47
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
72. Pekka Halonen
Kivikosken mylly talvella
1928
öljymaalauk kankaalle
66 x 47
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
73. Pekka Halonen
Kotitalo
1929
öljymaalauk kankaalle
61,5 x 47
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
74. Pekka Halonen
Talvipäivä
1929
öljymaalauk kankaalle
koko ei tiedossa
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.
75. Pekka Halonen
Soutuvene talvimaisemassa
1932
öljymaalauk kankaalle
55 x 47
yksityisomistuksessa
tekijän arkisto, Jkl.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Tuusulan museo/Halosenniemi (Tla. TM/Hnmi), Tuusula.

Pekka Halosen kirjeet Akseli Gallen-Kallelalle 1896 - 1911. Jäljennökset Gallen-Kallelan museon arkistosta.

Pekka Halosen kirjeet Emil Wikströmille 1899 - 1913. Jäljennökset Helsingin yliopiston kirjaston arkistosta.

Pekka Halosen kirjeet Maija Mäkiselle 1894, numerot 84, 114, 119. Jäljennökset Ateneumin taidemuseon arkistosta.

Pekka Halosen kirjeet Johan Jakob Tikkaselle 1902 - 1904. Jäljennökset Helsingin yliopiston kirjaston arkistosta.

Pekka Halosen kirje Eero Järnefeltille 1892. Jäljennös Ateneumin taidemuseon arkiston Aune Lindströmin kirjekopiokokoelmasta.

Pekka Halosen kirje Eemil Nestor Setälälle 1915. Jäljennös Valtion arkistosta.

Pekka Halosen kirje Onni Okkoselle 1931. Jäljennös Joensuun taidemuseon arkistosta.

Suullisia tietoja antaneet

Heporauta, Hannele, Ateneumin konservaattori, Helsinki.

Saari, Sirpa, Tampereen taidemuseon konservaattori, Tampere.

Vuorinen, Raija, Ateneumin museoassistentti, Helsinki.

PAINETUT LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Ahtola-Moorhause, Leena, 1996. Akseli Gallen-Kallela 1865 -1931. Akseli Gallen-Kallela. Helsinki. (Näyttelyjulkaisu).

Ahvenainen, Jorma - Kuusterä, Antti. 1982. Teollisuus ja rakennustoiminta. Teollistuva Suomi. Suomen taloushistoria 2. Toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Viljo Rasila. Helsinki.

Ahvenainen, Jorma - Vartiainen, Henri J., 1982. Itsenäisen Suomen talouspolitiikka. Teollistuva Suomi. Suomen taloushistoria 2. Toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Viljo Rasila. Helsinki.

Börsch-Supan, Helmut, 1991. Romantiikan maalaustaide Saksassa. Kaipuu maisemaan. Saksalaista romantiikkaa 1800 - 1840. Tampereen taidemuseon julkaisuja 41. Tampere. (Näyttelyjulkaisu).

- Eklund, Hans, 1963. Japanilaisia puupiirroksia. Kääntänyt Eila Pajastie. Stockholm. (Näyttelyjulkaisu).
- Ervamaa, Jukka, 1989. Kuvataide autonomian alkujalla. *Ars Suomen taide* 3. Toim. Salme Sarajas-Korte et al. Keuruu.
- Eschenburg, Barbara, 1991. Saksan maisemamaalaus 1800-luvun alkupuolella. Kaipuu maisemaan. Saksalaista romantiikkaa 1800 - 1840. Tampereen taidemuseon julkaisuja 41. Tampere. (Näyttelyjulkaisu).
- Fagerström, Raimo. [1992]. Autonomiasta itsenäisyyteen Suomen tekijät. Toim. Kerttu Karvonen-Kannas, Kirsi Kaisla. Ei painopaikka. (Näyttelyjulkaisu).
- Gunnarsson, Torsten, 1995. Pilvi ruotsalainen maisemamaalaus 1800-luvulla. Amos Andersonin taidemuseon julkaisuja uusi sarja no 17. Toim. Bengt von Bonsdorff. Helsinki. (Näyttelyjulkaisu).
- Halonen, Antti, 1946. Vihreä aamu. Pekka Halosen siveltimen tarina. Helsinki.
- Halonen, Antti, 1951. Taiteen juhlaa ja arkea. Tuusulan taiteilijasiirtolan värikkäitä vaihteita Kivestä Sibeliukseen. Helsinki.
- Halonen, Antti, 1965. Latu lumessa. Pekka Halosen etsijäntie. Helsinki.
- Holma, Sirkka, 1990. Tuusulan rantatie Pekka Halosen aikaan. Pieksämäki.
- Honour, Hugh, Fleming, John, 1985. *A World History of Art*. Hong Kong.
- Hutson, Martha, 1975. *The American Winter Landscape 1830 - 1870*. *American Art Review*, January - February 1975. Los Angeles.
- Hämäläinen, Outi, 1947. Pekka Halonen. Porvoo.
- I.K. Inha/Suomen maisemia. Kolmas painos. 1988. Helsinki.
- Ilvas, Juha, 1990 a. Pekka Halonen 125 v. Entisöity Halosenniemi. [Tuusula].
- Ilvas, Juha, 1990 b. Pekka Halonen sanoin ja kuvin. Helsinki.
- Ilvas, Juha, 1993. Väriä iloa. Pekka Halosen taidetta 1909 - 1915. Halosenniemen museon julkaisusarja n:o 2. Toim. Juha Ilvas. Helsinki. (Näyttelyjulkaisu).
- Kahden Karjalan kuvat. Myllykylän vävyt Pekka Halonen ja Väinö Hämäläinen Halosenniemessä 30.4. - 31.8.1994. Halosenniemen museon julkaisusarja n:o 3. Teksti ja toim. Heini Kauppi, Marke Naski-Multanen, Tuusulan museo. Hyvinkää, ei painovuotta. (Näyttelyjulkaisu).
- Kalliola, Reino, 1982. Suomen luonto vuodenaikojen vaihtelussa. Reino Kalliolan ja maalaustaiteilijaimme kuvaamana. Porvoo.
- Kent, Neil, 1987. *Nordisk konst från klassicism till expressionism*. Kääntänyt Torbjörn Egerstad. England.
- Konttinen, Riitta, 1994. Fanny Churberg. Keuruu.
- Korhonen, V.V., 1958. Lumi- ja jääsuhteet. Tietokirja Suomen kodeille. Oma maa, osa I. Toim. Edwin Linkomies. Porvoo.
- Kumlien, Akke, 1962. Taidemaalauksen käsikirja. Kääntänyt alkuteoksista oljemåleriet ja akvarell, pastell, gouache och tempera Onni Oja. Porvoo.
- Leikola, Lokki, Stjernberg, 1986. Taiteilijaveljekset von Wright. Suomen kauneimmat lintumaalaukset. Keuruu.
- Lindström, Aune, 1932. Taiteilijaveljekset von Wright. Helsinki.
- Lindström, Aune, 1957. Pekka Halonen, elämä ja teokset. Porvoo.
- Lumi, talvikuvia Suomesta 1800 - 1910. Julk. Museovirasto. Helsinki 1992. (Näyttelyjulkaisu).
- Lähteenmäki, Elina, 1993. Talvikuvia Suomesta 1800 - 1910. Lumi talvikuvia Suomesta 1800 - 1910. Julk. Museovirasto. Helsinki. (Näyttelyjulkaisu).
- "Maa ja kansa elää!". Pekka Halonen ja suomalaisuus. Tuusulan museo/Johanna Rinta-aho, Marke Naski-Multanen ja Leena Voutilainen. Halosenniemen museon julkaisusarja n:o 1. Helsinki 1992.

- Palola, Eino, 1935. Runoja, värejä, säveleitä. Taiteilijaelämää Tuusulassa. Helsinki.
- Pekka Halonen (1865 - 1933). Ei painopaikkaa [1981]. (Näyttelyjulkaisu).
- Pekka Halonen 1865 - 1933. 130 vuotta taiteilijan syntymästä. Juhlanäyttely. Toim. Olli Vilén, Harri Silander. Ei painopaikkaa [1995]. (Näyttelyjulkaisu).
- Pekka Halonen, Erämaa elää. Maalauksia vuosilta 1890 - 1932. Ei painopaikkaa [1996]. (Näyttelyjulkaisu).
- Pekka Halonen. Halosenniemi. Tuusulan Museot/Marke Naski-Multanen. Ei painopaikkaa. Ei painovuotta.
- Pekka Halonen. Muistonäyttely Ateneumissa 1937. Helsinki 1937. (Näyttelyjulkaisu).
- Porkka, Pirjo, [1992]. Elämys - muisto - todiste. Suomalainen valokuva vuosisadan vaihteessa. Suomen tekijät. Toim. Kerttu Karvonen-Kannas, Kirsi Kaisla. Ei painopaikkaa. (Näyttelyjulkaisu).
- Pöykkö, Kalevi, 1984. Suomalaisen maisemataiteen kansallisista piirteistä. Löytöretki maisemaan. Suomalaisuus kuvataiteessa 1700-luvulta nykypäivään. Toim. Anneli Immonen. Tampere. (Näyttelyjulkaisu).
- Rantanen, Leena, 1984. Sateenkaari. Suomalaisia maisemamaalauksia. Helsinki. (Näyttelyjulkaisu).
- Rasila, Viljo, 1982 a. Väestönkehitys ja sosiaaliset ongelmat. Teollistuva Suomi. Suomen taloushistoria 2. Toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Viljo Rasila. Helsinki.
- Rasila, Viljo, 1982 b. Kehitys ja sen tulokset. Teollistuva Suomi. Suomen taloushistoria 2. Toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Viljo Rasila. Helsinki.
- Reitala, Aimo, 1967. Victor Westerholm. Porvoo.
- Reitala, Aimo, 1986. Werner Holmbergin taide. Keuruu.
- Reitala, Aimo, 1987. Romantiikasta modernismiin. Romantiikasta modernismiin, rajamaasta tasavallaksi. Suomen historia 6. Toim. Paula Avikainen, Ilari Hetemäki, Erkki Pärssinen. Espoo.
- Reitala, Aimo, 1994. Metsä suomalaisessa kuvataiteessa. Katso metsää - kuvia ja kokemuksia. Sara Hildénin taidemuseon julkaisuja 60. Toim. Päivi Loimaala, Riitta Valorinta. Tampere. (Näyttelyjulkaisu).
- Sarajas-Korte, Salme, 1966. Uuden taiteen lähteillä. Suomalaisia taiteilijoita Pariisissa, Berliinissä ja Italiassa 1891 - 1895. Helsinki.
- Sarajas-Korte, Salme, 1986. Aspects of Scandinavian Symbolism. Dreams of a Summer Night. Scandinavian Painting at the Turn of the Century. Edit. and prod. by Leena Ahtola-Moorhause, Carl Tomas Edam, Birgitta Schreiber. Uddevalla.
- Sarajas-Korte, Salme, 1989 a. Maalaustaide 1880-luvulla - ulkoilmarealismiksi. Ars Suomen taide 4. Toim. Salme Sarajas-Korte et al. Keuruu.
- Sarajas-Korte, Salme, 1989 b. Maalaustaide 1890-luvulla - mystiikkaa vai kansallisromantiikkaa. Ars Suomen taide 4. Toim. Salme Sarajas-Korte et al. Keuruu.
- Sarajas-Korte, Salme, [1992]. Vuosisadanvaihteen kuvataide; Pariisista Karjalan korpiin. Suomen tekijät. Toim. Kerttu Karvonen-Kannas, Kirsi Kaisla. Ei painopaikkaa. (Näyttelyjulkaisu).
- Sihvo, Hannes, 1993. Talvi - luonnon "lumitaiteilija", "suuri taideniekka". Lumi talvikuvia Suomesta 1800 - 1910. Julk. Museovirasto. Helsinki. (Näyttelyjulkaisu).
- Slive, Seymours, 1995. Dutch Painting 1600 - 1800. Pelican History of Art. Singapore.

- Soininen, Arvo M., 1982. Maa- ja metsätalous. Teollistuva Suomi. Suomen taloushistoria 2. Toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Viljo Rasila. Helsinki.
- Suhonen, Pekka, [1992]. Kaupunkikohtaus ja korvenkaipuu.; kulttuurikuva vuosisadanvaihteen Suomesta. Suomen tekijät. Toim. Kerttu Karvonen-Kannas, Kirsi Kaisla. Ei painopaikkaa. (Näyttelyjulkaisu).
- Suuret venäläiset mestarit. Ei painopaikkaa, 1995. (Näyttelyjulkaisu).
- Säisä, Eino, 1989. Haloset. Porvoo.
- Tiitta, Allan, 1994. Harmaakiven maa. Zacharias Topelius ja Suomen maantiede. Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk. Suomen Tiedeseuran julkaisu 147. Helsinki.
- Tuusulan rantatie. Helsinki, Pariisi, Firenze. Pekka Halonen, Elin Danielson-Gambogi, Väinö Blomstedt ja Albert Gebhard Halosenniemiessä Tuusulan Rantatiellä 4.5. - 1.9.1996. Halosenniemen museon julkaisusarja n:o 5. Toim. Marke Naski-Multanen. Hyvinkää, ei painovuotta. (Näyttelyjulkaisu).
- Valkonen, Markku, 1992. Kuvien Suomi. Suomen taiteen vuosisadat. Keuruu.
- Valkonen, Olli, 1973. Maalaustaiteen murros Suomessa 1908 - 1914. Uudet suuntaukset maalaustaiteessa, taidearvostelussa ja taide kirjoittelussa. Jyväskylä studies in the arts 6. Jyväskylä.
- Valkonen, Olli, 1984. Akseli Gallen-Kallela. Suomen taide, kultakausi. Suomen ja maailman taide 3. [Toim.] Markku Valkonen, Olli Valkonen. Porvoo.
- Valkonen, Olli, 1990. Maalaustaide vuosisadan vaihteesta itsenäisyyden aikaan. Ars Suomen taide 5. Toim. Salme Sarajas-Korte et al. Keuruu.
- Wennervirta, L[udwig], 1950. Eero Järnefelt ja hänen aikansa 1863 - 1937. Suomen tiedettä numero 10. Julkaisija Suomalainen Tiedeakatemia. Helsinki.

LIITE 1.

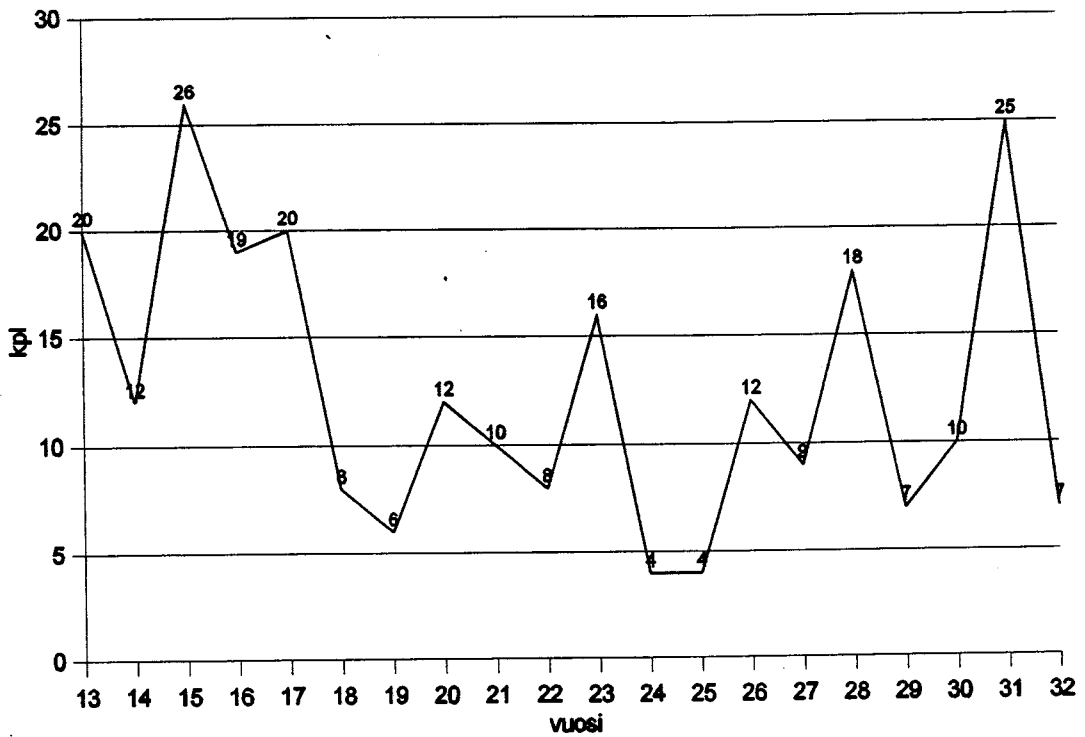
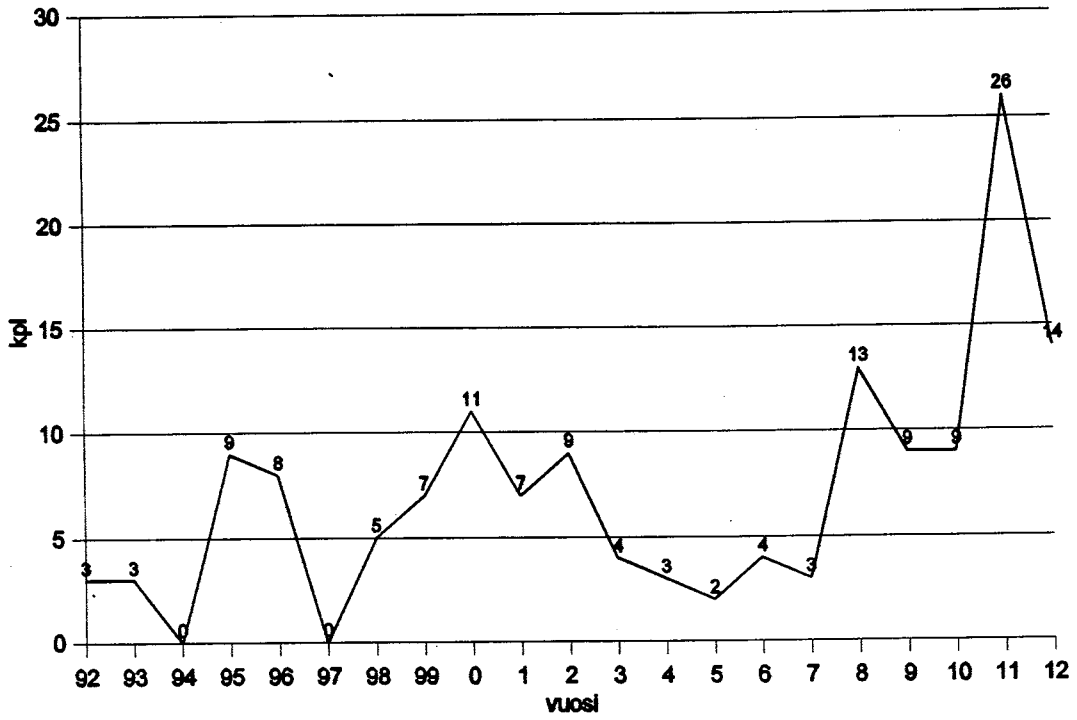
CURRICULUM VITAE

1865	Syntyi syyskuun 23. päivänä Lapinlahdella. Isä Olli Halonen, äiti Wilhelmiina omaa sukua Uotinen.	1895	Naimisiin Maija Mäkisen kanssa tammikuun 2. päivänä. Muutto Komoran taloon Kirjavalahdelle. Senaatin matka-apuraha. Tapasi tulevan hyvän ystävän Eino Leinon matkallaan Paltamon Kivesjärvelle, samalla matkalla käynti Kolilla. <i>Neiet niemien nenissä</i> valmistui, jolla Halonen voitti valtion henkilömaalauskilpailun ensimmäisen palkinnon.
1886-90	Opinnot Suomen Taideyhdistyksen Piirustuskoulussa, Helsingissä. Opettajina mm. Carl Jahn ja Fredrik Ahlstedt.	1896	Ensimmäinen lapsi Yrjö syntyi maaliskuussa. Matka Berliiniin toukokuussa. Kesä Sääksmäen Kalvolassa. <i>Vainolaista vastaan</i> . Matka Italiaan joulukuussa.
1890	Syksyllä Pariisiin, jossa opintoja Académie Julianissa. Opettajina Jules Lefébvre ja Benjamin Constant. Samaan aikaan Pariisissa mm. Mangnus Enckell, Väinö Blomstedt, Eero Järnefelt ja Emil Wikström.	1897	Paluu Münchenin ja Pariisin kautta kesäksi Suomeen. Kesä Sääksmäen Kalalahdessa. Syksyllä Helsinkiin. Yhteisnäyttely Tukholmassa.
1891	Toukokuussa Suomeen, kesä Lapinlahdella. <i>Niittomiehet</i> ja <i>Pyökinpesijät</i> . Marraskuussa Pariisiin opiskelemaan Académie Julianiin. Opiskelutovereina mm. Magnus Enckell ja Väinö Blomstedt.	1898	Toinen lapsi Anni syntyy helmikuussa. Kesä Sortavalassa. Yhteisnäyttely Venäjällä. Talvella maalasi Tuusulan Perttilän talossa Kotkan alttaritaulua <i>Kuninkaitten kumarrusta</i> . Tuusulan Pirttiniemi/Pitkäniemi nyk. Halosenniemi löytyi.
1892	Toukokuussa Suomeen. Suomen Taideyhdistyksen dukaattipalkinto. Hovingin stipendi. Karelianismin aikaa. Kesällä Savonlinnan kautta Sortavalan Myllykylään Aapeli-veljen luokse. Tutustui tulevaan puolisoonsa Maija Mäkiseen. <i>Oijustie</i> ja <i>Kanteleensoittaja</i> . Syksyllä Helsinkiin. Pikkuveli "Pikku Kalle" kuoli joulukuussa. Ensimmäinen talvimaalaus <i>Kaivopuistossa</i> valmistui.	1899	Kesä Karttulan Riuttalassa, missä valmistuivat <i>Ateria</i> ja <i>Erämaa</i> . Mikkelin kirkon alttaritaulu <i>Ristiinnaulittu Lumisia männyntaimia</i> ja <i>Heinäkuormia</i> valmistuivat Halosenniemen rakennustyöt alkoivat.
1893	Helsingissä, loppupalvesta Lapinlahdelle. <i>Tukkinuotilla</i> -maalaukset valmistuivat siellä kevättalvella. Kesä Karjalassa Myllykylässä. Valtion apuraha, jonka turvin Väinö Blomstedtin kanssa Tukholman kautta Pariisiin marraskuussa.	1900	Mukana Pariisin maailmannäyttelyssä mm. teoksilla <i>Avannolla</i> ja <i>Ilveksen hiihtäjä</i> . Hopeamitali maailmannäyttelystä. Kotkan alttaritaulu <i>Kuninkaitten kumarrus</i> Monumentaaliteos. <i>Tienraivaajia Karjalassa</i> .
1894	Pariisissa aluksi opintoja Académie Colarossissa. Myöhemmin Paul Gauguinin oppilaana. Teosofia ja tolstoilaisuus kiinnostivat. Heinäkuussa suomeen. Kesä Lapinlahdella, Myllykylässä ja Kirjavalahdella, jossa oli yhdessä serkkunsa Eemil Halosen kanssa. <i>Hämärässä</i> ja <i>Soittotunnin jälkeen</i> . Syksy Helsingissä, josta Emil Wikströmin luokse Visavuoreen.	1901	Joroisten alttaritaulu <i>Kristus Getsemanessa</i> . Pirtin näyttelytoiminta alkoi Halosenniemen rakennustyöt veivät suurimman osan ajasta. Osallistui suomalaisen taiteen näyttelyyn Kööpenhaminassa.

1902	Kolmas lapsi Erkki syntyi tammikuussa. Osallistui yhdessä Gallen-Kallelan kanssa Juseliuksen mausoleumin freskomaalauksien tekoon Porissa. Halosenniemen päärakennus valmistui jouluksi. Osallistui Wienin Sezession -ryhmän järjestämään suomalaisen taiteen näyttelyyn ja pohjoismaiseen näyttelyyn Krefeldissä.	1913	Äiti Miina kuoli maaliskuussa.
		1914	Keväällä Kolilla käynti-Kolin maisemia. Viipurin tuomiokirkon alttaritaulu Ristiltäotto . Osallistui balttilaisen taiteen näyttelyyn Malmössa. Pekan isä Olli kuoli lokakuussa.
		1915	Talvella E.N. Setälän luona Ristiinassa.
1903	Juseliuksen mausoleumin freskot valmistuivat. Neljäs lapsi Antti syntyi huhtikuussa. Valtion maisema-maalauskilpailussa toinen palkinto. Hovingin suuri matkastipendi. Yhteisnäyttely Berliinissä. Heikki soittaa, Ilveksen jäljillä, Sokeana syntynyt.	1916	Osti talon Kuhmoisten Kivikoskelta, jossa vietti useita kesä. Osallistui suomalaisen taiteen näyttelyyn Tukholmassa. Kotakoski.
		1916-18	Monotypioita: Eino Leino, Marja, Nuori tyttö.
1904	Vuoden alussa Italiaan. Viides lapsi Marja syntyi lokakuussa.	1917	Kesä Judinsalossa Päijänteellä Kevätnäkymien osuus kasvaa.
1905	Kesällä Lapinlahdelle. Karstulan alttaritaulu Vapahtaja saarnaa vedessä, Lepohetki heinätyön aikana.	1918	Kahdeksas lapsi Kaija syntyi tammikuussa. Kesä Lapinlahdella - Väisälänmäki-aiheet. Valkoiset, lukeva tyttö.
1906	Kuudes lapsi Elina syntyi marraskuussa. Kesä saaristossa Virolahdella. Huviretki. Ensimmäinen yksityisnäyttely.	1922	Kesä Lohjalla. Salomaisema, Kesäurheilua.
		1923	Nilsian Kinahmin talvimaalaussarja. Kesä Tehin rannalla Lauri Kuoppamäen huvilassa.
1907	Kesällä Lapinlahdella. Työstä lähtö, Syksyinen raita. Voitti valtion maisemamaalauuskilpailun Tuonelan joki -maalauksella.	1924	Käynti Outokummulla talvella.
		1925	Valtioneuvoston tilaama Tukinuitto valmistui Geneven kansainväliseen työtoimistoon. Professorin arvonimi 60-vuotispäivänä. Ruotsin prinssi Eugen vieraili Halosenniemessä huhtikuussa.
		1927	Ranskan kunnialegioonan kunniamerkki.
1909	Kesällä Heinävedellä ja Myllykylässä. Ensimmäinen oma grafiikkanäyttely. Lohipato.	1933	Kuoli joulukuun 1. päivänä kotonaan Halosenniemellä.
1910	Seitsemäs lapsi Sakari syntyi syyskuussa. Näyttely Libertyssä-taiteellinen ja taloudellinen menestys.		
1911	Kesä Harmoisissa - alastonkuvia.		
1912	Kesä Harmoisissa - alastonkuvat jatkuvat.		

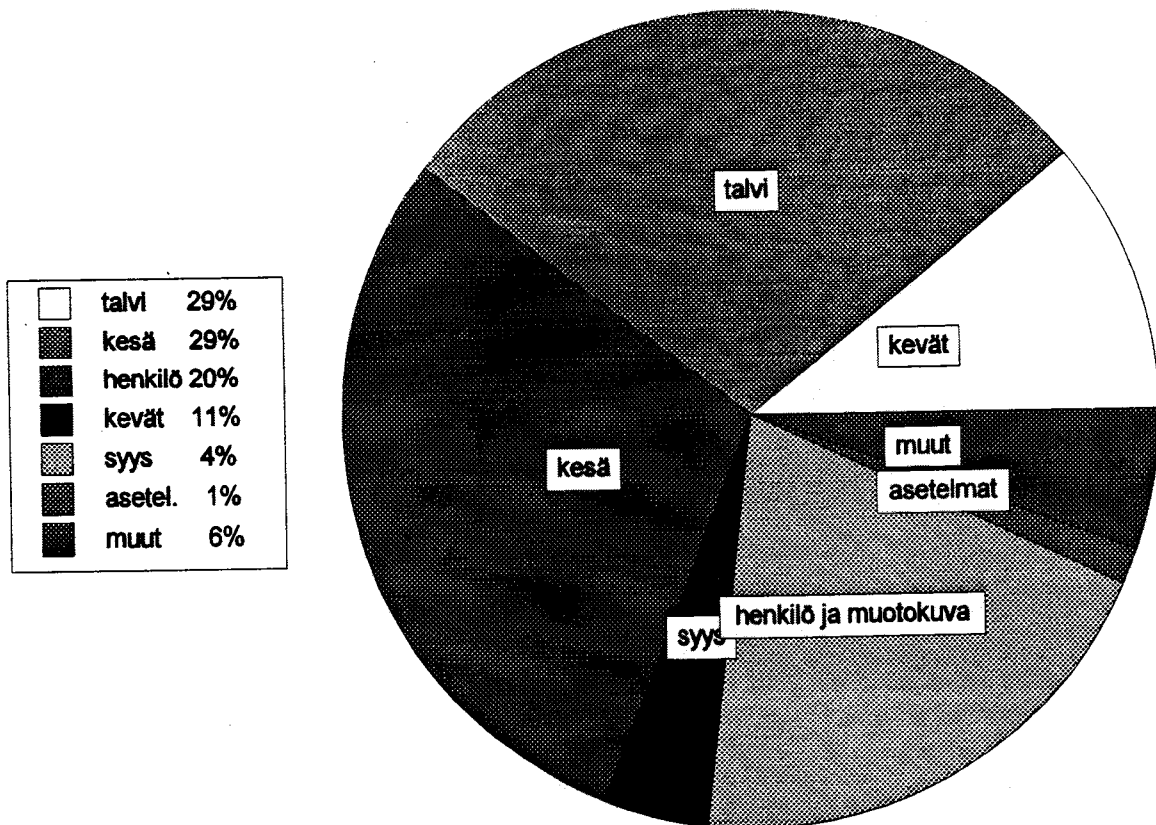
LIITE 2.

PEKKA HALOSEN TALVIMAALAUKSET VUOSITTAIN

LIITE 3.

PEKKA HALOSEN MAALAUKSET AIHEPIIREITTÄIN AUNE
LINDSTRÖMIN TEOSLUETTELOON MUKAAN

LIITE 4.

TAULUKORTTI

NRO H 60.

Kortin tekopäivä: 25.7.1996

Maalauksen sijainti: KERAVAN TAIDEMUSEO PEKKA HALONEN/
ERÄMAA ELÄÄ -NÄYTTELY

Tekijä: PEKKA HALONEN

Signeeraus: P. Halonen/öljy
1913

Signeerauksen paikka:
ja väri v.a. punaruskea

Vuosiluku: 1913 Maalauksesta X Muualtao

Tekniikka: öljy kankaalle

Nimi/Aihe: **Lauha talvipäivä**

Kuvailu: vasemmalla voimakasoksinen nuori mänty, järvi välissä, takaoikealla rakennuksia

Paikka missä maalattu: Tuusula

Koko: 88 x 64

Kuvakulma: normaali

Onko lakattu: ei

Siveltimenvetojen:
voimakkuus lähes täpläteknikkaa

Siveltimenvetojen:
leveys lähes täpläteknikkaa

Värin paksuus: paikka paikoin paksua

Näkykö kangas: ei
Valon suunta: takavallo
Taulun painopiste: vasemmalla
Mitä värejä:
käytetty vaalean ja hyvin tumman vihreä, punainen, keltainen,
violetti, turkoosin sininen taivaassa
Värien kirkkaus: melko kirkkaat
Kunto: hyvä
Yleisvaikutelma: pirteä, positiivinen

Taulun takana: -----

Kuva: Dia Valokuva Kamerassa
Ei kuvaa Muu detalji-kuva

Lisätietoja: Yksitysomistuksessa

Ei mainintaa Lindströmin kirjassa.